

РЕФОРМУВАННЯ ВЛАСНОСТІ: ОБЛІК І КОНТРОЛЬ

- О. СИНЕНКО, В. МУДРА.
Перспективні шляхи використання активів держави
(на базі Єдиного реєстру об'єктів державної власності) 4

ГОСТРЕ ПИТАННЯ

- Н. ДЖУГАН.
Вирішення проблеми гуртожитків у Закарпатській області 10

ОЦІНКА МАЙНА

- Л. ТИМОЩИК.
Економічний знос майнових комплексів промислових підприємств –
методи розрахунку 12

СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

- Є. ГАЙКО.
Проблеми українського законодавства про концесії 16

ПІСЛЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ

- Відродження ОНБ: культурно-оздоровчий, виставково-торговельний центр
у Кіровограді 19

НОРМАТИВНА БАЗА

- Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI
«Про акціонерні товариства» (з коментарем) 22
- Наказ Фонду державного майна України від 13 листопада 2008 р. № 1342
«Про затвердження Змін та доповнень до Примірного договору
купівлі-продажу пакета акцій відкритого акціонерного товариства
за конкурсом» 56
- Зміни та доповнення до Примірного договору купівлі-продажу
пакета акцій відкритого акціонерного товариства
за конкурсом 56
- Примірний договір № ____ купівлі-продажу пакета акцій відкритого
акціонерного товариства за конкурсом 57
- Керівний склад регіональних відділень
Фонду державного майна України 62

**УСПІХІВ
І ТРУДОВИХ
ЗВЕРШЕНЬ
У 2009 РОЦІ!**

Шановні читачі, колеги!

Сердечно вітаю вас з Новим роком та Різдвом!

За традицією перед Новим роком та Різдвом Христовим годиться оцінити пройдений шлях, оглянутися й зробити певні висновки на майбутнє. Особливо варто це зробити сьогодні, коли за плечима рік, що як жоден інший був сповнений цікавих, нерідко драматичних подій, напруженої праці всіх працівників Фонду державного майна України – його центрального апарату та регіональних відділень.

У 2008 році ми доклали максимальних зусиль, щоб покласти нарешті край тому явищу, яке в народі прозвали «прихватицією». Лише останнім часом внутрішніми перевітками Департаменту контрольно-ревізійної роботи та економічної розвідки виявлено не один десяток кричущих зловживань, попереджено розбазарювання державного майна на багатомільйонні суми. Винні були, звісно, покарані, незважаючи на високі посади та колишні заслуги, однак треба усувати першопричину – вкрай недосконалу нормативну базу приватизації. Саме з цією метою було створено та запроваджено в практику систему документів, що чітко визначають «правила гри» на всіх етапах приватизації, встановлюють засади конкурентності, прозорості та рівних умов для всіх учасників. Проте не вдалося прийняти закони України «Про Державну програму приватизації на 2008 – 2012 роки» та «Про внесення змін до деяких законів з питань приватизації», якими передбачається досягнення максимальної ефективності продажу державного майна шляхом підвищення прозорості і відкритості приватизації в результаті широкого застосування конкурентних способів, максимального залучення потенційних покупців, врахування особливості кожного об'єкта приватизації.

Умови, в яких нам усім довелося працювати в минулому році, нормальними не назвеш. Нездоровий ажітаж, політичні ігрища довкола суто економічного процесу, постійні нападки та звинувачення супроводжували нас мало не щодня. Тому хочу висловити щире подяку працівникам ФДМУ, які, не маючи елементарної впевненості в завтрашньому дні, зуміли все-таки виконувати свою роботу професійно, не роблячи скидок на несприятливі умови.

Звісно, без міцної підтримки ззовні ми не зуміли б зробити навіть частини того, що вже зроблено. Головним джерелом такої підтримки в нашій роботі став Президент України, який сприяв і сприяє прискоренню реформування відносин власності, вимагає самовідданої праці? незважаючи на складну політичну обстановку, що склалася довкола Фонду державного майна України та загострюється з кожним днем.

Сьогодні, напередодні Нового року та Різдва Христового, хочу побажати всім працівникам Фонду державного майна України та читачам журналу щастя, здоров'я, оптимізму, впевненості в завтрашньому дні. Добробуту вам, вашим дітям і сім'ям – того самого добробуту, основи якого ви закладаєте сьогодні власноруч.

Валентина СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

Голова Фонду державного
майна України

УДК 330.526.34:338.24

Олександр СИНЕНКО,

директор Департаменту інформаційних технологій, моніторингу та прогнозування ФДМУ

Найбільш системно проблеми державного сектору економіки, що потребують невідкладного розв'язання, визначені в постанові Кабінету Міністрів України від 3 червня 2005 р. № 413 «Про затвердження Програми «Власність народу»:

1. Через велику кількість суб'єктів господарювання державного сектору економіки держава не може забезпечити належного контролю за їх діяльністю, тому необхідна їх оптимізація шляхом скорочення. Особливо актуальною є оптимізація структури корпоративних прав держави.

2. Відсутній належний облік об'єктів державної власності, що використовуються у сфері господарської діяльності, та недостатньо інформації про них. Облік об'єктів державної власності за сферою управління відповідних органів виконавчої влади в органах статистики не відображає їх фактичної належності. Відсутність чіткого обліку не дає змоги одержувати вичерпну інформацію про результати діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, їх подальший розвиток, технічний, виробничий та кадровий потенціал і призводить до безконтрольного господарювання.

Нерухоме майно, яке перебуває на балансі зазначених суб'єктів і фактичним власником якого є держава, не зареєстровано в установленому порядку. Баз даних про це майно не існує.

Перспективні шляхи використання активів держави

(на базі Єдиного реєстру об'єктів державної власності)

4

Вероніка МУДРА,

начальник відділу експлуатації баз даних та ведення Реєстру ФДМУ

3. Не досягнуто прозорості у відносинах держави та суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

4. Не здійснюється належний контроль за результатами діяльності державних підприємств. Повноваження керівників державних підприємств практично дають їм змогу концентрувати повноваження власника. Водночас законодавство не містить норм щодо відповідальності керівників підприємств за наслідки своєї діяльності. Разом з тим органи виконавчої влади, уповноважені управляти державним майном, не забезпечують достатнього контролю за діяльністю керівників підприємств.

5. Потребує вдосконалення система розподілу функцій з управління об'єктами державної власності між органами виконавчої влади, зокрема центральними і місцевими органами виконавчої влади та Фондом державного майна України (ФДМУ).

Зазначені проблеми стосуються використання державних активів у вигляді юридичних осіб, які є суб'єктами господарювання. Проте значно більше проблем виникає в разі, коли використання державних активів розглядається на рівні інформаційних потоків щодо окремих об'єктів нерухомого та рухомого майна (рис. 1). Слід зауважити, що майнова структура активів держави вперше відтворюється у структурі даних Єдиного реєстру об'єктів державної власності (далі – Єдиний реєстр) на рівні балан-

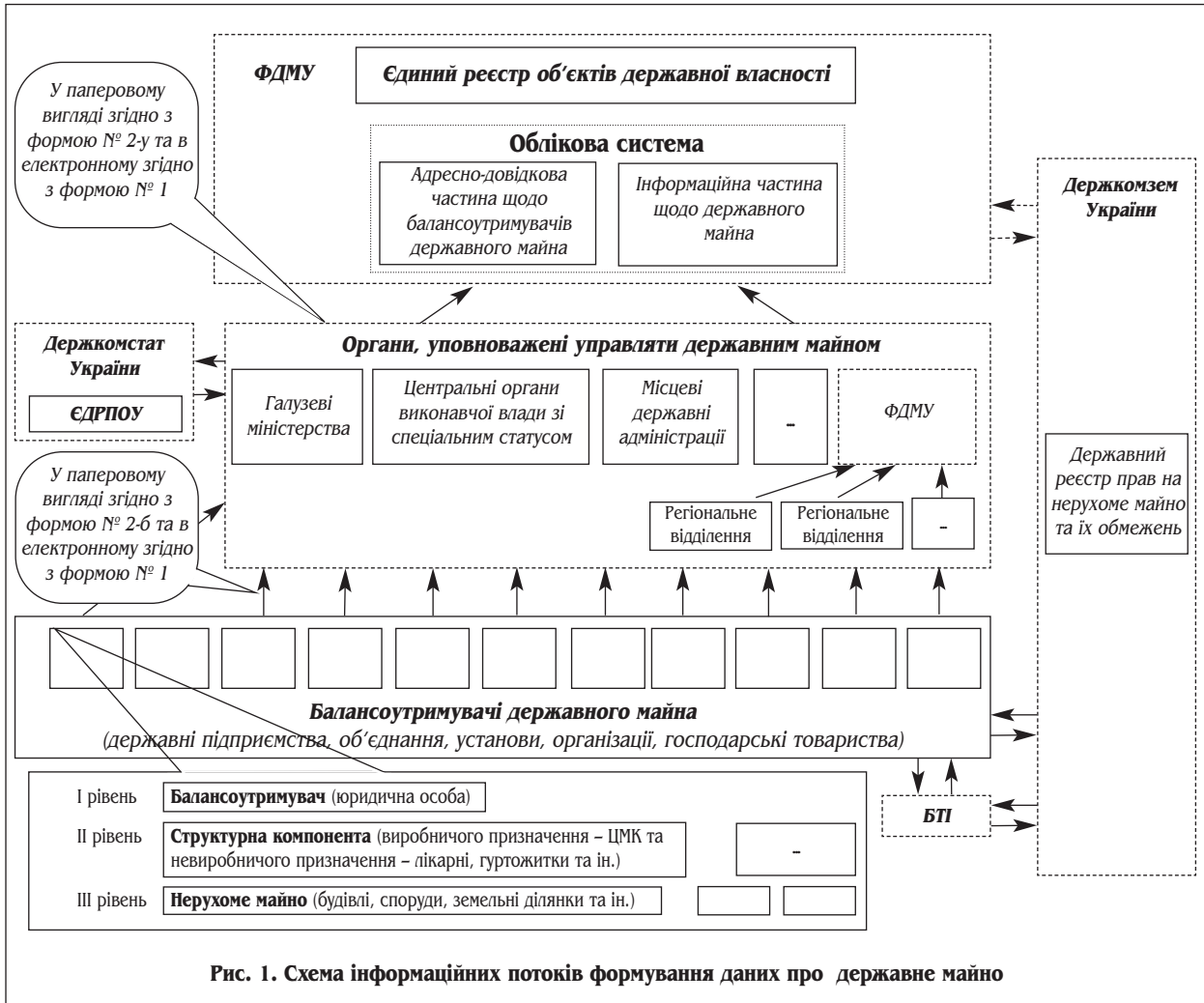

Рис. 1. Схема інформаційних потоків формування даних про державне майно

соутримувачів і це надає можливість структурувати рішення щодо ефективності використання майна.

Процес реформування відносин власності в Україні відбувається згідно з положеннями Державної програми приватизації на 2000 – 2002 роки, оскільки з того часу нової програми не приймалося. Така ситуація склалася значною мірою через відсутність методики оцінювання кількісних показників результатів приватизації в Україні. Зрозуміло, що проблема вимірювання та порівняння наслідків приватизації потребує створення бази порівнянь результатів діяльності суб'єктів господарювання на всіх етапах процесу реформування.

Розглянемо ряд питань досліджу-

ваної тематики, застосовуючи системний підхід до приватизації та її результатів і дані Єдиного реєстру як єдину можливу базу системи моніторингу процесів реформування відносин власності в Україні.

Останні публікації, що містили системний аналіз процесів роздержавлення власності, датовані 2000 – 2004 роками. Так, О. Пасхавер, президент Центру економічного розвитку, проаналізував відмінності в ефективності державного і корпоративного секторів економіки. Результати порівняння за галузями, в яких держава не регулює ціни, засвідчують, що за загального погіршення кількісних показників діяльності недержавні підприємства ефективніше використовували пра-

цю та капітал і досягли вищих показників рентабельності.

У проекті «Transform» Уряду Німеччини визначено технологічні відповіді на проблеми, що виникли у процесі реалізації програми 2000 – 2003 років; при цьому на першому місці стояло завдання організації системної інформації, яке передбачало інвентаризацію всіх підприємств державного виробничого сектору та державних корпоративних прав. На базі такої інвентаризації передбачено ведення двох реєстрів – державної власності та об'єктів, що підлягають приватизації. Ці реєстри містять інформацію про банкрутство і санацію, а також мінімальну систему виробничих і фінансових парамет-

рів.

У монографії «Реформування відносин власності в Україні» за редакцією О. Ю. Рудченка, С. Ю. Ледомської досліджується необхідність створення єдиної системи обліку та руху майна, що перебуває у власності держави, та викладаються принципи створення реєстрів державного та комунального майна.

В основу створення Єдиного реєстру покладено кілька концептуальних положень:

система Єдиного реєстру складається з облікової та аналітичної підсистем;

дворівневий принцип побудови облікової підсистеми Єдиного реєстру передбачає ведення обліку майна на рівні як юридичних осіб (на основі даних Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), що ведеться Держкомстатом), так і нерухомого майна, що перебуває на їх балансі (ця інформація раніше не систематизувалася);

на даному етапі в Єдиному реєстрі не обліковуються рухоме майно, об'єкти незавершеного будівництва та об'єкти права інтелектуальної власності, що зумовлено як методологічними проблемами ведення обліку, так і відсутністю організаційних ланцюжків ведення обліку таких об'єктів, а також надто великим обсягом інформації, що потребує опрацювання. Ці питання вирішуються ФДМУ шляхом проведення науково-дослідних робіт, результати яких можуть бути покладені (у разі економічної доцільності) в основу пропозицій щодо розвитку системи Єдиного реєстру;

система звітів Єдиного реєстру є фіксованою. Розпорядник Єдиного реєстру – ФДМУ – співпрацює з 126 органами управління (міністерствами і відомствами) та 27 комісіями з питань упорядкування обліку юридичних осіб;

в ЄДРПОУ, який покладено в основу формування Єдиного реєстру,

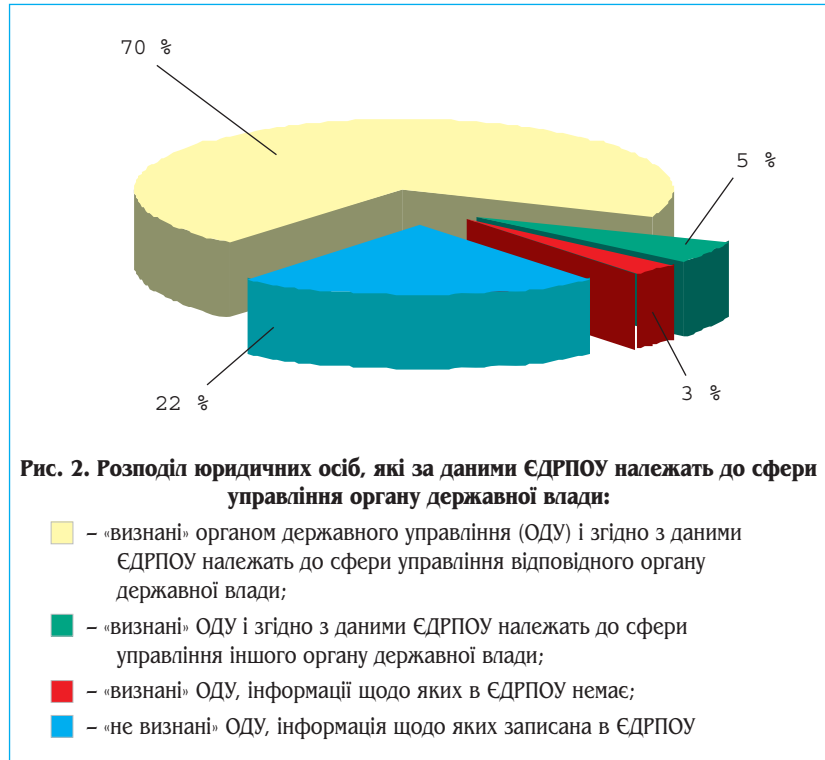

Рис. 2. Розподіл юридичних осіб, які за даними ЄДРПОУ належать до сфери управління органу державної влади:

- – «визнані» органом державного управління (ОДУ) і згідно з даними ЄДРПОУ належать до сфери управління відповідного органу державної влади;
- – «визнані» ОДУ і згідно з даними ЄДРПОУ належать до сфери управління іншого органу державної влади;
- – «визнані» ОДУ, інформації щодо яких в ЄДРПОУ немає;
- – «не визнані» ОДУ, інформація щодо яких записана в ЄДРПОУ

за 17 років накопичилось близько 16 тис. записів реєстрації юридичних осіб, що є проблемними з позиції органів управління, яким вони підпорядковані. Завдяки роботі комісій з питань упорядкування обліку юридичних осіб таких об'єктів на теперішній час залишилося 6,7 тис.

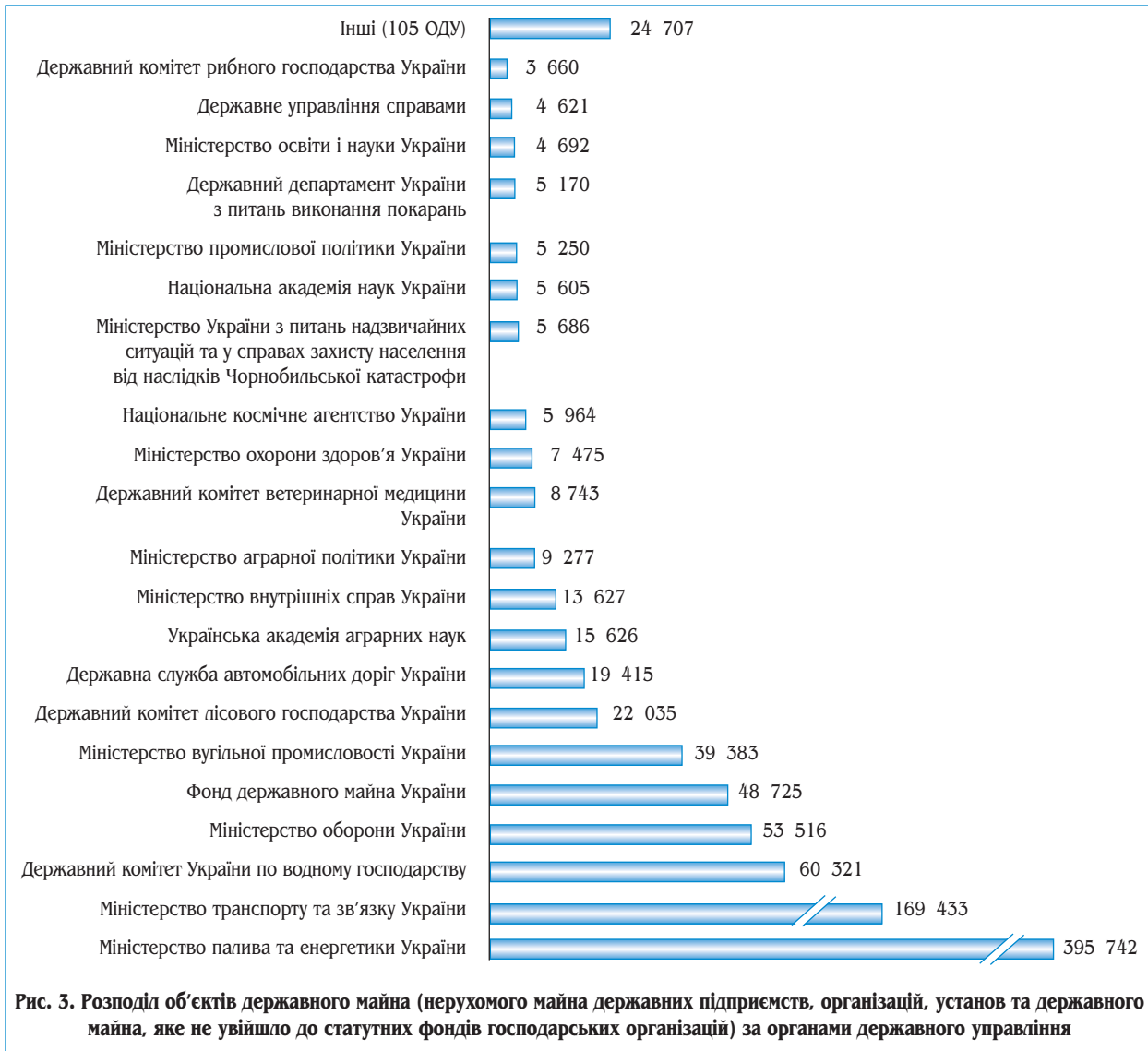
Інформація, яка надається органами управління, не завжди об'єктивна. Це пояснюється тим, що ведення Єдиного реєстру перебуває на етапі становлення. Недостатня кваліфікація персоналу у сфері ведення обліку об'єктів, часта зміна відповідальних виконавців, неналагодженість системи навчання зумовлюють необхідність виконання розширених консультацій у телефонному режимі, що відволікає виконавців від виконання безпосередніх завдань щодо розвитку Єдиного реєстру.

Для вирішення зазначеного ФДМУ неодноразово звертався до органів управління як безпосередньо, так і через Кабінет Міністрів України, проте якість інформації в Єдиному реєстрі залишається низь-

кою. З огляду на це на сучасному етапі розвитку системи унеможливується доступ до Єдиного реєстру користувачів без розпорядника, оскільки надання довідок (для визначення права власності за державою, захисту майнових прав держави в судах тощо) передбачає перехресну перевірку даних іншими джерелами інформації.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.06 № 185-V органи управління уповноважені здійснювати облік об'єктів державної власності, що перебувають в їх управлінні, а також контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів, забезпечувати надання розпоряднику Єдиного реєстру інформації про наявність і поточний стан майна та будь-які його зміни.

У процесі інвентаризації станом на 01.10.08 органи державного управління надали інформацію про 31 тис. об'єктів – юридичних осіб, які за даними ЄДРПОУ належать до сфери управління органів держав-

ного управління (рис. 2): «визнані» – 24 тис. об'єктів, «не визнані» – 7 тис. об'єктів.

Органами державного управління надано відомості про нерухоме майно державних підприємств, установ щодо 9 тис. юридичних осіб (балансоутримувачів) та повідомлено, що на балансах 12 тис. юридичних осіб майно не обліковується.

За підсумками проведення інвентаризації станом на 01.10.08 в Єдиному реєстрі обліковуються:

24 тис. юридичних осіб державної форми власності, які «визнані» органами державної влади, у тому числі близько 4 тис. суб'єктів госпо-

дарювання;

844 господарських організації з корпоративними правами держави;

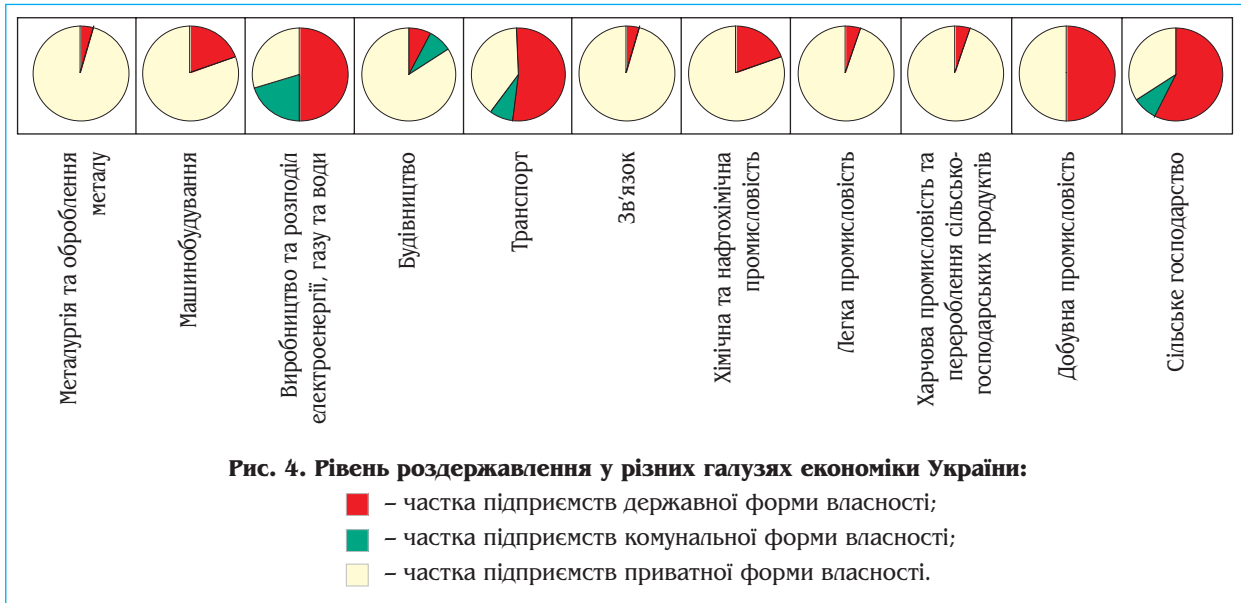
493 тис. об'єктів нерухомого майна державних підприємств, установ, організацій;

358 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі корпоратизації, але залишилося на їх балансі;

47 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але залишилося на їх балансі.

Потрібно зауважити, що доволі

часто, плутаючи причину та наслідок, заявляється, що Єдиний реєстр є системою недостовірною, оскільки дуже багато юридичних осіб «не визнані» органами державного управління. Навпаки, саме Єдиний реєстр виявив, що використовувана протягом 17 років державна звітність містила недостовірну інформацію, але відсутність інструментів, а головне системи та методології приведення цієї звітності у відповідність до реалій не давала змоги привести її у відповідність до існуючого стану речей. Для об'єктивності слід зазначити, що саме в цей період відбулись інтенсивне ре-

формування економіки України, перехід від планової економіки до ринкової з відповідним формуванням законодавчо-нормативної бази, а також сформувалися центральні органи державної влади України, функції яких кардинально відрізняються від функцій регіональних органів влади.

Отже, теперішній стан сфери обліку та звітності, що склався з об'єктивних обставин, безумовно, потребує поліпшення, однак при цьому слід урахувати, що ця робота має комплексний, міжвідомчий характер, складна методологічно і організаційно. Значну частину «невизнаних» юридичних осіб становлять ліквідовані юридичні особи, процедура ліквідації яких не завершена через складність і недосконалість. У зв'язку з цим доцільно на законодавчому рівні спростити процедуру припинення юридичної особи.

У процесі створення Єдиного реєстру виникла проблема віднесення юридичних осіб, що обліковуються в Єдиному реєстрі, до суб'єктів господарювання. Значною мірою ця проблема зумовлена розбіжністю визначення поняття «суб'єкт господарювання» у чинному законодавстві. Крім того, в законо-

давстві зустрічається близький за значенням термін «суб'єкт господарської діяльності». Відповідно до різних нормативних актів органи державної влади або визнаються суб'єктами господарювання, або не визнаються. Крім того, ототожнюються різні за змістом поняття «суб'єкт господарювання» і «державні підприємства».

З огляду на це слід законодавчо узгодити термінологію. Крім того, з метою усунення суперечностей між нормами Господарського та Цивільного кодексів України потрібно терміново прийняти Закон України «Про основні засади господарської діяльності».

Розподіл нерухомого державного майна в Україні також має нерівномірний характер і більш як половина його перебуває в управлінні двох міністерств: Міністерства палива та енергетики України і Міністерства транспорту та зв'язку України. Цей розподіл повинен бути врахований при формуванні бюджетів органів державної влади, оскільки утримання такої кількості майна потребує значних витрат (рис. 3).

Результати кількісного аналізу процесу реформування відносин власності в Україні свідчать, що в

період з 1991 до 2007 року майже 12 тис. юридичних осіб були залучені до процесу реформування відносин власності, балансова вартість активів яких до приватизації (на 01.01.2000) становила понад 118 млрд грн., а сумарна вартість статутних фондів створених на їх базі господарських товариств – 49 млрд грн.

Результати аналізу діяльності цих підприємств у післяприватизаційний період засвідчили, що тільки 53 % з них продовжують успішно працювати та збільшують дохід, а 18 %, крім того, нарощують вартість своїх основних фондів.

Із 5,5 тис. підприємств (47 %), що не збільшують доходу або не звітують, 1 900 припинили діяльність до 2000 року, решта продовжує функціонувати, однак спостерігається тенденція до значного зменшення доходу і вартості основних засобів.

Аналізуючи за такими самими критеріями діяльність державних підприємств, спостерігаємо більшу кількість успішних підприємств (72 %). Отже, приватизовані підприємства зростали динамічніше порівняно з державними, однак і відсоток таких, що не розвивалися, се-

ред них вищий – 47 % проти 28 % у державних.

Рівень роздержавлення в різних галузях економіки України зображено на рис. 4. Потрібно зауважити, що показано лише частки галузевих активів різних форм власності, а залишкова вартість основних фондів приватної форми власності становить 48,5 % загальної вартості активів.

Оскільки в умовах системи державної (колективної) власності вводяться правила, згідно з якими доступ до рідкісних ресурсів регулюється посиланнями на колективні інтереси суспільства загалом, важливим є Указ Президента України від 06.03.08 № 200/2008. Цим Указом визначаються Концептуальні засади забезпечення реалізації національних інтересів у сфері приватизації.

Зображений на рис. 5 алгоритм приватизації державного майна на базі даних Єдиного реєстру дає змогу визначити шляхи найефективнішого використання активів держави, оскільки майно, яке перебуває у державній власності, може бути успішно використано у приватному секторі у вигляді певного бізнес-процесу, цілісного майнового комплексу, окремих об'єктів нерухомості. Потрібно також наголосити, що Єдиний реєстр дає можливість активи, що не застосовуються в діяльності органів державного управління, до сфери управління яких вони належать, передати органам державної влади, здатним організувати їх використання.

Застосування аналітичних можливостей Єдиного реєстру сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень органами державної влади. На цьому етапі розвитку ринкових відносин влада має відмовитися від популізму і політики «утримання всіх». Матеріальна допомога має бути мінімальною, а більшість бюджетних грошей спрямовуватися на державні замовлення під кон-

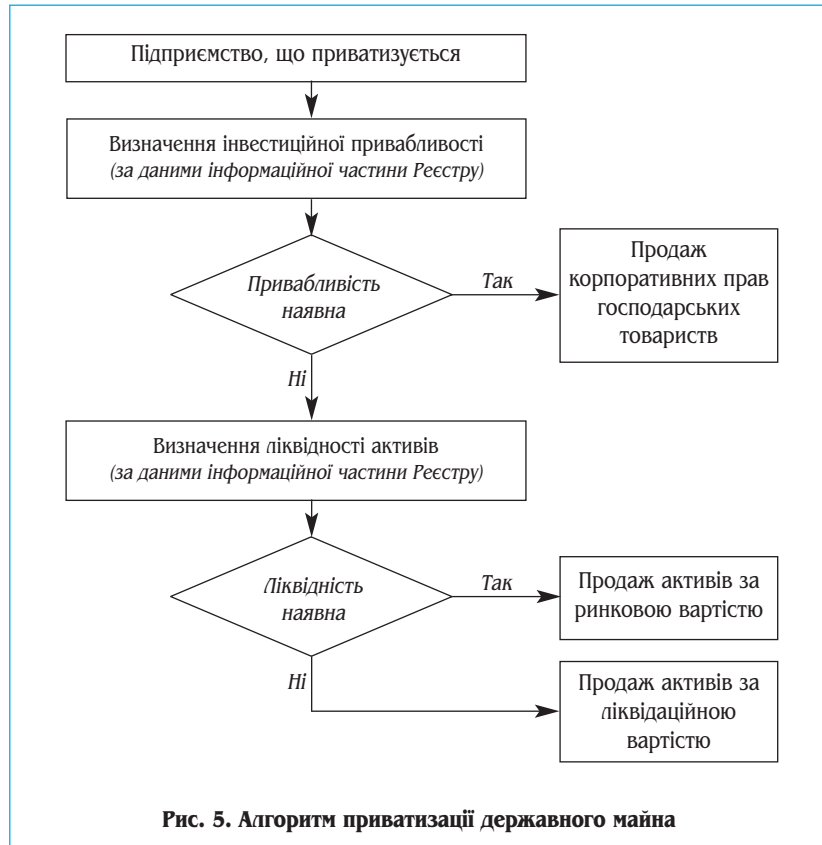

Рис. 5. Алгоритм приватизації державного майна

кретні програми, мета яких – перспективний розвиток країни. Отже, Єдиний реєстр об'єктів державної власності є тим механізмом, без ви-

користання якого визначення таких програм та моніторинг їх виконання неможливі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куликов Л. М. Экономическая теория: Учебник. – М.: Проспект, 2008. – 432 с.
2. Эрнандо де Сото. Загадка капитала. Почему капитализм торжествует на Западе и терпит поражение во всем остальном мире: Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2001. – 272 с.
3. Капелюшников Р. И. Экономическая теория прав собственности. – М.: Изд-во Ин-та мировой экономики и междунар. отношений, 2002. – 1990. – 206 с.
4. Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: Моногр. – К.: Атіка, 2003. – 352 с.
5. О'Коннор Д., Макдермот И. Искусство системного мышления: Пер. с англ. – М.: Альпина бизнес букс, 2006. – 246 с.
6. Стігліц Джозеф Е. Економіка державного сектору / Пер. з англ. А. Олійника, Р. Скільського. – К.: Основи, 1998. – 854 с.
7. Розенберг Н., Бирдцелл Л. Е., мл. Как Запад стал богатым. Бумажное русскоязычное издание. – Новосибирск: Экор, 1995. – 352 с.
8. Richard Pipes. Property and Freedom. – N. Y., 1999.
9. Про затвердження Програми «Власність народу»: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 червня 2005 року № 413 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 23 (24.06.05). – Ст. 1271.

УДК 338.242

Вирішення проблеми гуртожитків у Закарпатській області

Наталія ДЖУГАН,

начальник юридичного відділу РВ ФДМУ
по Закарпатській області

Статтею 47 Конституції України закріплено право громадян на житло.

Держава створює умови, за яких громадяни можуть побудувати, придбати або взяти житло в оренду. Тим, хто потребує соціального захисту, згідно з чинним законодавством житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як за рішенням суду.

Однак на теперішньому етапі становлення молодого держави Україна цей обов'язок реалізується не в повному обсязі.

Відповідно до ст. 127 Житлового кодексу України та п. 2, 3 Примірного положення про гуртожитки, затвердженого постановою Ради Міністрів Української РСР від 3 червня 1986 року № 208, для проживання робітників, службовців, студентів, учнів, а також інших громадян у період роботи або навчання можуть використовуватися гуртожитки. Під гуртожитки надаються спеціально споруджені або переобладнані з цією метою жилі будинки, які разом із жилими приміщеннями в інших будівлях утворюють житловий фонд.

З метою надання можливості працівникам проживати в гуртожитках державних підприємств, які приватизувалися, окремі гуртожитки включалися до статутних фондів створюваних господарських товариств з огляду на відсутність щодо цього чіткої правової заборони.

Однак нові власники товариств не завжди належно виконують обов'язки з утримання гуртожитків у належному стані, а в окремих випадках, всупереч ст. 132 Житлового кодексу України, здійснюють заходи щодо незаконного виселення громадян, які проживають у них.

У такому разі громадяни, реалізуючи своє конституційне право на житло, змушені звертатися до судів.

Наведемо приклад з досвіду Регіонального відділення ФДМУ по Закарпатській області (далі – регіональне відділення), що свідчить про порушення прав громадян, які проживають у гуртожитку, на житло його власником, які унеможливають передання гуртожитку в комунальну власність.

Громадяни, які проживають у гуртожитку по вул. Комсомольській, б/н (Заводській, 1) у м. Тячеві, що у процесі приватизації увійшов до статутного фонду ВАТ «Тячівконсерв» (правонаступник – ВАТ «Кордон»), 17 серпня 2005 року звернулися з позовною заявою до ВАТ «Кордон», Тячівської міської ради та регіонального відділення з такими вимогами:

визнати недійсними рішення виконавчого комітету Тячівської міської ради від 30 травня 2000 року № 121 «Про оформлення права власності на нерухоме майно» та Свідоцтво про право колективної власності на нерухоме майно від 14 червня 2000 року № 91 у частині оформлення права власності ВАТ «Кордон» на гуртожиток;

визнати недійсними накази регіонального відділення від 22 липня 1994 року № 2/219 «Про приватизацію майна Тячівського консервного заводу», від 6 травня 1996 року № 3/768 «Про перетворення у відкрите акціонерне товариство Тячівського консервного заводу і затвердження Плану приватизації» і № 3/769 «Про утворення відкритого акціонерного товариства «Тячівконсерв» у частині приватизації гуртожитку;

зобов'язати регіональне відділення передати в установленому законом порядку гуртожиток по вул. Комсомольській у комунальну власність.

Постановою Тячівського районного суду від 12 грудня 2005 року було визнано недійсними рішення виконавчого комітету Тячівської міської ради від 30 травня 2000 року в частині оформлення права власності на гуртожиток, розташований по вул. Комсомольській, б/н (Заводській, 1) у м. Тячеві, за ВАТ «Кордон» і накази регіонального відділення № 2/219, 3/768, 3/769 у частині приватизації гуртожитку і вилучено останній зі статутного фонду ВАТ «Кордон». У задоволенні решти вимог позивачу відмовлено.

Ухвалою апеляційного суду Закарпатської області від 30 березня 2006 року та постановою Вищого адміністративного суду України від 13 грудня 2006 року зазначену постанову залишено без змін.

Наказом регіонального відділення від 15 серпня 2006 року № 09-01/145 гуртожиток повернуто в державну власність без зміни розміру статутного фонду ВАТ «Кордон», який уведено в Реєстр державного майна, що не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі.

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» у разі банкрутства підприємств, зміни форми власності або ліквідації підприємств, установ, організацій, у повному господарському віданні яких перебуває державний житловий фонд, останній повинен передаватися у комунальну власність відповідних міських, селищних, сільських рад.

Рішенням четвертої сесії V скликання Тячівської міської ради від 22 вересня 2006 року надано згоду на передання гуртожитку колишнього консервного заводу з державної власності у власність територіальної громади м. Тячева та с. Тячівки.

Розпорядженням Тячівського міського голови від 4 жовтня 2006 року № 125а було створено комісію з передачі гуртожитку в комунальну власність, до складу якої ввійшли заступник міського голови, представники регіонального відділення, ВАТ «Кордон», Тячівського «Міськжитлокомунгоспу», Тячівського районного підприємства технічної інвентаризації та ін. Цією комісією 19 грудня 2006 року складено акт приймання-передавання гуртожитку в комунальну власність, який з невідомих причин не був затверджений Тячівським міським головою, як вимагає Положення про порядок передачі об'єктів права державної власності, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 вересня 1998 року № 1482.

Між ВАТ «Кордон» та ТОВ «Норіс» (м. Київ) 20 грудня 2006 року було укладено договір купівлі-продажу нерухомого майна – будівлі гуртожитку (літ. А) за адресою: м. Тячів, вул. Комсомольська, б/н (Заводська, 1). Підставою для підтвердження права власності продавця – ВАТ «Кордон» – на об'єкт продажу вказано Свідчення про право колективної власності на нерухоме майно від 14 червня 2000 року № 91 та рішення виконавчого комітету Тячівської міської ради від 30 травня 2000 року № 121, які, як зазначалося вище, визнані судом недійсними в частині реєстрації гуртожитку за ВАТ «Кордон». Цей договір купівлі-

продажу посвідчений 20 грудня 2006 року приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу і внесений у реєстр нотаріальних дій за № 15743.

Регіональним відділенням 25 грудня 2006 року було подано позовну заяву до господарського суду Закарпатської області про визнання недійсним вищезазначеного договору. У ході судового розгляду відповідач – ВАТ «Кордон» – надав суду рішення постійно діючого Третейського суду при асоціації «Український правовий альянс» від 28 грудня 2006 року, яким ТОВ «Норіс» визнано добросовісним набувачем нерухомого майна – будівлі гуртожитку (літ. А).

Зазначене рішення третейського суду суперечило чинному законодавству України, оскільки відповідно до ст. 124 Конституції України судочинство в Україні здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Третейські суди не належать до системи Конституційного Суду України та судів загальної юрисдикції, тобто вказане рішення не можна вважати документом, що має преюдиціальне значення, згідно зі ст. 35 Господарського процесуального кодексу України.

Крім того, зазначене рішення третейського суду було незаконним, оскільки згідно зі ст. 2 Закону України «Про третейські суди» сторонами третейського розгляду є позивач і відповідач. Позивачами є фізичні та юридичні особи, що пред'явили позов про захист своїх порушених чи оспорюваних прав або охоронюваних законом інтересів. Відповідачами є фізичні та юридичні особи, яким пред'явлено позовні вимоги. У розглядуваній справі ВАТ «Кордон» не міг бути відповідачем, оскільки не оскаржував право власності ТОВ «Норіс». Відповідачем у справі повинно було бути регіональне відділення, оскільки саме воно стало органом управління даного нерухомого майна з моменту набрання законної сили постанови Тячівського районного суду від 12 грудня 2005 року, а тому ця справа не підлягала розгляду у третейському суді.

Рішення третейського суду було оскаржено прокуратурою Закарпатської області в інтересах регіонального відділення. Однак ухвалою господарського суду міста Києва від 13 серпня 2007 року та постановою Київського апеляційного господарського суду від 13 листопада 2007 року прокуратурі Закарпатської області відмовлено у прийнятті заяви про оскарження цього рішення.

І тільки постановою Вищого господарського суду України від 2 квітня 2008 року вищевказану постанову Київського

апеляційного господарського суду скасовано, а справу направлено на новий розгляд.

Листом від 25 квітня 2007 року № 09/154 Тячівське районне підприємство технічної інвентаризації повідомило регіональне відділення про отримання постанови господарського суду міста Києва від 5 квітня 2007 року за позовом ТОВ «Норіс» до Тячівського районного підприємства технічної інвентаризації про визнання недійсним рішення № 09/381 від 22 грудня 2006 року та зобов'язання відповідача зареєструвати право власності на нерухоме майно за позивачем – ТОВ «Норіс».

На зазначену постанову регіональним відділенням у порядку ст. 185 Кодексу адміністративного судочинства України подано апеляційну скаргу.

На теперішній час ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 6 квітня 2008 року задоволено клопотання ТОВ «Норіс» і зупинено провадження в даній справі.

Рішенням господарського суду Закарпатської області від 28 лютого 2007 року регіональному відділенню відмовлено в задоволенні позову до ВАТ «Кордон» та ТОВ «Норіс» про визнання недійсним договору купівлі-продажу будівлі гуртожитку (літ. А). На це рішення регіональним відділенням було подано касаційну скаргу. Постановою Вищого господарського суду України від 31 жовтня 2007 року вказану касаційну скаргу задоволено, рішення суду першої інстанції скасовано і справу направлено на новий розгляд.

За нового розгляду рішенням господарського суду Закарпатської області від 29 липня 2008 року договір купівлі-продажу визнаний недійсним. Однак і на це рішення ВАТ «Кордон» подано апеляційну скаргу.

Наведений приклад свідчить про аморальні дії з боку балансоутримувача гуртожитку, який порушує не лише законні права державного органу приватизації, а більшою мірою права громадян, які проживають у гуртожитку, оскільки останні вже понад три роки живуть у незадовільних побутових умовах (без водо- та газопостачання, теплової енергії, під аварійно небезпечним дахом).

Регіональним відділенням вживаються всі можливі заходи щодо оскарження цих незаконних дій і прискорення передання гуртожитку в комунальну власність.

Економічний знос майнових комплексів промислових підприємств – методи розрахунку

12

Лілія ТИМОЩИК,

заступник начальника відділу оцінки цілісних майнових комплексів та об'єктів у нематеріальній формі ФДМУ, канд. екон. наук

Ця робота присвячена питанням економічного зносу та практичного застосування способів його розрахунку.

Проблема дослідження нині особливо актуальна, про що свідчить велика кількість публікацій з даної тематики.

В Україні на цей момент не розроблені способи визначення економічного зносу, які б задовольняли співтовариство оцінювачів. Водночас існує кілька способів, що заслуговують на особливу увагу. Економічний знос виявляється у скороченні попиту на виріб за рахунок зовнішніх факторів (внутрішньогалузевих змін, скорочення попиту на певні види продукції, зниження якості або нестачі сировини, адміністративних обмежень тощо). Втрати внаслідок ліквідності виробу на ринку обернено пропорційні економічному зносу (що значніший знос, то більші втрати внаслідок ліквідності). Під час оцінки спеціалізованих об'єктів, які беруть участь у виробництві сукупного продукту, економічний знос зумовлений цілою низкою причин, зокрема загальноекономічними або внутрішньогалузевими змінами, у тому числі скороченням попиту на певний вид продукції або зниженням якості сировини, робочої сили, допоміжних систем, споруд та комунікацій, а також змінами правового характеру.

Зовнішній економічний знос – це втрата вартості майна в результаті впливу зовнішніх щодо майна факторів. Різні зовнішні фактори (міжнародні, національні, галузеві або локальні) впливають на розмір доходу від використання майна та, отже, на його ринкову вартість.

Для визначення економічного зносу необхідно проаналізувати всі економічні характеристики об'єкта оцінки та його галузевого середовища на певний час – дату оцінки. Цей аналіз повинен включати історію доходів об'єкта оцінки та інші фактори, які впливають на стан активу. Для нерухомості невеликого масштабу суттєвим може виявитися вплив локальних ринкових умов – зонування, стану місцевої економіки та безробіття. Великі об'єкти нерухомості більшою мірою зазнають впливу з боку регіонального, національного та глобального секторів економіки. Більшість видів майна, включаючи нерухомість, а також інші капітальні активи та складові діючого бізнесу (матеріальні та нематеріальні активи, робочий капітал) залежать від локальних економічних факторів, проте зазвичай найзначніше на них впливає стан галузі.

Галузеві економічні умови впливають на всі аспекти бізнесу, частиною якого є нерухомість, машини та устаткування. До цієї категорії належать заводи – цементні, з виробництва сталі, нафтохімічні, хімічні та інші переробні, нафто-, газо- та вуглевидобувні галузі, а також майнові комплекси інших галузей. Типові дані для дослідження економіки галузі промисловості включають річні звіти компаній, звіти Комісії з цінних паперів, галузеві аналітичні огляди про зміну цін на продукти та сировину, звіти інвестиційних банків та брокерів, уряду. За допомогою цих даних можна визначити, чи знижуватимуться доходи, а отже, і вартість активів.

Водночас для універсальних активів, які можуть використовуватись у різних галузях, фактори економічного зносу конкретного користувача не можна застосовувати. Наприклад, економічний знос майнового комплексу з виробництва автомобільних антен доволі великий, проте будівлю заводу можна використовувати для інших виробництв. Таким чином, економічний знос негативно впливає на вартість устаткування, яке використовується у виробництві автомобільних антен, але не на вартість будівлі.

До основних причин зовнішнього економічного зносу спеціалізованого устаткування належать такі:

скорочення попиту на продукцію, яка виготовляється на устаткуванні, що оцінюється. Наприклад, внаслідок заміни упаковки для молочної продукції у вигляді склотари на інший вид через зовнішній знос різко знизилася ціна на устаткування для виробництва склотари; у багато разів знизився зовнішній економічний знос устаткування для виробництва грамплатівок після появи на ринку аудіокасет, а згодом CD-дисків;

посилення конкуренції з імпортними виробами. У результаті знецінюється вітчизняне устаткування для виробництва продукції такого самого призначення. Наприклад, з появою у продажу японських кольорових кінескопів знецінилося вітчизняне устаткування для їх виробництва; збільшився зовнішній економічний знос устаткування вітчизняних авіаційних заводів у зв'язку з використанням багатьма авіаперевізниками в Україні пасажирських літаків зарубіжного виробництва;

ускладнення з постачанням сировиною та комплектуючими виробами виробників автомобілів, збільшення затрат на комунальні послуги, посилення інфляції, підвищення процентних ставок, податків поряд з несприятливою кон'юнктурою ринку. Усе це призводить до зниження прибутку в ряді сфер виробництва та знецінення технологічного устаткування, що застосовується.

Першим кроком кількісного визначення економічного зносу є дослідження та кількісна оцінка економічних факторів, які зумовлюють зниження вартості бізнесу та, отже, активів. Економічний знос з'являється з поліпшення можливості для інвестицій. Зниження вартості, що пов'язано з економічним зносом, зумовлюється станом попиту та пропозиції в економіці, наявністю конкуренції. Зазвичай інвестиції не усувають економічного зносу, який може змінитися (навіть зійти нанівець) зі зміною ситуації в галузі.

Економічний знос проявляється в галузі за таких обставин:

скорочення попиту на продукцію компанії;
перевиробництва в галузі;
переміщення пропозиції сировини;

збільшення затрат на сировину, трудові ресурси, транспортування за незмінної ціни кінцевої продукції або її поступового підвищення;

коли урядові норми вимагають інвестицій в модернізацію устаткування, що скорочує рентабельність виробництва;

коли затребувані органами державного регулювання затрати на програми з охорони навколишнього середовища призводять до скорочення рентабельності виробництва.

Економічний знос, на відміну від фізичного та функціонального, вважається неусувним через великі суми затрат, які спрямовуються на усунення зовнішніх факторів.

Економічний знос можна визначати такими методами:

капіталізації втрат доходу внаслідок зовнішнього впливу (капіталізації втрат в орендній платі);

порівняння продажів подібних (парних) об'єктів;

строку економічного життя (для всіх видів зносу).

Метод капіталізації втрат доходу внаслідок зовнішнього впливу (капіталізації втрат в орендній платі) заснований на порівнянні доходів від орендної плати двох об'єктів, один з яких зазнає економічного зносу. Капіталізація втрат доходу від порівняння цих об'єктів характеризуватиме величину зносу.

Метод порівняння продажів подібних (парних) об'єктів заснований на аналізі цінної інформації про нещодавно продані аналогічні об'єкти (наприклад, на ринку нерухомості продаються два порівнянних об'єкти, один з яких не має ознак економічного зносу, а інший має такі ознаки. За різницею цін на ці об'єкти можна визначити економічний знос об'єкта, що оцінюється).

Застосування даних методів у стандартному вигляді ускладнено з таких причин: методи передбачають порівняння об'єктів у двох станах – без зміни зовнішніх умов і зі зміненими зовнішніми умовами, в результаті чого виникають труднощі щодо одержання достовірної інформації.

Метод строку економічного життя базується на припущенні про залишковий строк економічного життя. Під

час застосування цього методу передбачається, що всі наявні види зносу об'єкта оцінки враховані. Знос розраховується згідно з вимогами п. 11 Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.04 № 1442.

Протягом останніх років розроблено низку методів визначення економічного зносу, які засновані на аналізі операційного завантаження, рентабельності капіталу, ринкових мультиплікаторів, впливі макроекономічного середовища, а також урахування корисності, що зменшується. Останній з перелічених методів розглянемо більш докладно.

У розрахунку економічного зносу враховується принцип заміщення, тобто категорія корисності об'єкта. З економічних причин частина потужностей виявляється незадіяною та не дає користі. Оскільки корисність об'єкта у зв'язку з недовикористанням менша, ніж у об'єкта, який працює на повну потужність, його вартість знижується.

Економічний знос, зумовлений зниженням попиту на продукцію, купівельної спроможності, визначається так.

Для об'єктів, які характеризуються ринковою вартістю, економічний знос – це різниця вартості відтворення або заміщення об'єкта оцінки, скоригована на розмір інших видів зносу, і ринкової вартості об'єкта. Аналогічна ситуація для об'єктів спеціалізованого майна, які не характеризуються ринковою вартістю, оскільки залишкова вартість заміщення як економічна категорія є найкращим доступним субститутом ринкової вартості (як це визначено Міжнародними стандартами оцінки). Особливість у цьому разі полягає в тому, що відносно оцінки спеціалізованого майна не існує очевидного критерію адекватності визначення економічного зносу (таке майно не має прямих оцінок, отриманих з використанням дохідного або порівняльного підходу).

Адекватність урахування економічного зносу спеціалізованого майна в процесі оцінки визначається не на рівні окремого об'єкта, а шляхом порівняння пооб'єктної оцінки майна майнових комплексів, які характеризу-

ються ринковою вартістю, з оцінками вартості цих комплексів, які можна отримати з використанням дохідного або порівняльного підходу. Під час оцінки має реалізовуватися просте правило синергетики – вартість складових частин об'єкта не може перевищувати вартості цілого, в іншому випадку продаж майнового комплексу елементами мав би бути вигіднішим, ніж продаж його як цілого. Однак у більшості випадків залишкова вартість заміщення в принципі не характеризує ймовірну вартість реалізації спеціалізованого майна окремо від комплексів. Вартість комплексів, продаж яких поелементно є кращим, характеризує не сума ринкової або залишкової вартості елементів цих комплексів, а результат ліквідації майна цих комплексів, під час визначення якого спеціалізоване майно має оцінюватися переважно як «брухт».

Відомі два варіанти техніки урахування економічного зносу. Перший варіант полягає у визначенні знижувальних коефіцієнтів до вартості відтворення або заміщення об'єктів на підставі аналізу рівня очікуваного завантаження їх виробничих потужностей. Проте ця техніка недосконала з позицій формальної логіки, оскільки на стадії прийняття рішення про будівництво та проектування промислових об'єктів не завжди передбачається повне завантаження їх потужностей і відповідно в конкретних економічних умовах це не гарантує прибуткової діяльності об'єкта. Іншими словами, об'єкт, потужності якого завантажені повністю, може мати вартість, близьку до вартості ліквідації. У зв'язку з цим такий варіант техніки використовується переважно за неможливості використання іншого варіанта.

Другий варіант техніки обчислення використовується лише у випадках, коли об'єкти спеціалізованого майна оцінюються (переоцінюються) у складі комплексів, які можна оцінювати з використанням дохідного або порівняльного підходу. Цей варіант полягає у визначенні переоціненої вартості майна, яке формує комплекс, як пооб'єктно (при цьому спеціалізоване майно оцінюється за залишковою вартістю заміщення без урахування економічного зносу, а неспеціалізоване –

за ринковою вартістю), так і в комплексі (з використанням дохідного або порівняльного підходу). Різниця двох зазначених оцінок і буде економічним зносом об'єктів комплексу. В подальшому завдання полягає в розподілі певної суми економічного зносу комплексу між його елементами.

Вибір оптимальних принципів такого розподілу був предметом багаторічних досліджень та дискусій у професійному середовищі. Рекомендації щодо вибору принципу наведені в Стандарті 36 Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IAS). Також у цьому стандарті містяться докладні рекомендації з техніки визначення економічного зносу, який по суті є зменшенням корисності (англ. – impairment) необоротних активів.

Процедура техніки полягає у такому:

1. Зменшення корисності (економічний знос) комплексу не повинно впливати на оцінку об'єктів, які характеризуються ринковою вартістю, тобто сума економічного зносу комплексу є сумою зносу спеціалізованого майна.

2. Вартість кожного окремого об'єкта у складі комплексу за результатами розподілу економічного зносу не може бути меншою від вартості, яка може бути отримана під час його відчуження як окремого об'єкта (для неспеціалізованого майна – ринкової вартості, для спеціалізованого – вартості ліквідації).

3. Оскільки об'єкти, які формують комплекс, працюють і знецінюються за зменшення його прибутковості, доцільно використовувати спосіб пропорційного розподілу сукупного економічного зносу комплексу щодо переоціненої вартості об'єктів.

Таким чином, розподіл економічного зносу між об'єктами, які підлягають уціненню, пропорційний до їх переоціненої вартості (залишкової вартості заміщення без урахування економічного зносу) рекомендується як основний підхід. Стандартом допускається використання інших пропорцій розподілу у випадку, якщо їх адекватність може бути обґрунтована, проте на практиці не відомі факти використання цієї можливості.

Другий варіант техніки визначення економічного зносу принципово

кращий за перший, оскільки не суперечить формальній логіці, забезпечує точніші результати переоцінки необоротних активів за комплексами в цілому.

Основні етапи техніки визначення економічного зносу, що застосовується, такі:

ідентифікація майнового комплексу, вартість якого можна розрахувати з використанням дохідного підходу;

складання прогнозів грошових потоків для майнового комплексу;

вибір адекватних ризиків інвестицій у придбання майна ставок дисконту;

визначення вартості майнового комплексу та його необоротних активів методом залишку. Іншими словами, вартість необоротних активів, що оцінюються, визначається в залишку як різниця вартості майнового комплексу та витрат потенційного покупця для створення на базі необоротних активів, що оцінюються, такого підприємства. В масштабі оцінки такими активами є оборотні активи в межах нормативної потреби на обслуговування виробничої програми, прогнозованої на перший рік;

визначення індексу уцінення спеціалізованого майна;

коригування залишкової вартості заміщення спеціалізованого майна;

контроль за дотриманням правила знецінення об'єктів не нижче їх вартості ліквідації, коригування вихідних даних (метод коригування такий: об'єкти, які внаслідок використання коефіцієнта економічного зносу переоцінюються нижче вартості ліквідації (зазвичай значно зношені об'єкти), оцінюються за вартістю ліквідації та розглядаються як оцінені

за ринковою вартістю, яка для таких об'єктів дорівнює вартості ліквідації).

Економічний знос (%) визначається за формулою

$$EZ = 1 - \frac{MK - PV_{HA} - ВЛ}{ЗВЗ} \cdot 100,$$

де МК – ринкова вартість майнового комплексу, розрахована з використанням дохідного підходу без урахування оборотних активів; PV_{HA} , ВЛ – необоротні активи, оцінені за вартістю відповідно ринковою та ліквідації; ЗВЗ – залишкова вартість заміщення спеціалізованих необоротних активів, розрахована з використанням витратного підходу.

Таким чином, зовнішній економічний знос з'являється у випадку, коли в економіці поліпшуються можливості для інвестування. Якщо уряд намагається контролювати ринок ззовні, так само виникає економічний знос, який знижує вартість активів. Зниження вартості активів, що пов'язано з економічним зносом, зумовлюється надлишковою пропозицією в економіці та наявністю конкуренції. Зазвичай інвестиції не усувають економічного зносу, який може зійти нанівець зі зміною умов у галузі.

В ідеалі визначати економічний знос потрібно кількома методами оцінки.

Проаналізовані методи кількісної оцінки економічного зносу не можна використовувати для всіх видів власності та галузей. Насамперед необхідно вивчити актив та галузь з метою виявлення економічного зносу та методу його оцінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Оценка имущества и имущественных прав в Украине: Моногр. / Н. П. Лебедь, А. Г. Мендрул, В. С. Ларцев и др.; Под ред. Н. П. Лебедь. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Принт-Экспресс, 2003. – 716 с.*
2. *Сухомлин В., Шалаев В. Оборудование как объект оценки: Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: АртЭк, 2008. – 680 с.*
3. *Тарасевич Е. И. Оценка недвижимости. – СПб.: Изд-во СПбГТУ, 1997. – 422 с.*
4. *Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442 // Офіц. вісн. України. – 2004. - № 44 (19.11.04). - Ст. 2885.*

Відповідно до постанови Вищої атестаційної комісії України від 09.06.99 № 1-05/7 Бюлетень включений до Переліку № 1 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук за розділом «Економічні науки».

Редакція започатковує рубрику «Сторінка молодого вченого» і запрошує до співпраці науковців, аспірантів і здобувачів.

УДК 338.246.025

Проблеми українського законодавства про концесії

Євгенія ГАЙКО,

аспірантка Харківської національної академії міського господарства

16

У становищі, в якому нині перебуває українська економіка, не можна нехтувати таким потенційно потужним чинником підвищення її ефективності, як залучення приватних вітчизняних та іноземних інвестицій з використанням концесійної схеми.

Організація у країні концесій – справа делікатна, а суперечності цілей та інтересів їх головних учасників – уряду приймаючої країни і концесіонера – зумовлюють необхідність пошуку взаємовигідних рішень. Недосконалість концесійних відносин, що виникають, може призвести до того, що надії на позитивний вплив концесій на економіку країни не виправдаються.

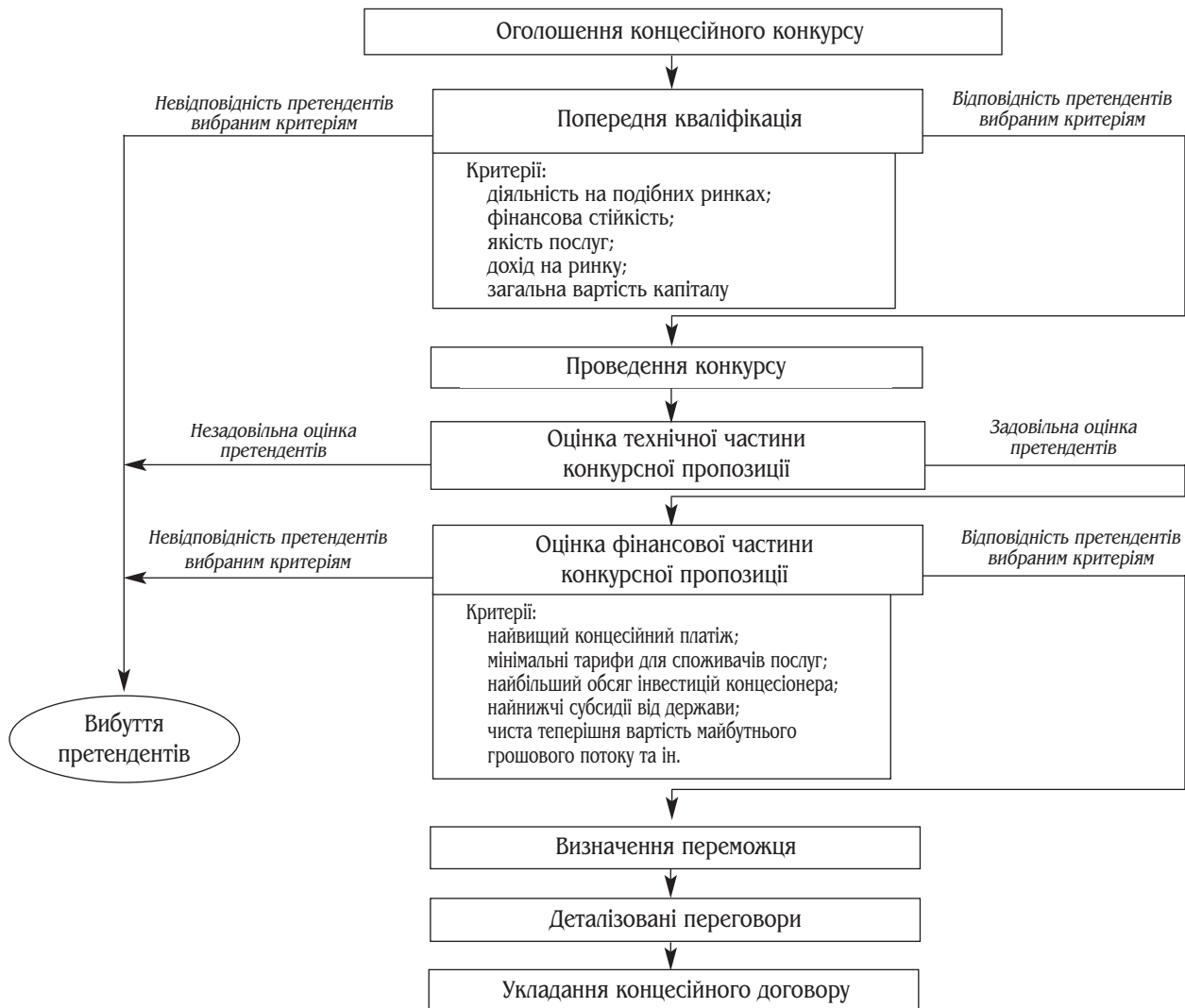
Основним нормативним документом у галузі концесійних відносин є Закон України «Про концесії» від 16 липня 1999 р. (1), який передбачає подальше прийняття галузевих нормативних актів. З огляду на це після прийняття базового закону про концесії був прийнятий Закон України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг» від 14 грудня 1999 р. (2).

Наявність законодавства про концесії ще не означає реальних можливостей для інвесторів реалізувати концесійні механізми в Україні. Успішна реалізація цих механізмів неможлива через істотні недоліки законодавчого регулювання концесійної діяльності, серед яких зазначимо найголовніші. У випадку, якщо концесіонер здійснює діяльність, що підпадає під ліцензування, він зобов'язаний отримати відповідну ліцензію. Таким чином, право концесіонера на здійснення певного виду діяльності виникає не з концесійного договору, а фактично делегується на підставі адміністративно-правового акта – ліцензії. Такий підхід нівелює громадянсько-правовий характер концесійних відносин та перетворює його на адміністративно-правовий, що впливає з ліцензії. У цьому розрізі концесійні механізми не виконують своїх функцій.

Правила проведення концесійних конкурсів складені так, що на їх підставі має сенс проводити конкурс тільки в разі укладання масштабних концесійних угод. Для невеликих проектів дотримання всіх правил може виявитись обтяжуючим.

Однією з головних проблем законодавства про концесії є відсутність гарантій з боку держави щодо покриття ризиків інвестора в разі недосягнення об'єктом проектної потужності. Крім того, терміни окупності концесійних проектів доволі тривалі, що ускладнює прогнозування повернення інвестицій.

Законодавець фактично не надає пільг концесійному підприємству. Концесіонер сплачує мито, ПДВ і акцизний збір при ввезенні матеріальних цінностей на загальних підставах. При цьому незалежно від наслідків господарської діяльності концесіонер повинен перераховувати до бюджету ще й концесійні платежі. Згідно зі ст. 8 Закону України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг» на період будівництва, введення в експлуатацію побудова-

ної на умовах концесії автомобільної дороги і повної окупності капітальних вкладень концесіонер може звільнитися від загальнодержавних та місцевих податків і зборів відповідно до законодавства України. Проте «може» зовсім не означає, що концесіонер буде звільнений від оподаткування.

Зазначені питання треба вирішувати в законодавчому порядку з урахуванням інтересів як держави, так і концесіонера. Зокрема, потрібно забезпечити гарантії держави щодо участі у проєктах, розподілу ризиків між державою та приватним інвестором, а тимчасове звільнення від оподаткування зробить концесію інвестиційно привабливішою для інвесторів.

Успіх реалізації концесійного про-

екту багато в чому залежить від того, як визначатиметься концесіонер, адже він виконує всі проєктні роботи та займається довгостроковою експлуатацією об'єкта. Існує кілька методів надання концесій: конкурсні змагання; прямі переговори; конкурентні переговори, які поєднують елементи двох попередніх методів. Законодавство України (1; 3) декларує, що концесіонер повинен відбиратися за конкурсом, що найбільшою мірою відповідає поширеній міжнародній практиці. Багато країн під час впровадження інфраструктурних концесій використовували саме конкурсний метод. Концесійні конкурси мають три головні переваги: гарантують прозорість процедури надання концесії; забезпечують ринковий механізм відбо-

ру кращої пропозиції та зниження вартості будівництва; збуджують інтерес широкого кола потенційних інвесторів.

Існує багато критеріїв, за якими проводиться конкурсний відбір претендентів. У міжнародній практиці найчастіше використовують такі критерії відбору:

найвищий концесійний платіж (одноразовий чи щорічний), який сплачується концесіодавцю. У разі встановлення урядом цього критерію відбору одразу повинна визначатися ставка дисконту для приведення майбутньої вартості грошей до поточної;

найбільший обсяг інвестицій, який буде освоєний концесіонером;

найнижчі тарифи для споживачів

послуг;

чиста теперішня вартість майбутнього грошового потоку від діяльності об'єкта концесії;

найнижча субсидія, що надаватиметься компанії-оператору для управління збитковими службами;

найбільше охоплення споживачів послугами;

найкоротша тривалість концесії.

Вибір критерію відбору залежить від багатьох факторів: мети приймаючої країни; об'єкта, який надаватиметься в концесію: існуючий чи такий, що створюватиметься; кількості та вартості майна, що передається приватній компанії; видів ризику, їх розподілу та ін. Уряд не може одночасно досягти двох цілей, наприклад, максимізувати доходи бюджету та добробут споживачів* (шляхом зниження тарифів). Максимізації бюджетних доходів можна досягти в разі, якщо критерієм відбору переможця концесійного конкурсу взяти найвищий концесійний платіж. Добробут споживачів можна максимізувати шляхом проведення конкурсу, де критерієм відбору є найнижчий тариф для споживачів.

Останнім часом зажив популярності метод відбору переможця конкурсу за критерієм найнижчої теперішньої вартості майбутнього потоку доходів. Вперше такий підхід був реалізований в автодорожній концесії в Чилі. Найчастіше він використовується для проектів, що характеризуються великою кількістю ринкових ризиків з ускладненням прогнозування доходів концесіонера. У разі застосування цього методу термін концесії не визначається чітко, а встановлюється так, щоб забезпечувалися повернення концесіонеру вкладених коштів та отримання ним справедливого прибутку. Таким чином, термін концесії регулюється залежно від попиту на послугу і знижує ринкові ризики для опера-

тора в умовах невизначеності. В Україні таку схему неможливо реалізувати без відповідних законодавчих змін.

Відомо, що сфера комунальних послуг в Україні є збитковою. У цьому разі критерієм відбору може бути використаний мінімальний обсяг субсидії на одиницю продукції. Завдяки конкуренції між претендентами уряд може досягти мінімізації субсидій. Проведення конкурсу з мінімальним обсягом субсидії краще, ніж надання пільг щодо сплати концесійних платежів та податків, як закріплено у вітчизняному законодавстві, оскільки такий підхід прозоріший і може використовуватись як інструмент регулювання концесійної діяльності.

Таким чином, існує багато фінансових критеріїв, за якими вибирається концесіонер. Від вибору критерію значною мірою залежить те, якого концесіонера буде вибрано, як реалізовуватиметься проект і насамкінець як задовольнятимуться потреби споживачів.

З урахуванням вищенаведених пропозицій можна запропонувати певну послідовність проведення концесійного конкурсу, алгоритм якого наведено на рисунку.

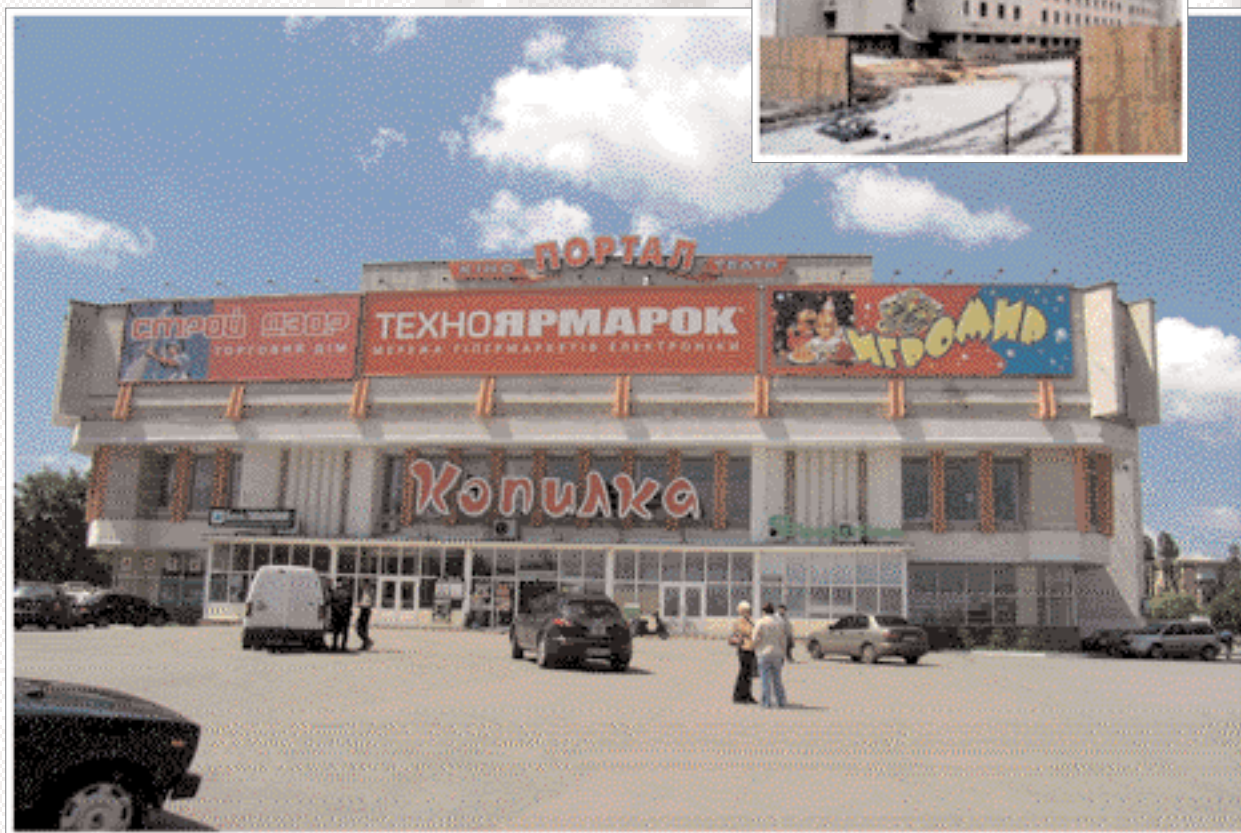
Як засвідчують результати досліджень, негнучкість українського законодавства перешкоджає застосуван-

ню ринкових механізмів надання концесії та негативно відбивається на залученні великих іноземних компаній. Відповідно до вітчизняного законодавства визначення концесійних платежів не орієнтоване на прибуток і відбувається перед визначенням переможця концесійного конкурсу, що суперечить міжнародній практиці. Можна передбачити, що найчастіше розмір концесійного платежу встановлюватиметься неправильно, буде об'єктом численних переглядів і, отже, термін укладання концесійного договору переноситиметься. У зв'язку з цим процедура визначення концесійного платежу потребує вдосконалення: його розмір повинен встановлюватися в результаті концесійного конкурсу. Концесійний платіж покликаний відігравати роль інструмента регулювання концесійної діяльності, оскільки створює стимули для зниження витрат. Нині він не виконує регулюючих функцій, спричинюючи збільшення витрат на проект та обмеження його прибутковості. Для проведення прозорих та ефективних концесійних конкурсів законодавство про концесії має бути приведено у відповідність до міжнародних норм та суттєво вдосконалено в частині проведення концесійних конкурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Про концесії*: Закон України від 16.07.99 № 997-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41 (від 15 жовтня 1999 р.).
2. *Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг*: Закон України від 14.12.99 № 1286-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 3 (від 21 січня 2000 р.).
3. *Про затвердження Положення про проведення концесійного конкурсу та укладення концесійних договорів на об'єкти права державної і комунальної власності, які надаються в концесію*: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 642 // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. – 2000. – № 9. – С. 23 – 28.
4. *Про затвердження Порядку проведення концесійного конкурсу на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг*: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2000 № 1521 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 41 (від 27 жовтня 2000 р.).
5. *Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів*: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 639 // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. – 2000. – № 9. – С. 34 – 35.

* Під добробутом споживачів розуміється величина, що розраховується як різниця між цінами, які готові сплачувати і фактично сплачують споживачі. Добробут споживачів збільшується зі збільшенням обсягу випуску продукції та зниженням ціни за послугу, що купуються.

Відродження ОНБ:
культурно-оздоровчий,
виставково-торговельний
центр у Кіровограді

Імідж міста багато в чому залежить від його зовнішнього вигляду. У Кіровограді на одному з найпомітніших місць поблизу центру багато років височіла потворна аварійна споруда, зведення якої зупинилося за будівельної готовності об'єкта більш як 50 %.

Історія цього об'єкта незавершеного будівництва доволі давня. Ще в 1977 році депутат Верховної Ради СРСР від Кіровоградщини добився в центральних органах влади проекту театру та виділення коштів на його будівництво. Місце під забудову було вибрано мальовниче – на одному з найвищих пагорбів міста, звідки відкривається чудова панорама. Проте казус полягав у тому, що театр на 1 000 місць для міста з чисельністю населення 300 тисяч надто великий. Будівництво театру, розпочавшись у 1979 році, за деякий час через економічну кризу та інфляцію зупинилося, а в 1996 році – припинилося. Так і залишився на довгі роки недобудований театр нічим докором безгосподарності, з часом втрачаючи окремі конструкції.

Нарешті після тривалих суперечок у 2002 році на аукціоні незавершене будівництво театру було продано. Проте покупець був змушений багато часу витратити на те, щоб одержати в оренду земельну ділянку, на якій розташовувався об'єкт. Лише у 2006 році було укладено договір про оренду земельної ділянки під об'єктом незавершеного будівництва.

На час приватизації споруда театру нагадувала авгієві стайні – бруд та сміття починаючи з підвалу і закінчуючи останнім поверхом будівлі. Здійснивши технічну експертизу споруди, покупець дістав змогу розпочати будівництво за умови добудови споруди театру як культурно-оздоровчого, виставково-торговельного комплексу. Роботи з добудови були поділені на чотири черги.

На початку 2007 року було введено в експлуатацію першу чергу культурно-оздоровчого, виставково-торговельного центру. Відкрито три супермаркети: «Копилка» з торговельною площею 3 488,0 м², будівельних матеріалів «Буддвір» з торговельною площею 1 008,15 м², де працюють понад 30 осіб, та електроніки «Техноярмарок», у просторій залі якого покупці мають змогу неквапливо вибрати за допомогою консультантів побутову техніку.

Восени 2007 року введено в експлуатацію кінотеатр «Портал» на 350 глядацьких місць. Затишна зала, м'які зручні крісла та чудова акустика приваблюють глядачів.

Відкрито магазин-салон з продажу сучасних меблів. З введенням у дію «Ігросвіту» збільшилась кількість

місць, де можна відпочити родиною. Тепер батьки мають змогу цікаво проводити вільний час разом із дітьми. Дітям пропонуються різноманітні безпечні розваги, у той час як батьки можуть спостерігати за ними, сидячи в затишному кафе, де пропонується широкий асортимент соків, гарячих напоїв, піци, солодощів. У сусідній залі комфортні умови для гри в настільний теніс, більярд. Працює облаштований за останнім словом техніки комп'ютерний зал. Чисельність персоналу загалом становить 20 осіб.

Відкрито структурний підрозділ акціонерного комерційного банку «ТАС-Комерцбанк», у штаті якого налічується 8 працівників.

Загальна площа об'єкта становить 17 250 м², уведені дві черги – відповідно 7 485 та 5 686 м². При цьому працевлаштовано близько 300 осіб.

Тривають роботи з уведення в дію третьої черги об'єкта.

Обладнання більярдної зали відповідає сучасним міжнародним нормам.

Готується до зустрічі гостей міста затишний готель на п'ятнадцять номерів на одну-дві особи.

Кіноконцертний комплекс, до складу якого входять дискотечна зала та кінотеатр на 100 глядацьких місць, невдовзі відчинить двері для відвідувачів. Сучасний кінозал запропонує комфортабельні умови для перегляду кінофільмів. Молодь отримає змогу цікаво та весело проводити дискотечні вечори в залі з приємним інтер'єром, якісними акустичною та вентиляційною системами.

Приватне підприємство «Стиль моделс» запросить маленьких жителів міста та області спробувати свої сили в моделінгу.

Щодо об'єктів четвертої черги – СПА-комплексу, басейну та лазні – завершуються будівельні роботи. Допоки басейн існує тільки у спортивній школі міста і через обмеженість площі не в змозі приймати всіх бажаючих.

Отже, завдяки введенню в дію цього комплексу соціально-громадського призначення кожна родина матиме можливість культурно й цікаво проводити вільний час – для цього створюються всі умови. Водночас це означає збільшення кількості в місті робочих місць.

Зрозуміло, що такий об'єкт у масштабах держави – дрібниця. Але з таких приємних дрібниць складається добробут як окремих громадян, так і держави в цілому.

Закон України «Про акціонерні товариства»: коментар фахівця (нове у законодавстві про господарські товариства)

Закон України «Про акціонерні товариства» прийнято Верховною Радою України 17 вересня 2008 р. за № 514-VI.

Зазначеним Законом змінено типи акціонерних товариств і чітко встановлено відмінності між ними. Так, акціонерні товариства за типом поділяються на публічні та приватні. Публічне акціонерне товариство зобов'язане пройти процедуру лістингу та залишатися у біржовому реєстрі принаймні на одній фондовій біржі. Водночас всі договори купівлі-продажу акцій цього товариства можуть укладатися лише на біржі, де товариство пройшло процедуру лістингу. Публічне акціонерне товариство може здійснювати приватне та публічне розміщення акцій.

Приватне акціонерне товариство має здійснювати лише приватне розміщення акцій, а його кількісний склад не може перевищувати 100 акціонерів. За рішенням загальних зборів може змінюватися тип акціонерного товариства.

Законом встановлено, що акції товариства існують виключно в бездокументарній формі.

Суттєво розширено коло питань, які належать до виключної компетенції загальних зборів. До таких питань належать:

- 1) визначення основних напрямів діяльності акціонерного товариства;
- 2) внесення змін до статуту товариства;
- 3) прийняття рішення про анулювання викуплених акцій;
- 4) прийняття рішення про зміну типу товариства;
- 5) прийняття рішення про розміщення акцій;
- 6) прийняття рішення про збільшення статутного капіталу товариства;
- 7) прийняття рішення про зменшення статутного капіталу товариства;
- 8) прийняття рішення про дроблення або консолідацію акцій;
- 9) затвердження положень про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію (ревізора) товариства, а також внесення змін до них;
- 10) затвердження інших внутрішніх документів товариства, якщо інше не передбачено статутом товариства;
- 11) затвердження річного звіту товариства;
- 12) розподіл прибутку і збитків товариства;
- 13) прийняття рішення про викуп товариством розміщених ним акцій;
- 14) прийняття рішення про форму існування акцій;

15) затвердження розміру річних дивідендів;

16) прийняття рішень з питань порядку проведення загальних зборів;

17) обрання членів наглядової ради, затвердження умов цивільно-правових або трудових договорів, що укладатимуться з ними, встановлення розміру їх винагороди, обрання особи, яка уповноважується на підписання цивільно-правових договорів з членами наглядової ради;

18) прийняття рішення про припинення повноважень членів наглядової ради;

19) обрання голови та членів ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

20) затвердження висновків ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

21) прийняття рішення про виділ та припинення товариства, крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 84 цього Закону, про ліквідацію товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку та строків ліквідації, порядку розподілу між акціонерами майна, що залишається після задоволення вимог кредиторів, і затвердження ліквідаційного балансу;

22) прийняття рішення за наслідками розгляду звіту наглядової ради, звіту виконавчого органу, звіту ревізійної комісії (ревізора);

23) затвердження принципів (кодексу) корпоративного управління товариства;

24) обрання комісії з припинення акціонерного товариства.

При цьому питання, передбачені пунктами 2 – 7 та 21 частини другої статті 33 цього Закону, віднесено до таких, рішення щодо яких приймаються кваліфікованою більшістю голосів – більш як трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості. Питання щодо затвердження річного звіту товариства, розподілу його прибутків і збитків, затвердження принципів (кодексу) корпоративного управління обов'язково включаються до порядку денного річних загальних зборів. Також не рідше одного разу на три роки до порядку денного загальних зборів включається питання щодо прийняття рішення про припинення повноважень членів наглядової ради.

Законом встановлено можливість заочного голосування з питань порядку денного загальних зборів шляхом опиту-

вання у випадках, передбачених статутом товариства з кількістю акціонерів не більш як 25 осіб.

Законом визначено, що обрання членів наглядової ради публічного товариства здійснюється виключно шляхом кумулятивного голосування (загальна кількість голосів акціонера помножується на кількість членів органу акціонерного товариства, що обираються, а акціонер має право віддати всі підраховані таким чином голоси за одного кандидата або розподілити їх між кількома кандидатами).

Членами наглядової ради товариства відповідно до Закону можуть бути не лише акціонери, а й інші фізичні особи.

Законом встановлено обов'язок особи (осіб), яка придбала 50 і більше відсотків простих акцій товариства (контрольного пакета акцій), протягом 20 днів від дати придбання контрольного пакета акцій запропонувати всім акціонерам придбати у них прості акції за ціною не нижче їх ринкової вартості, яка визначається шляхом незалежної оцінки майна та затверджена наглядовою радою товариства. При цьому зазначена норма не поширюється на випадки придбання контрольного пакета акцій у процесі приватизації.

Також Законом передбачено право акціонера вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі в загальних зборах і голосував проти прийняття загальними зборами рішень про:

злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ товариства, зміну його типу з публічного на приватне;

вчинення товариством значного правочину;

зміну розміру статутного капіталу.

Таке право надається і власникам привілейованих акцій, які голосували проти:

внесення змін до статуту товариства, якими передбачається розміщення нового класу привілейованих акцій, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат під час ліквідації акціонерного товариства;

розширення обсягу прав акціонерів – власників розміщених класів привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат під час ліквідації акціонерного товариства.

Підготовлено фахівцями Департаменту обліку корпоративних прав держави ФДМУ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про акціонерні товариства

РОЗДІЛ I. Загальні положення

Стаття 1. Сфера застосування Закону

1. Цей Закон визначає порядок створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів.

2. Діяльність державних акціонерних товариств та державних холдингових компаній, єдиним засновником та акціонером яких є держава в особі уповноважених державних органів, регулюється цим Законом, з урахуванням особливостей, передбачених спеціальними законами.

Особливості правового статусу, створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, що провадять діяльність на ринках фінансових послуг, а також державних акціонерних товариств визначаються законами.

3. Особливості створення акціонерних товариств у процесі приватизації та корпоратизації, їх правового статусу та діяльності у період до виконання плану приватизації (розміщення акцій) визначаються законодавством про приватизацію та корпоратизацію.

Управління акціонерними товариствами, у статутних капіталах яких є корпоративні права держави або територіальної громади, здійснюється з урахуванням особливостей, визначених законом.

4. Створення, припинення акціонерного товариства, одержання у власність або в управління акцій та набуття іншим чином права контролю над товариством здійснюється з дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

1) афілійовані одна щодо іншої особи (далі – афілійовані особи):

юридичні особи, за умови, що одна з них здійснює контроль над іншою чи обидві перебувають під контролем третьої особи;

члени сім'ї фізичної особи – чоловік (дружина), а також батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини), які спільно провадять господарську діяльність;

фізична особа та члени її сім'ї, які спільно провадять господарську діяльність, і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою;

2) викуп акцій – придбання акціонерним товариством за плату розміщених ним акцій;

3) голосуюча акція – акція, власнику якої надається право голосу на загальних зборах акціо-

нерів (далі – загальні збори) для вирішення питань, передбачених законом та статутом акціонерного товариства;

4) значний правочин – правочин (крім правочину з розміщення товариством власних акцій), учинений акціонерним товариством, якщо ринкова вартість майна (робіт, послуг), що є його предметом, становить 10 і більше відсотків вартості активів товариства, за даними останньої річної фінансової звітності;

5) значний пакет акцій – пакет із 10 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства;

6) контрольний пакет акцій – пакет із 50 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства;

7) контроль – вирішальний вплив або можливість здійснення вирішального впливу на господарську діяльність суб'єкта господарювання, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною частиною, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування та прийняття рішень органами управління суб'єкта господарювання, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління суб'єкта господарювання;

8) корпоративні права – сукупність майнових і немайнових прав акціонера – власника акцій товариства, які випливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

9) кумулятивне голосування – голосування під час обрання органів товариства, коли загальна кількість голосів акціонера помножується на кількість членів органу акціонерного товариства, що обираються, а акціонер має право віддати всі підраховані таким чином голоси за одного кандидата або розподілити їх між кількома кандидатами;

10) ліквідаційна вартість привілейованої акції певного класу – сума коштів, яка належатиме власнику такої акції під час ліквідації акціонерного товариства;

11) обов'язковий викуп акцій – обов'язкове придбання за плату та на вимогу акціонера розміщених товариством акцій;

12) особи, що діють спільно, – фізичні та/або юридичні особи, які діють на підставі правочину між

ними і узгоджують свої дії для досягнення спільної мети;

13) офіційний друкований орган – одне з офіційних друкованих видань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України або Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

14) повідомлення акціонерам – повідомлення, що містить передбачену законом та статутом акціонерного товариства інформацію і направляється адресату листом з описом вкладення та повідомленням про вручення;

15) посадові особи органів акціонерного товариства – фізичні особи – голова та члени наглядової ради, виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізора акціонерного товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, якщо утворення такого органу передбачено статутом товариства;

16) пропорційний викуп акцій – придбання акціонерним товариством розміщених ним акцій пропорційно кількості акцій певного типу та/або класу, запропонованих кожним акціонером до продажу;

17) проста більшість голосів – більш як 50 відсотків голосів акціонерів, які брали участь у загальних зборах;

18) розміщені цінні папери – цінні папери акціонерного товариства, відчужені ним на користь інших осіб у порядку, встановленому законодавством;

19) статутний капітал – капітал товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства;

20) члени виконавчого органу – посадові особи – члени колегіального виконавчого органу. Статус члена виконавчого органу має також особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу товариства.

Стаття 3. Правовий статус акціонерного товариства

1. Акціонерне товариство – господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.

2. Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. До товариства та його органів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій.

Акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, тільки в межах належних їм акцій. До акціонерів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення протиправних дій товариством або іншими акціонерами.

Акціонери, які не повністю оплатили акції, у випадках, визначених статутом товариства, відповідають за зобов'язаннями товариства у межах неоплаченої частини вартості належних їм акцій.

3. Акціонерне товариство може бути створене шляхом заснування або злиття, поділу, виділу чи пе-

ретворення підприємницького (підприємницьких) товариства, державного (державних), комунального (комунальних) та інших підприємств у акціонерне товариство.

Товариство створюється без обмеження строку діяльності, якщо інше не встановлено його статутом.

Товариство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дати його державної реєстрації в установленому законодавством порядку.

4. Повне найменування акціонерного товариства українською мовою повинне містити назву його типу (публічне чи приватне) і організаційно-правової форми (акціонерне товариство).

Товариство може мати скорочене найменування українською мовою, повне та скорочене найменування іноземною мовою (мовами).

Стаття 4. Акціонери товариства

1. Акціонерами товариства визнаються фізичні і юридичні особи, а також держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, або територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, які є власниками акцій товариства.

Акціонерне товариство не може мати єдиним учасником інше підприємницьке товариство, учасником якого є одна особа. Акціонерне товариство не може мати у своєму складі лише акціонерів – юридичних осіб, єдиним учасником яких є одна й та сама особа.

2. Будь-які обов'язки акціонерів, що суперечать закону, не можуть визначатися статутом або іншими документами товариства.

Стаття 5. Типи акціонерних товариств

1. Акціонерні товариства за типом поділяються на публічні акціонерні товариства та приватні акціонерні товариства.

Кількісний склад акціонерів приватного акціонерного товариства не може перевищувати 100 акціонерів.

2. Публічне акціонерне товариство може здійснювати публічне та приватне розміщення акцій.

Приватне акціонерне товариство може здійснювати тільки приватне розміщення акцій. У разі прийняття загальними зборами приватного акціонерного товариства рішення про здійснення публічного розміщення акцій до статуту товариства вносяться відповідні зміни, у тому числі про зміну типу товариства – з приватного на публічне.

Зміна типу товариства з приватного на публічне або з публічного на приватне не є його перетворенням.

Стаття 6. Акціонерне товариство з одним акціонером

1. Акціонерне товариство може бути створене однією особою чи може складатися з однієї особи у разі придбання одним акціонером усіх акцій товариства. Відомості про це підлягають реєстрації і опублікуванню для загального відома в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та

фондового ринку.

Стаття 7. Порядок відчуження акцій акціонерного товариства

1. Акціонери публічного акціонерного товариства можуть відчувувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та товариства.

2. Статутом приватного акціонерного товариства може бути передбачено переважне право його акціонерів та самого товариства на придбання акцій цього товариства, що пропонуються їх власником до продажу третій особі. У разі, якщо статутом приватного акціонерного товариства передбачено таке переважне право, воно реалізовується відповідно до частин третьої – шостої цієї статті.

3. Акціонери приватного акціонерного товариства мають переважне право на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, за ціною та на умовах, запропонованих акціонером третій особі, пропорційно кількості акцій, що належать кожному з них. Переважне право акціонерів на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, діє протягом двох місяців з дня отримання товариством повідомлення акціонера про намір продати акції, якщо коротший строк не передбачено статутом товариства.

Статутом приватного акціонерного товариства може бути передбачено переважне право придбання товариством акцій, що продаються його акціонерами, якщо акціонери не використали своє переважне право на придбання акцій.

Переважне право товариства на придбання акцій, що продаються акціонерами цього товариства, може бути реалізовано протягом 10 днів після закінчення строку дії переважного права на придбання цих акцій акціонерами товариства, якщо коротший строк не передбачено статутом товариства.

Строк переважного права, передбачений статутом товариства, не може бути меншим ніж 20 днів з дня отримання товариством відповідного повідомлення. Строк переважного права припиняється у разі, якщо до його спливу від усіх акціонерів товариства та самого товариства отримані письмові заяви про використання або про відмову від використання переважного права на купівлю акцій.

4. Акціонер приватного акціонерного товариства, який має намір продати свої акції третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це решту акціонерів товариства та саме товариство із зазначенням ціни та інших умов продажу акцій. Повідомлення акціонерів товариства здійснюється через товариство. Після отримання письмового повідомлення від акціонера, який має намір продати свої акції третій особі, товариство зобов'язане протягом двох робочих днів направити копії повідомлення всім іншим акціонерам товариства. Якщо інше не передбачено статутом товариства, повідомлення акціонерів товариства здійснюється за рахунок акціонера, який має намір продати свої акції.

Якщо акціонери приватного акціонерного товариства та/або товариство не скористаються переважним правом на придбання всіх акцій, що пропо-

нуються для продажу, протягом встановленого цим Законом або статутом строку, акції можуть бути продані третій особі за ціною та на умовах, що повідомлені товариству та його акціонерам.

5. У разі порушення зазначеного у цій статті переважного права на придбання акцій будь-який акціонер товариства та/або саме товариство, якщо статутом товариства передбачено переважне право на придбання акцій товариством, має право протягом трьох місяців з моменту, коли акціонер чи товариство дізналися або повинні були дізнатися про таке порушення, вимагати у судовому порядку переведення на них прав та обов'язків покупця акцій.

6. Уступка зазначеного переважного права іншим особам не допускається.

7. Зазначене переважне право акціонерів приватного товариства не поширюється на випадки переходу права власності на цінні папери цього товариства в результаті їх спадкування чи правонаступництва.

8. У разі виникнення права звернення стягнення на акції у зв'язку з їх заставою відчуження таких акцій здійснюється з дотриманням переважного права акціонерів на такі акції.

Стаття 8. Визначення ринкової вартості майна

1. Ринкова вартість майна у разі його оцінки відповідно до цього Закону, інших актів законодавства або статуту акціонерного товариства визначається на засадах незалежної оцінки, проведеної відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність.

Рішення про залучення суб'єкта оціночної діяльності – суб'єкта господарювання приймається наглядовою радою товариства (у процесі створення товариства – установчими зборами).

2. Ринкова вартість емісійних цінних паперів акціонерного товариства визначається:

1) для емісійних цінних паперів, які не перебувають в обігу на фондових біржах, – як вартість цінних паперів, визначена відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність;

2) для емісійних цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах, – як вартість цінних паперів, визначена відповідно до законодавства про цінні папери та фондовий ринок.

3. Наглядова рада акціонерного товариства (у процесі створення товариства – установчі збори) затверджує ринкову вартість майна (цінних паперів).

РОЗДІЛ II. Заснування акціонерного товариства

Стаття 9. Створення акціонерного товариства

1. Засновниками акціонерного товариства визнаються держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, а також фізичні та/або юридичні

особи, що прийняли рішення про його заснування.

2. Засновниками акціонерного товариства можуть бути одна, дві чи більше осіб.

3. Засновниками може укладатися засновницький договір, у якому визначаються порядок провадження спільної діяльності щодо створення акціонерного товариства, кількість, тип і клас акцій, що підлягають придбанню кожним засновником, номінальна вартість і вартість придбання цих акцій, строк і форма оплати вартості акцій, строк дії договору.

Для створення акціонерного товариства засновники повинні провести закрите (приватне) розміщення його акцій, установчі збори та здійснити державну реєстрацію акціонерного товариства.

Засновницький договір не є установчим документом товариства і діє до дати реєстрації Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій.

Засновницький договір укладається в письмовій формі. Якщо товариство створюється за участю фізичних осіб, їх підписи на засновницькому договорі підлягають нотаріальному засвідченню.

У разі заснування товариства однією особою засновницький договір не укладається.

4. У разі заснування акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню виключно серед його засновників шляхом приватного розміщення. Публічне розміщення акцій товариства може здійснюватися після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій.

Особливості створення акціонерного товариства шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариства, державного (державних) та комунального (комунальних) підприємств у акціонерне товариство визначаються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, а за участю державних та(чи) комунальних підприємств – Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Фондом державного майна України.

5. Створення акціонерного товариства здійснюється за такими етапами:

1) прийняття зборами засновників рішення про створення акціонерного товариства та про закрите (приватне) розміщення акцій;

2) подання заяви та всіх необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

3) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску акцій та видача тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;

4) присвоєння акціям міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів;

5) укладення з депозитарієм цінних паперів договору про обслуговування емісії акцій або з реєстратором іменних цінних паперів договору про ведення реєстру власників іменних цінних паперів;

6) закрите (приватне) розміщення акцій серед засновників товариства;

7) оплата засновниками повної номінальної вар-

тості акцій;

8) затвердження установчими зборами товариства результатів закритого (приватного) розміщення акцій серед засновників товариства, затвердження статуту товариства, а також прийняття інших рішень, передбачених законом;

9) реєстрація товариства та його статуту в органах державної реєстрації;

10) подання Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій;

11) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій;

12) отримання свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій;

13) видача засновникам товариства документів, що підтверджують право власності на акції.

Дії, що порушують процедуру створення акціонерного товариства, встановлену цим Законом, є підставою для прийняття Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку рішення про відмову в реєстрації звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій. У разі прийняття такого рішення Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку звертається до суду з позовом про ліквідацію акціонерного товариства.

Стаття 10. Установчі збори акціонерного товариства

1. Установчі збори акціонерного товариства мають бути проведені протягом трьох місяців з дати повної оплати акцій засновниками.

Кількість голосів засновника на установчих зборах акціонерного товариства визначається кількістю акцій товариства, які підлягають придбанню цим засновником.

2. На установчих зборах акціонерного товариства вирішуються питання про:

1) заснування товариства;

2) затвердження оцінки майна, що вноситься засновниками в рахунок оплати акцій товариства;

3) затвердження статуту товариства;

4) утворення органів товариства;

5) уповноваження представника (представників) на здійснення подальшої діяльності щодо утворення товариства;

6) обрання членів наглядової ради, голови колегіального виконавчого органу товариства (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу товариства), членів ревізійної комісії (ревізора);

7) затвердження результатів розміщення акцій;

8) вчинення інших дій, необхідних для створення товариства.

3. Рішення з питань, зазначених у пунктах 1 – 3 частини другої цієї статті, вважаються прийнятими, якщо за них проголосували всі засновники акціонерного товариства. Рішення з інших питань приймаються простою більшістю голосів засновників, якщо інше не передбачено засновницьким договором.

4. У разі заснування акціонерного товариства

однією особою рішення, зазначені в частині другій цієї статті, приймаються цією особою одноосібно і оформляються рішенням про заснування товариства. Якщо єдиним засновником товариства є фізична особа, її підпис на рішенні про заснування підлягає нотаріальному засвідченню.

Незатвердження установчими зборами статуту акціонерного товариства вважається відмовою засновників від створення цього товариства та є підставою для повернення засновникам внесків, зроблених ними в рахунок оплати акцій. Повернення внесків здійснюється протягом 20 робочих днів з дати проведення установчих зборів, на яких не було прийнято рішення про затвердження статуту акціонерного товариства.

Стаття 11. Оплата вартості акцій засновниками акціонерного товариства

1. Оплата вартості акцій, що розміщуються під час заснування акціонерного товариства, може здійснюватися грошовими коштами або майном, майновими і немайновими правами, що мають оцінку, цінними паперами (крім боргових емісійних цінних паперів, емітентом яких є засновник, та векселів).

2. Ціна майна, що вноситься засновниками акціонерного товариства в рахунок оплати акцій товариства, повинна відповідати ринковій вартості цього майна, визначеній відповідно до статті 8 цього Закону.

3. Кожний засновник акціонерного товариства повинен оплатити повну вартість придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій. У разі неоплати (неповної оплати) вартості придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій акціонерне товариство вважається не заснованим. До оплати 50 відсотків статутного капіталу товариство не має права здійснювати операції, не пов'язані з його заснуванням.

До реєстрації звіту про результати розміщення акцій засновник має всі права, що засвідчуються акціями, крім права їх відчужувати та обтяжувати зобов'язаннями.

4. Документ, що засвідчує право власності засновника акціонерного товариства на акції, видається йому після повної оплати вартості таких акцій протягом 10 робочих днів з дати отримання товариством свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій.

Стаття 12. Відповідальність засновників акціонерного товариства

1. Засновники акціонерного товариства несуть солідарну відповідальність за пов'язаними з його заснуванням зобов'язаннями, що виникли до його державної реєстрації.

2. Акціонерне товариство відповідає за пов'язаними з його заснуванням зобов'язаннями засновників тільки у разі схвалення їх дій загальними зборами акціонерів. Загальні збори акціонерів, що схвалюють такі зобов'язання засновників товариства, мають бути проведені протягом шести місяців після

державної реєстрації товариства.

Інформація про такі зобов'язання товариства має бути відображена у статуті товариства.

Стаття 13. Статут акціонерного товариства

1. Установчим документом акціонерного товариства є його статут.

2. Статут акціонерного товариства повинен містити відомості про:

1) повне та скорочене найменування товариства українською мовою;

2) тип товариства;

3) розмір статутного капіталу;

4) розмір резервного капіталу;

5) номінальну вартість і загальну кількість акцій, кількість кожного типу розміщених товариством акцій, у тому числі кількість кожного класу привілейованих акцій, а також наслідки невиконання зобов'язань з викупу акцій;

6) умови та порядок конвертації привілейованих акцій певного класу у прості акції товариства чи у привілейовані акції іншого класу у випадках, якщо товариством передбачений випуск привілейованих акцій;

7) права акціонерів – власників привілейованих акцій кожного класу;

8) наявність переважного права акціонерів приватного товариства на придбання акцій цього товариства, які пропонуються їх власником до продажу третій особі, та порядок його реалізації;

9) порядок повідомлення акціонерів про виплату дивідендів;

10) порядок скликання та проведення загальних зборів;

11) компетенцію загальних зборів;

12) спосіб повідомлення акціонерів про зміни у порядку денному загальних зборів;

13) склад органів товариства та їх компетенцію, порядок утворення, обрання і відкликання їх членів та прийняття ними рішень, а також порядок зміни складу органів товариства та їх компетенції;

14) порядок внесення змін до статуту;

15) порядок припинення товариства.

3. Статутом акціонерного товариства не може бути передбачено надання засновникам товариства додаткових прав чи повноважень.

4. Статут акціонерного товариства може містити й інші положення, що не суперечать законодавству.

РОЗДІЛ III. Капітал акціонерного товариства

Стаття 14. Статутний і власний капітал акціонерного товариства

1. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства становить 1 250 мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства. Статутний капітал товариства визначає мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси його кредиторів.

2. Власний капітал (вартість чистих активів) то-

вариства – різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами.

3. Якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою, ніж розмір статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту в установленому законом порядку. Якщо вартість чистих активів стає меншою, ніж мінімальний розмір статутного капіталу, встановлений цим Законом, товариство зобов'язане протягом 10 місяців з дати настання такої невідповідності усунути її або прийняти рішення про ліквідацію.

4. Порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. Статутом акціонерного товариства може бути передбачено створення спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Порядок формування та використання такого фонду встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 15. Збільшення статутного капіталу

1. Статутний капітал товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості у порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

2. Акціонерне товариство має право збільшувати статутний капітал після реєстрації звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій.

3. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій.

Переважне право акціонерів на придбання акцій, що додатково розміщуються товариством, діє лише в процесі приватного розміщення акцій та встановлюється законодавством.

4. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства без залучення додаткових внесків здійснюється шляхом підвищення номінальної вартості акцій.

Акціонерне товариство не має права приймати рішення про збільшення статутного капіталу шляхом публічного розміщення акцій, якщо розмір власного капіталу є меншим, ніж розмір його статутного капіталу.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства у разі наявності викуплених товариством акцій не допускається.

5. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства для покриття збитків не допускається.

Обов'язковою умовою збільшення статутного капіталу акціонерним товариством є відповідність розміру статутного капіталу після його збільшення вимогам, передбаченим частиною першою статті 14 цього Закону, на дату реєстрації змін до статуту това-

риства.

Стаття 16. Зменшення статутного капіталу

1. Статутний капітал акціонерного товариства зменшується в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених товариством акцій та зменшення їх загальної кількості, якщо це передбачено статутом товариства.

2. Після прийняття рішення про зменшення статутного капіталу акціонерного товариства виконавчий орган протягом 30 днів має письмово повідомити кожного кредитора, вимоги якого до акціонерного товариства не забезпечені заставою, гарантією чи порукою, про таке рішення.

3. Кредитор, вимоги якого до акціонерного товариства не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 30 днів після надходження йому зазначеного в частині другій цієї статті повідомлення може звернутися до товариства з письмовою вимогою про здійснення протягом 45 днів одного з таких заходів на вибір товариства: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договору застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором, якщо інше не передбачено договором між товариством та кредитором.

У разі, якщо кредитор не звернувся у строк, передбачений цією частиною, до товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.

4. Зменшення акціонерним товариством статутного капіталу нижче встановленого законом розміру має наслідком ліквідацію товариства.

Стаття 17. Анулювання акцій

1. Акціонерне товариство в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, має право анулювати викуплені ним акції та зменшити статутний капітал або підвищити номінальну вартість решти акцій, залишивши без зміни статутний капітал.

Стаття 18. Консолідація та дроблення акцій

1. Акціонерне товариство має право здійснити консолідацію всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого дві або більше акцій конвертуються в одну нову акцію того самого типу і класу.

Обов'язковою умовою консолідації є обмін акцій старої номінальної вартості на цілу кількість акцій нової номінальної вартості для кожного з акціонерів.

2. Акціонерне товариство має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у дві або більше акцій того самого типу і класу.

3. Консолідація та дроблення акцій не повинні призводити до зміни розміру статутного капіталу акціонерного товариства.

4. У разі консолідації або дроблення акцій до статуту акціонерного товариства вносяться відповід-

ні зміни в частині номінальної вартості та кількості розміщених акцій.

5. Порядок здійснення консолідації та дроблення акцій товариства встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 19. Резервний капітал

1. Акціонерне товариство має право формувати резервний капітал у розмірі не менше ніж 15 відсотків статутного капіталу, якщо інше не визначено статутом товариства. Резервний капітал формується шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік.

2. Резервний капітал створюється для покриття збитків товариства, а також для збільшення статутного капіталу, виплати дивідендів за привілейованими акціями, погашення заборгованості у разі ліквідації товариства тощо.

РОЗДІЛ IV. Цінні папери акціонерного товариства

Стаття 20. Акції товариства

1. Акція товариства посвідчує корпоративні права акціонера щодо цього акціонерного товариства.

2. Усі акції товариства є іменними. Акції товариств існують виключно в бездокументарній формі.

3. Акціонерне товариство може здійснювати розміщення акцій двох типів – простих та привілейованих. Статутом товариства може передбачатися розміщення одного чи кількох класів привілейованих акцій, що надають їх власникам різні права.

Товариство не може встановлювати обмеження щодо кількості акцій або кількості голосів за акціями, що належать одному акціонеру.

4. Прості акції товариства не підлягають конвертації у привілейовані акції або інші цінні папери акціонерного товариства.

5. Частина привілейованих акцій у розмірі статутного капіталу акціонерного товариства не може перевищувати 25 відсотків.

Стаття 21. Емісія цінних паперів

1. Акціонерне товариство може здійснювати емісію акцій тільки за рішенням загальних зборів.

Товариство може здійснювати розміщення інших цінних паперів, крім акцій, за рішенням наглядової ради, якщо інше не передбачено його статутом. Рішення про розміщення цінних паперів на суму, що перевищує 25 відсотків вартості активів товариства, приймається загальними зборами акціонерів.

2. Акціонерним товариствам дозволяється емісія акцій та облігацій для переведення зобов'язань товариства у цінні папери в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 22. Ціна акцій

1. Акціонерне товариство здійснює розміщення або продаж кожної акції, яку воно викупило, за ціною не нижчою за її ринкову вартість, що затверджується наглядовою радою, крім випадків:

розміщення акцій під час заснування товариства за ціною, встановленою засновницьким договором; розміщення акцій під час злиття, приєднання, поділу, виділу товариства;

розміщення акцій за участю торговця цінними паперами, з яким укладено договір про андеррайтинг. У такому разі ціна розміщення акцій може бути нижчою за їх ринкову вартість на розмір винагороди цього торговця, що не може перевищувати 10 відсотків ринкової вартості таких акцій.

2. Акціонерне товариство не має права розміщувати жодну акцію за ціною нижчою за її номінальну вартість.

Стаття 23. Оплата цінних паперів

1. У разі розміщення акціонерним товариством цінних паперів їх оплата здійснюється грошовими коштами або за згодою між товариством та інвестором – майновими правами, немайновими правами, що мають грошову вартість, цінними паперами (крім боргових емісійних цінних паперів, емітентом яких є набувач, та векселів), іншим майном.

Інвестор не може здійснювати оплату цінних паперів шляхом взяття на себе зобов'язань щодо виконання для товариства робіт або надання послуг.

Статутом акціонерного товариства можуть встановлюватися й інші обмеження щодо форм оплати цінних паперів. Товариство не може встановлювати обмеження або заборону на оплату цінних паперів грошовими коштами.

2. До моменту затвердження результатів розміщення акцій органом емітента, уповноваженим приймати таке рішення, розміщені акції мають бути повністю оплачені.

3. У разі розміщення цінних паперів публічного акціонерного товариства чи у разі, якщо майно, що вноситься як плата за цінні папери, перебуває в державній або комунальній власності, грошова оцінка такого майна повинна дорівнювати його ринковій вартості. Ринкова вартість зазначеного майна визначається суб'єктом оціночної діяльності і підлягає затвердженню наглядовою радою. Затверджена вартість майна не може відрізнятись більше ніж на 10 відсотків від вартості, визначеної оцінювачем. Якщо затверджена ринкова вартість майна відрізняється від визначеної оцінювачем, рішення наглядової ради обов'язково відповідним чином мотивується.

Грошова оцінка вимог до товариства, які виникли до розміщення цінних паперів і якими оплачуються цінні папери товариства, проводиться у порядку, встановленому абзацом першим цієї частини для оцінки майна.

4. Під час розміщення цінних паперів право власності на них виникає у набувача в порядку та строки, що встановлені законодавством про депозитарну систему України.

5. Акціонерне товариство не може надавати позику для придбання його цінних паперів або поруку

за позиками, наданими третьою особою для придбання його акцій.

Стаття 24. Особливості обігу цінних паперів акціонерних товариств

1. Публічне акціонерне товариство зобов'язане пройти процедуру лістингу та залишатися у біржовому реєстрі принаймні на одній фондовій біржі.

Укладання договорів купівлі-продажу акцій публічного акціонерного товариства, яке пройшло процедуру лістингу на фондовій біржі, здійснюється лише на цій фондовій біржі з урахуванням положень частини першої цієї статті.

2. Акції приватного акціонерного товариства не можуть купуватися та/або продаватися на фондовій біржі, за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону.

3. Акціонерне товариство не має права приймати в заставу власні цінні папери.

4. Правочини щодо акцій вчиняються в письмовій формі.

РОЗДІЛ V. Права та обов'язки акціонерів

Стаття 25. Права акціонерів – власників простих акцій

1. Кожною простою акцією акціонерного товариства її власнику – акціонеру надається однакова сукупність прав, включаючи права на:

- 1) участь в управлінні акціонерним товариством;
- 2) отримання дивідендів;

3) отримання у разі ліквідації товариства частини його майна або вартості;

4) отримання інформації про господарську діяльність акціонерного товариства.

Одна проста акція товариства надає акціонеру один голос для вирішення кожного питання на загальних зборах, крім випадків проведення кумулятивного голосування.

Акціонери – власники простих акцій товариства можуть мати й інші права, передбачені актами законодавства та статутом акціонерного товариства.

Стаття 26. Права акціонерів – власників привілейованих акцій

1. Кожною привілейованою акцією одного класу її власнику – акціонеру надається однакова сукупність прав.

2. У статуті акціонерного товариства визначається обсяг прав, які надаються акціонеру – власнику кожного класу привілейованих акцій, у тому числі визначаються:

- 1) розмір і черговість виплати дивідендів;
- 2) ліквідаційна вартість і черговість виплат у разі ліквідації товариства;

3) випадки та умови конвертації привілейованих акцій цього класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери;

4) порядок отримання інформації.

3. Акціонерне товариство виплачує дивіденди за привілейованими акціями, крім випадків, передбачених частиною другою статті 31 цього Закону, в установленому статутом розмірі.

4. Акціонери – власники привілейованих акцій

товариства мають право голосу тільки у випадках, передбачених частиною п'ятою цієї статті та статутом акціонерного товариства.

Одна привілейована акція товариства надає акціонеру один голос для вирішення кожного питання. Статутом акціонерного товариства може передбачатися спеціальний порядок підрахунку голосів – разом чи окремо від голосів за простими та/або іншими класами привілейованих акцій.

5. Акціонери – власники привілейованих акцій певного класу мають право голосу під час вирішення загальними зборами акціонерного товариства таких питань:

1) припинення товариства, що передбачає конвертацію привілейованих акцій цього класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери;

2) внесення змін до статуту товариства, що передбачають обмеження прав акціонерів – власників цього класу привілейованих акцій;

3) внесення змін до статуту товариства, що передбачають розміщення нового класу привілейованих акцій, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, або збільшення обсягу прав акціонерів – власників розміщених класів привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства.

Статутом приватного товариства акціонеру – власнику привілейованих акцій може бути надано право голосу також з інших питань.

6. Рішення загальних зборів акціонерного товариства, що приймається за участю акціонерів – власників привілейованих акцій, які відповідно до частини п'ятої цієї статті мають право голосу, вважається прийнятим у разі, якщо за нього віддано три чверті голосів акціонерів – власників привілейованих акцій, які брали участь у голосуванні з цього питання, якщо статутом товариства з кількістю акціонерів 25 осіб і менше не встановлюється вимога стосовно більшої кількості голосів власників привілейованих акцій, необхідної для прийняття рішення.

Під час голосування акціонерів – власників кількох класів привілейованих акцій відповідно до частини п'ятої цієї статті голоси за такими акціями підраховуються разом, якщо інше не передбачено статутом товариства.

7. У разі зміни типу акціонерного товариства з приватного на публічне надання прав, не передбачених цим Законом для акціонерів – власників привілейованих акцій публічного товариства, припиняється.

Стаття 27. Переважне право акціонерів при додатковій емісії акцій

1. Переважним правом акціонерів визнається: право акціонера – власника простих акцій придбавати розміщувані товариством прості акції пропорційно частці належних йому простих акцій у загальній кількості простих акцій;

право акціонера – власника привілейованих акцій придбавати розміщувані товариством приві-

лейовані акції цього або іншого класу, якщо акції такого класу надають їх власникам перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, пропорційно частці належних акціонеру привілейованих акцій певного класу у загальній кількості привілейованих акцій цього класу.

2. Переважне право надається акціонеру – власнику простих акцій у процесі приватного розміщення обов'язково в порядку, встановленому законодавством.

Переважне право надається акціонеру – власнику привілейованих акцій, якщо це передбачено статутом акціонерного товариства.

Не пізніше ніж за 30 днів до початку розміщення акцій з наданням акціонерам переважного права товариство письмово повідомляє кожного акціонера, який має таке право, про можливість його реалізації та публікує повідомлення про це в офіційному друкованому органі.

Повідомлення має містити дані про загальну кількість розміщуваних товариством акцій, ціну розміщення, правила визначення кількості цінних паперів, на придбання яких акціонер має переважне право, строк і порядок реалізації зазначеного права. У разі розміщення привілейованих акцій повідомлення має містити інформацію про права, які надаються власникам зазначених цінних паперів.

3. Акціонер, який має намір реалізувати своє переважне право, подає акціонерному товариству в установленний строк письмову заяву про придбання акцій та перераховує на відповідний рахунок кошти в сумі, яка дорівнює вартості цінних паперів, що ним придбаваються. У заяві акціонера повинно бути зазначено його ім'я (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість цінних паперів, що ним придбаваються. Заява та перераховані кошти приймаються товариством не пізніше дня, що передує дню початку розміщення цінних паперів. Товариство видає акціонеру письмове зобов'язання про продаж відповідної кількості цінних паперів.

4. У разі порушення акціонерним товариством порядку реалізації акціонерами переважного права Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку може прийняти рішення про визнання емісії недобросовісною та зупинення розміщення акцій цього випуску.

Стаття 28. Захист прав акціонерів – працівників товариства

1. Посадові особи органів акціонерного товариства та інші особи, які перебувають з товариством у трудових відносинах, не мають права вимагати від акціонера – працівника товариства надання відомостей про те, як він голосував чи як має намір голосувати на загальних зборах, або про відчуження акціонером – працівником товариства своїх акцій чи намір їх відчуження, або вимагати передачі довіреності на участь у загальних зборах.

У разі порушення вимог цієї статті посадова особа товариства притягається до адміністративної і майнової відповідальності, звільняється із займаної посади, трудовий (цивільно-правовий) договір з нею

розривається відповідно до закону.

Стаття 29. Обов'язки акціонерів

1. Акціонери зобов'язані:
дотримуватися статуту, інших внутрішніх документів акціонерного товариства;
виконувати рішення загальних зборів, інших органів товариства;
виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю;
оплачувати акції у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені статутом акціонерного товариства;

не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства.

Статутом товариства може бути передбачена можливість укладення договору між акціонерами, за яким на акціонерів покладаються додаткові обов'язки, у тому числі обов'язок участі у загальних зборах, і передбачається відповідальність за його недотримання.

2. Акціонери можуть також мати інші обов'язки, встановлені цим та іншими законами.

РОЗДІЛ VI. Дивіденди акціонерного товариства

Стаття 30. Порядок виплати дивідендів

1. Дивіденд – частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів.

Товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами.

Дивіденди виплачуються на акції, звіт про результати розміщення яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку.

2. Виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів акціонерного товариства, у строк не пізніше шести місяців після закінчення звітного року.

У разі відсутності або недостатності чистого прибутку звітного року та нерозподіленого прибутку минулих років виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється за рахунок резервного капіталу товариства.

3. Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається загальними зборами акціонерного товариства.

Розмір дивідендів за привілейованими акціями всіх класів визначається у статуті акціонерного товариства.

4. Для кожної виплати дивідендів наглядова рада акціонерного товариства встановлює дату складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядок та строк їх виплати. Дата складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, не може передувати даті прийняття рішення про виплату дивідендів.

Товариство повідомляє осіб, які мають право на отримання дивідендів, про дату, розмір, порядок та

строк їх виплати. Протягом 10 днів після прийняття рішення про виплату дивідендів публічне товариство повідомляє про дату, розмір, порядок та строк виплати дивідендів фондову біржу (біржі), у біржовому реєстрі якої (яких) перебуває таке товариство.

У разі відчуження акціонером належних йому акцій після дати складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, але раніше дати виплати дивідендів право на отримання дивідендів залишається в особи, зазначеної у такому переліку.

5. У разі реєстрації акцій на ім'я номінального утримувача товариство в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, самостійно виплачує дивіденди власникам акцій або перераховує їх номінальному утримувачу, який забезпечує їх виплату власникам акцій, на підставі договору з відповідним номінальним утримувачем.

Стаття 31. Обмеження на виплату дивідендів

1. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у разі, якщо:

1) звіт про результати розміщення акцій не зареєстровано у встановленому законодавством порядку;

2) власний капітал товариства менший, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю.

2. Акціонерне товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у разі, якщо:

1) товариство має зобов'язання про викуп акцій відповідно до статті 68 цього Закону;

2) поточні дивіденди за привілейованими акціями не виплачено повністю.

3. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за привілейованими акціями у разі, якщо:

1) звіт про результати розміщення акцій не зареєстровано у встановленому законодавством порядку;

2) власний капітал товариства менший, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, власники яких мають переваги щодо черговості отримання виплат у разі ліквідації.

Товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за привілейованими акціями певного класу до виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями, власники яких мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів.

РОЗДІЛ VII. Загальні збори акціонерного товариства

Стаття 32. Загальні збори акціонерного товариства

1. Загальні збори є вищим органом акціонерного товариства.

2. Акціонерне товариство зобов'язане щороку

скликати загальні збори (річні загальні збори).

Річні загальні збори товариства проводяться не пізніше 30 квітня наступного за звітним року.

До порядку денного річних загальних зборів обов'язково вносяться питання, передбачені пунктами 11, 12 і 22 частини другої статті 33 цього Закону.

Не рідше ніж раз на три роки до порядку денного загальних зборів обов'язково вносяться питання, передбачені пунктами 17 та 18 частини другої статті 33 цього Закону.

Усі інші загальні збори, крім річних, вважаються позачерговими.

3. Загальні збори проводяться за рахунок коштів акціонерного товариства. У разі, якщо загальні збори проводяться з ініціативи акціонерів або наглядової ради, документально підтверджені витрати на їх організацію, підготовку та проведення можуть бути відшкодовані за рахунок коштів товариства, якщо загальними зборами, що проводяться у зазначеному випадку, буде прийнято рішення про відшкодування витрат на організацію, підготовку та проведення загальних зборів.

Стаття 33. Компетенція загальних зборів

1. Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності акціонерного товариства.

2. До виключної компетенції загальних зборів належить:

1) визначення основних напрямів діяльності акціонерного товариства;

2) внесення змін до статуту товариства;

3) прийняття рішення про анулювання викуплених акцій;

4) прийняття рішення про зміну типу товариства;

5) прийняття рішення про розміщення акцій;

6) прийняття рішення про збільшення статутного капіталу товариства;

7) прийняття рішення про зменшення статутного капіталу товариства;

8) прийняття рішення про дроблення або консолідацію акцій;

9) затвердження положень про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію (ревізора) товариства, а також внесення змін до них;

10) затвердження інших внутрішніх документів товариства, якщо інше не передбачено статутом товариства;

11) затвердження річного звіту товариства;

12) розподіл прибутку і збитків товариства;

13) прийняття рішення про викуп товариством розміщених ним акцій;

14) прийняття рішення про форму існування акцій;

15) затвердження розміру річних дивідендів;

16) прийняття рішень з питань порядку проведення загальних зборів;

17) обрання членів наглядової ради, затвердження умов цивільно-правових або трудових договорів, що укладатимуться з ними, встановлення розміру їх винагороди, обрання особи, яка уповноважується на підписання цивільно-правових дого-

ворів з членами наглядової ради;

18) прийняття рішення про припинення повноважень членів наглядової ради;

19) обрання голови та членів ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

20) затвердження висновків ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

21) прийняття рішення про виділ та припинення товариства, крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 84 цього Закону, про ліквідацію товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку та строків ліквідації, порядку розподілу між акціонерами майна, що залишається після задоволення вимог кредиторів, і затвердження ліквідаційного балансу;

22) прийняття рішення за наслідками розгляду звіту наглядової ради, звіту виконавчого органу, звіту ревізійної комісії (ревізора);

23) затвердження принципів (кодексу) корпоративного управління товариства;

24) обрання комісії з припинення акціонерного товариства;

25) вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів згідно із статутом або положенням про загальні збори товариства.

3. Повноваження з вирішення питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів, не можуть бути передані іншим органам товариства.

4. До виключної компетенції загальних зборів статутом товариства і законом може бути віднесено вирішення й інших питань.

Стаття 34. Право на участь у загальних зборах

1. У загальних зборах акціонерного товариства можуть брати участь особи, включені до переліку акціонерів, які мають право на таку участь, або їх представники. На загальних зборах за запрошенням особи, яка скликає загальні збори, також можуть бути присутні представник аудитора товариства та посадові особи товариства незалежно від володіння ними акціями цього товариства, представник органу, який відповідно до статуту представляє права та інтереси трудового колективу.

Перелік акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах, складається в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України.

На вимогу акціонера товариство або особа, яка веде облік права власності на акції товариства, зобов'язані надати інформацію про включення його до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах.

2. Зміни до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах акціонерного товариства, після його складення можуть вноситися особою або органом товариства, передбаченими статутом чи положенням про загальні збори акціонерного товариства.

Обмеження права акціонера на участь у загаль-

них зборах встановлюється законом.

Стаття 35. Повідомлення про проведення загальних зборів

1. Письмове повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства та їх порядок денний надсилається кожному акціонеру, зазначеному в переліку акціонерів, складеному в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, на дату, визначену наглядовою радою, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, – акціонерами, які цього вимагають. Встановлена дата не може передувати дню прийняття рішення про проведення загальних зборів і не може бути встановленою раніше ніж за 60 днів до дати проведення загальних зборів.

Письмове повідомлення про проведення загальних зборів та їх порядок денний надсилається акціонерам персонально (з урахуванням частини другої цієї статті) особою, яка скликає загальні збори, у спосіб, передбачений статутом акціонерного товариства, у строк не пізніше ніж за 30 днів до дати їх проведення. Повідомлення розсилає особа, яка скликає загальні збори, або особа, яка веде облік прав власності на акції товариства у разі скликання загальних зборів акціонерами.

Товариство з кількістю акціонерів – власників простих акцій понад 1 000 осіб не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення загальних зборів також публікує в офіційному друкованому органі повідомлення про проведення загальних зборів. Публічне акціонерне товариство додатково надсилає повідомлення про проведення загальних зборів та їх порядок денний фондовій біржі, на якій це товариство пройшло процедуру лістингу.

2. У разі реєстрації акцій на ім'я номінального утримувача повідомлення про проведення загальних зборів та порядок денний надсилається номінальному утримувачу, який забезпечує персональне повідомлення акціонерів, яких він обслуговує.

3. Повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства має містити такі дані:

1) повне найменування та місцезнаходження товариства;

2) дата, час та місце (із зазначенням номера кімнати, офісу або залу, куди мають прибути акціонери) проведення загальних зборів;

3) час початку і закінчення реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах;

4) дата складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах;

5) перелік питань, що виносяться на голосування;

6) порядок ознайомлення акціонерів з матеріалами, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів.

Загальні збори акціонерів проводяться на території України, в межах населеного пункту за місцезнаходженням товариства, крім випадків, коли на

день скликання загальних зборів 100 відсотками акцій товариства володіють іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації.

Стаття 36. Документи, які надаються акціонерам, та документи, з якими акціонери можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів

1. Від дати надіслання повідомлення про проведення загальних зборів до дати проведення загальних зборів акціонерне товариство повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з документами, необхідними для прийняття рішень з питань порядку денного, за місцезнаходженням товариства у робочі дні, робочий час та в доступному місці, а в день проведення загальних зборів – також у місці їх проведення. У повідомленні про проведення загальних зборів вказуються конкретно визначене місце для ознайомлення (номер кімнати, офісу тощо) та посадова особа товариства, відповідальна за порядок ознайомлення акціонерів з документами.

2. Статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів – власників простих акцій понад 100 осіб може бути передбачений інший порядок надання акціонерам документів, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів. Такі документи можуть надаватися в електронній формі або в інший спосіб, передбачений статутом.

3. Після надіслання акціонерам повідомлення про проведення загальних зборів акціонерне товариство не має права вносити зміни до документів, наданих акціонерам або з якими вони мали можливість ознайомитися, крім змін до зазначених документів у зв'язку із змінами в порядку денному чи у зв'язку з виправленням помилок. У такому разі зміни вносяться не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів.

Стаття 37. Порядок денний загальних зборів

1. Порядок денний загальних зборів акціонерного товариства попередньо затверджується наглядовою радою товариства, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, – акціонерами, які цього вимагають.

2. Акціонер до проведення зборів за запитом має можливість в порядку, визначеному статтею 36 цього Закону, ознайомитися з проектом (проектами) рішення з питань порядку денного.

Стаття 38. Пропозиції до порядку денного загальних зборів

1. Кожний акціонер має право внести пропозиції щодо питань, включених до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства, а також щодо нових кандидатів до складу органів товариства, кількість яких не може перевищувати кількісного складу кожного з органів. Пропозиції вносяться не пізніше ніж за 20 днів до проведення загальних зборів.

2. Пропозиція до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства подається в письмовій формі із зазначенням прізвища (найменуван-

ня) акціонера, який її вносить, кількості, типу та/або класу належних йому акцій, змісту пропозиції до питання та/або проекту рішення, а також кількості, типу та/або класу акцій, що належать кандидату, який пропонується цим акціонером до складу органів товариства.

3. Наглядова рада акціонерного товариства, а в разі скликання позачергових загальних зборів такого товариства на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, – акціонери, які цього вимагають, приймають рішення про включення пропозицій до порядку денного не пізніше ніж за 15 днів до дати проведення загальних зборів.

4. Пропозиції акціонерів (акціонера), які сукупно є власниками 5 або більше відсотків простих акцій, підлягають обов'язковому включенню до порядку денного загальних зборів. У такому разі рішення наглядової ради про включення питання до порядку денного не вимагається, а пропозиція вважається включеною до порядку денного, якщо вона подана з дотриманням вимог цієї статті.

Зміни до порядку денного загальних зборів вносяться лише шляхом включення нових питань та проектів рішень із запропонованих питань. Товариство не має права вносити зміни до запропонованих акціонерами питань або проектів рішень. У разі, якщо акціонери вносять проект рішення, що відрізняється від зазначеного в порядку денному, цей проект також підлягає включенню до порядку денного.

5. Рішення про відмову у включенні пропозиції до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства може бути прийнято тільки у разі:

недотримання акціонерами строку, встановленого частиною першою цієї статті;

неповноти даних, передбачених частиною другою цієї статті.

6. Мотивоване рішення про відмову у включенні пропозиції до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства надсилається наглядовою радою акціонеру протягом трьох днів з моменту його прийняття.

7. Акціонерне товариство не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів повинно повідомити акціонерів згідно із статутом про зміни у порядку денному.

Публічне товариство також надсилає повідомлення про зміни у порядку денному загальних зборів фондовій біржі (біржам), на якій це товариство пройшло процедуру лістингу.

Оскарження акціонером рішення товариства про відмову у включенні його пропозицій до порядку денного до суду не зупиняє проведення загальних зборів. Суд за результатами розгляду справи може постановити рішення про зобов'язання товариства провести загальні збори з питання, у включенні якого до порядку денного було безпідставно відмовлено акціонеру.

Стаття 39. Представництво акціонерів

1. Представником акціонера на загальних зборах акціонерного товариства може бути фізична

особа або уповноважена особа юридичної особи, а також уповноважена особа держави чи територіальної громади.

Посадові особи органів товариства та їх афілійовані особи не можуть бути представниками інших акціонерів товариства на загальних зборах.

Представником акціонера – фізичної чи юридичної особи на загальних зборах акціонерного товариства може бути інша фізична особа або уповноважена особа юридичної особи, а представником акціонера – держави чи територіальної громади – уповноважена особа органу, що здійснює управління державним чи комунальним майном.

2. Акціонер має право призначити свого представника постійно або на певний строк. Акціонер має право у будь-який момент замінити свого представника, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства.

3. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах може посвідчуватися реєстратором, депозитарієм, зберігачем, нотаріусом та іншими посадовими особами, які вчиняють нотаріальні дії, чи в іншому передбаченому законодавством порядку.

Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах акціонерного товариства може містити завдання щодо голосування, тобто перелік питань порядку денного загальних зборів із зазначенням того, як і за яке (проти якого) рішення потрібно проголосувати. Під час голосування на загальних зборах представник повинен голосувати саме так, як передбачено завданням щодо голосування. Якщо довіреність не містить завдання щодо голосування, представник вирішує всі питання щодо голосування на загальних зборах акціонерів на свій розсуд.

Акціонер має право надати довіреність на право участі та голосування на загальних зборах декільком своїм представникам.

Акціонер має право у будь-який час відкликати чи замінити свого представника на загальних зборах акціонерного товариства.

Надання довіреності на право участі та голосування на загальних зборах не виключає право участі на цих загальних зборах акціонера, який видав довіреність, замість свого представника.

Стаття 40. Порядок проведення загальних зборів

1. Порядок проведення загальних зборів акціонерного товариства встановлюється його статутом, а в разі, якщо він не встановлений статутом, – рішенням загальних зборів.

Головує на загальних зборах голова наглядової ради, член наглядової ради чи інша особа, уповноважена наглядовою радою, якщо інше не передбачено статутом.

2. Загальні збори акціонерного товариства не можуть розпочатися раніше, ніж зазначено у повідомленні про проведення загальних зборів.

3. Реєстрація акціонерів (їх представників) проводиться на підставі переліку акціонерів, які мають

право на участь у загальних зборах, складеного в порядку, передбаченому законодавством про депозитарну систему України, із зазначенням кількості голосів кожного акціонера. Реєстрацію акціонерів (їх представників) проводить реєстраційна комісія, яка призначається наглядовою радою, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, – акціонерами, які цього вимагають.

Реєстраційна комісія має право відмовити в реєстрації акціонеру (його представнику) лише у разі відсутності в акціонера (його представника) необхідних документів, які надають йому право участі у загальних зборах акціонерів, відповідно до законодавства.

Перелік акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах, підписує голова реєстраційної комісії, який обирається простою більшістю голосів її членів до початку проведення реєстрації. Акціонер, який не зареєструвався, не має права брати участь у загальних зборах.

Повноваження реєстраційної комісії за договором можуть передаватися реєстратору або депозитарію товариства. У такому разі головою реєстраційної комісії є представник реєстратора або депозитарія.

Перелік акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах, додається до протоколу загальних зборів.

Мотивоване рішення реєстраційної комісії про відмову в реєстрації акціонера чи його представника для участі у загальних зборах, підписане головою реєстраційної комісії, додається до протоколу загальних зборів та видається особі, якій відмовлено в реєстрації.

До закінчення строку, відведеного на реєстрацію учасників зборів, акціонер має право замінити свого представника, повідомивши про це органи акціонерного товариства, або взяти участь у загальних зборах особисто.

У разі, якщо для участі в загальних зборах з'явилось декілька представників акціонера, реєструється той представник, довіреність якому видана пізніше.

У разі, якщо акція перебуває у спільній власності декількох осіб, повноваження щодо голосування на загальних зборах здійснюється за їх згодою одним із співвласників або їх загальним представником.

4. Акціонери (акціонер), які на дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах акціонерного товариства, сукупно є власниками 10 і більше відсотків простих акцій, а також Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку можуть призначати своїх представників для нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків. Про призначення таких представників товариство повідомляється письмово до початку реєстрації акціонерів.

Посадові особи акціонерного товариства зобов'язані забезпечити вільний доступ представників

акціонерів (акціонера) та/або Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку до нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків.

5. Хід загальних зборів або розгляд окремого питання за рішенням ініціаторів загальних зборів чи самих зборів може фіксуватися технічними засобами, відповідні записи яких додаються до протоколу загальних зборів.

Стаття 41. Кворум загальних зборів

1. Наявність кворуму загальних зборів визнається реєстраційною комісією на момент закінчення реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах акціонерного товариства.

2. Загальні збори акціонерного товариства мають кворум за умови реєстрації для участі у них акціонерів, які сукупно є власниками не менш як 60 відсотків голосуючих акцій.

Для вирішення питання, право голосу з якого надається відповідно до частини п'ятої статті 26 цього Закону власникам привілейованих акцій, або питання, при розгляді якого голоси власників привілейованих акцій товариства підраховуються окремо відповідно до абзацу другого частини четвертої статті 26 цього Закону, загальні збори вважаються такими, що мають кворум з таких питань, за умови реєстрації для участі у загальних зборах також акціонерів, які сукупно є власниками не менше ніж 60 відсотків привілейованих акцій (кожного класу привілейованих акцій), що є голосуючими з цього питання.

Стаття 42. Порядок прийняття рішень загальними зборами

1. Одна голосуюча акція надає акціонеру один голос для вирішення кожного з питань, винесених на голосування на загальних зборах акціонерного товариства, крім проведення кумулятивного голосування.

2. Право голосу на загальних зборах акціонерного товариства мають акціонери – власники простих акцій товариства, а у випадках, передбачених статтею 26 цього Закону, – також акціонери – власники привілейованих акцій товариства, які володіють акціями на дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах.

Акціонер не може бути позбавлений права голосу.

3. Рішення загальних зборів акціонерного товариства з питання, винесеного на голосування, приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій, крім випадків, коли цим Законом не встановлено інше. Статутом приватного товариства може встановлюватися більша кількість голосів акціонерів, необхідних для прийняття рішень з питань порядку денного, крім питань:

про дострокове припинення повноважень посадових осіб органів товариства;

про звернення з позовом до посадових осіб органів товариства стосовно відшкодування збитків, завданих товариству;

про звернення з позовом у разі недотримання вимог цього Закону при вчиненні значного правочину.

4. Обраними до складу органу акціонерного товариства вважаються кандидати, які набрали найбільшу кількість голосів серед тих, хто набрав більш як 50 відсотків голосів.

5. Рішення загальних зборів з питань, передбачених пунктами 2 – 7 та 21 частини другої статті 33 цього Закону, приймається більш як трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості. Статутом приватного товариства можуть бути передбачені інші питання, рішення щодо яких приймаються трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості, крім питань, визначених в абзаці другому частини третьої цієї статті.

6. Загальні збори не можуть приймати рішення з питань, не включених до порядку денного.

7. З питання, винесеного на голосування, право голосу для вирішення якого мають акціонери – власники простих та привілейованих акцій, голоси підраховуються разом за всіма голосуючими з цього питання акціями, крім випадків, передбачених статутом товариства та частиною четвертою статті 26 цього Закону.

8. У ході загальних зборів може бути оголошено перерву до наступного дня. Рішення про оголошення перерви до наступного дня приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах та є власниками акцій, голосуючих принаймні з одного питання, що розглядатиметься наступного дня. Повторна реєстрація акціонерів (їх представників) наступного дня не проводиться.

Кількість голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах, визначається на підставі даних реєстрації першого дня.

Після перерви загальні збори проводяться в тому самому місці, що зазначене в повідомленні про проведення загальних зборів.

Кількість перерв у ході проведення загальних зборів не може перевищувати трьох.

9. На загальних зборах голосування проводиться з усіх питань порядку денного, винесених на голосування.

Стаття 43. Спосіб голосування

1. Голосування на загальних зборах акціонерного товариства з питань порядку денного може проводитися з використанням бюлетенів для голосування.

У товаристві, що здійснило публічне розміщення акцій, голосування з питань порядку денного загальних зборів проводиться тільки з використанням бюлетенів для голосування.

У товаристві з кількістю акціонерів – власників простих акцій товариства понад 100 осіб голосування з питань порядку денного загальних зборів проводиться тільки з використанням бюлетенів для голосування.

При голосуванні з питань, зазначених у статті 68 цього Закону, використання бюлетенів є обов'язковим.

2. Бюлетень для голосування повинен містити:

- 1) повне найменування акціонерного товариства;
- 2) дату і час проведення загальних зборів;
- 3) перелік питань, винесених на голосування, та проекти рішень з цих питань;
- 4) варіанти голосування за кожний проект рішення (написи «за», «проти», «утримався»);
- 5) застереження про те, що бюлетень має бути підписаний акціонером (представником акціонера) і в разі відсутності такого підпису вважається недійсним;
- 6) зазначення кількості голосів, що належать кожному акціонеру.

У разі проведення голосування з питань обрання членів виконавчого органу, наглядової ради або ревізійної комісії (ревізора) товариства бюлетень для голосування повинен містити прізвище, ім'я та по батькові кандидата (кандидатів).

3. Форма і текст бюлетеня для голосування затверджуються наглядовою радою не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, – акціонерами, які цього вимагають. Акціонери мають право до проведення загальних зборів ознайомитися з формою бюлетеня для голосування в порядку, визначеному статтею 35 цього Закону.

4. Бюлетень для голосування визнається недійсним у разі, якщо він відрізняється від офіційно виготовленого акціонерним товариством зразка або на ньому відсутній підпис акціонера (представника).

У разі, якщо бюлетень для голосування містить кілька питань, винесених на голосування, визнання його недійсним щодо одного питання є підставою для визнання недійсним щодо інших питань.

Бюлетені для голосування, визнані недійсними з підстав, передбачених цією статтею, не враховуються під час підрахунку голосів.

Стаття 44. Лічильна комісія

1. Роз'яснення щодо порядку голосування, підрахунку голосів та інших питань, пов'язаних із забезпеченням проведення голосування на загальних зборах, надає лічильна комісія, яка обирається загальними зборами акціонерів. Повноваження лічильної комісії за договором можуть передаватися реєстратору або депозитарію товариства. Умови договору затверджуються загальними зборами.

2. В акціонерному товаристві з кількістю акціонерів – власників простих акцій понад 100 осіб кількісний склад лічильної комісії не може бути меншим ніж три особи. До складу лічильної комісії не можуть включатися особи, які входять або є кандидатами до складу органів товариства.

Стаття 45. Протокол про підсумки голосування

1. За підсумками голосування складається протокол, що підписується всіма членами лічильної комісії акціонерного товариства, які брали участь у під-

рахунку голосів.

У разі передачі повноважень лічильної комісії реєстратору або депозитарію протокол про підсумки голосування підписує представник реєстратора або депозитарію.

2. У протоколі про підсумки голосування зазначаються:

- 1) дата проведення загальних зборів;
- 2) перелік питань, рішення з яких прийняті загальними зборами;
- 3) рішення і кількість голосів «за», «проти» і «утримався» щодо кожного проекту рішення з кожного питання порядку денного, винесеного на голосування.

3. Рішення загальних зборів акціонерного товариства вважається прийнятим з моменту складення протоколу про підсумки голосування.

Підсумки голосування оголошуються на загальних зборах, під час яких проводилося голосування. Після закриття загальних зборів підсумки голосування доводяться до відома акціонерів протягом 10 робочих днів у спосіб, визначений статутом акціонерного товариства.

4. Протокол про підсумки голосування додається до протоколу загальних зборів акціонерного товариства.

Після складення протоколу про підсумки голосування бюлетені для голосування опечатуються лічильною комісією (або особою, якій передано повноваження лічильної комісії) та зберігаються у товаристві протягом строку його діяльності, але не більше чотирьох років.

Стаття 46. Протокол загальних зборів

1. Протокол загальних зборів акціонерного товариства складається протягом 10 днів з моменту закриття загальних зборів та підписується головою і секретарем загальних зборів.

2. До протоколу загальних зборів акціонерного товариства заносяться відомості про:

- 1) дату, час і місце проведення загальних зборів;
- 2) дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах;
- 3) загальну кількість осіб, включених до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах;
- 4) загальну кількість голосів акціонерів – власників голосуючих акцій товариства, які зареєструвалися для участі у загальних зборах (якщо певні акції є голосуючими не з усіх питань порядку денного, зазначається кількість голосуючих акцій з кожного питання);
- 5) кворум загальних зборів (якщо певні акції є голосуючими не з усіх питань порядку денного, зазначається кворум загальних зборів з кожного питання);
- 6) головуючого та секретаря загальних зборів;
- 7) склад лічильної комісії;
- 8) порядок денний загальних зборів;
- 9) основні тези виступів;
- 10) порядок голосування на загальних зборах (відкрите, бюлетенями тощо);

1) підсумки голосування із зазначенням результатів голосування з кожного питання порядку денного загальних зборів та рішення, прийняті загальними зборами.

Протокол загальних зборів, підписаний головою та секретарем загальних зборів, підшивається, скріплюється печаткою товариства та підписом голови виконавчого органу товариства (у разі колегіального виконавчого органу) або одноособового виконавчого органу.

Стаття 47. Позачергові загальні збори

1. Позачергові загальні збори акціонерного товариства скликаються наглядовою радою:

1) з власної ініціативи;

2) на вимогу виконавчого органу – в разі порушення провадження про визнання товариства банкрутом або необхідності вчинення значного правочину;

3) на вимогу ревізійної комісії (ревізора);

4) на вимогу акціонерів (акціонера), які на день подання вимоги сукупно є власниками 10 і більше відсотків простих акцій товариства;

5) в інших випадках, встановлених законом або статутом товариства.

Вимога про скликання позачергових загальних зборів подається в письмовій формі виконавчому органу на адресу за місцезнаходженням акціонерного товариства із зазначенням органу або прізвищ (найменувань) акціонерів, які вимагають скликання позачергових загальних зборів, підстав для скликання та порядку денного. У разі скликання позачергових загальних зборів з ініціативи акціонерів вимога повинна також містити інформацію про кількість, тип і клас належних акціонерам акцій та бути підписаною всіма акціонерами, які її подають.

2. Наглядова рада приймає рішення про скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства або про відмову в такому скликанні протягом 10 днів з моменту отримання вимоги про їх скликання.

3. Рішення про відмову у скликанні позачергових загальних зборів акціонерного товариства може бути прийнято тільки у разі:

якщо акціонери на дату подання вимоги не є власниками передбаченої абзацом першим частини першої цієї статті кількості простих акцій товариства;

неповноти даних, передбачених абзацом другим частини першої цієї статті.

Рішення наглядової ради про скликання позачергових загальних зборів або мотивоване рішення про відмову у скликанні надається відповідному органу управління товариства або акціонерам, які вимагають їх скликання, не пізніше ніж за три дні з моменту його прийняття.

Наглядова рада не має права вносити зміни до порядку денного загальних зборів, що міститься у вимозі про скликання позачергових загальних зборів, крім включення до порядку денного нових питань або проектів рішень.

4. Позачергові загальні збори акціонерного то-

вариства мають бути проведені протягом 30 днів з дати подання вимоги про їх скликання.

5. Якщо цього вимагають інтереси акціонерного товариства, наглядова рада має право прийняти рішення про скликання позачергових загальних зборів з письмовим повідомленням акціонерів про проведення позачергових загальних зборів та порядок денний відповідно до цього Закону не пізніше ніж за 15 днів до дати їх проведення з позбавленням акціонерів права вносити пропозиції до порядку денного.

У такому разі за відсутності кворуму позачергових загальних зборів повторні загальні збори не проводяться.

Наглядова рада не може прийняти рішення, зазначене в абзаці першому цієї частини, якщо порядок денний позачергових загальних зборів включає питання про обрання членів наглядової ради.

6. У разі, якщо протягом строку, встановленого частиною другою цієї статті, наглядова рада не прийняла рішення про скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства, такі збори можуть бути скликані акціонерами, які цього вимагають. Рішення наглядової ради про відмову у скликанні позачергових загальних зборів акціонерів може бути оскаржено акціонерами до суду.

7. Товариство або особа, які ведуть облік прав власності на акції товариства, зобов'язані протягом п'яти робочих днів надати інформацію про перелік власників акцій товариства, а також іншу інформацію, необхідну для організації проведення позачергових загальних зборів акціонерного товариства, за запитом наглядової ради товариства.

У разі скликання загальних зборів акціонерами повідомлення про це та інші матеріали розсилаються всім акціонерам товариства особою, яка веде облік прав власності на акції товариства.

Стаття 48. Загальні збори акціонерів у формі заочного голосування

1. У випадках, передбачених статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів не більше 25 осіб, допускається прийняття рішення методом опитування. У такому разі проект рішення або питання для голосування надсилається акціонерам – власникам голосуючих акцій, які повинні в письмовій формі сповістити щодо нього свою думку. Протягом 10 днів з дати отримання повідомлення від останнього акціонера – власника голосуючих акцій всі акціонери – власники голосуючих акцій повинні бути в письмовій формі поінформовані головою зборів про прийняте рішення. Рішення вважається прийнятим у разі, якщо за нього проголосували всі акціонери – власники голосуючих акцій.

Стаття 49. Особливості проведення загальних зборів товариством, що складається з однієї особи

1. У разі, якщо акціонерне товариство складається з однієї особи, до такого товариства не застосовуються положення статей 33 – 48 цього Закону щодо порядку скликання та проведення загальних

зборів акціонерного товариства.

2. Повноваження загальних зборів товариства, передбачені статтею 33 цього Закону, а також внутрішніми документами товариства, здійснюються акціонером одноосібно.

Рішення акціонера з питань, що належать до компетенції загальних зборів, оформляється ним письмово (у формі наказу) та засвідчується печаткою товариства або нотаріально.

3. Обрання персонального складу наглядової ради, ревізійної комісії (в разі їх створення) здійснюється без застосування кумулятивного голосування.

Стаття 50. Оскарження рішення загальних зборів

1. У разі, якщо рішення загальних зборів або порядок прийняття такого рішення порушують вимоги цього Закону, інших актів законодавства, статуту чи положення про загальні збори акціонерного товариства, акціонер, права та охоронювані законом інтереси якого порушені таким рішенням, може оскаржити це рішення до суду протягом трьох місяців з дати його прийняття.

Суд має право з урахуванням усіх обставин справи залишити в силі оскаржуване рішення, якщо допущені порушення не порушують законні права акціонера, який оскаржує рішення.

2. Акціонер може оскаржити рішення загальних зборів з передбачених частиною першою статті 68 цього Закону питань виключно після отримання письмової відмови в реалізації права вимагати здійснення обов'язкового викупу товариством належних йому голосуючих акцій або в разі неотримання відповіді на свою вимогу протягом 30 днів від дати її направлення на адресу товариства в порядку, передбаченому цим Законом.

РОЗДІЛ VIII. Наглядова рада акціонерного товариства

Стаття 51. Створення наглядової ради акціонерного товариства

1. Наглядова рада акціонерного товариства є органом, що здійснює захист прав акціонерів товариства, і в межах компетенції, визначеної статутом та цим Законом, контролює та регулює діяльність виконавчого органу.

2. В акціонерних товариствах з кількістю акціонерів – власників простих акцій 10 осіб і більше створення наглядової ради є обов'язковим. У товаристві з кількістю акціонерів – власників простих акцій 9 осіб і менше у разі відсутності наглядової ради її повноваження здійснюються загальними зборами.

У такому разі передбачені цим Законом повноваження наглядової ради з підготовки та проведення загальних зборів здійснюються виконавчим органом, якщо інше не встановлено статутом акціонерного товариства.

3. Порядок роботи, виплати винагороди та відповідальність членів наглядової ради визначаються цим Законом, статутом товариства, положенням про наглядову раду акціонерного товариства, а також

договором, що укладається з членом наглядової ради. Такий договір від імені товариства підписується головою виконавчого органу чи іншою уповноваженою загальними зборами особою на умовах, затверджених рішенням загальних зборів. Такий цивільно-правовий договір може бути або оплатним, або безоплатним.

4. Член наглядової ради, який є представником акціонера – юридичної особи або держави, не може передавати свої повноваження іншій особі.

Члени наглядової ради мають право на оплату своєї діяльності за рахунок товариства. Визначення умов оплати покладається на загальні збори за затвердженим зборами кошторисом.

Стаття 52. Компетенція наглядової ради

1. До компетенції наглядової ради належить вирішення питань, передбачених цим Законом, статутом, а також переданих на вирішення наглядової ради загальними зборами.

2. До виключної компетенції наглядової ради належить:

1) затвердження в межах своєї компетенції положень, якими регулюються питання, пов'язані з діяльністю товариства;

2) підготовка порядку денного загальних зборів, прийняття рішення про дату їх проведення та про включення пропозицій до порядку денного, крім скликання акціонерами позачергових загальних зборів;

3) прийняття рішення про проведення чергових та позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів або за пропозицією виконавчого органу;

4) прийняття рішення про анулювання акцій чи продаж раніше викуплених товариством акцій;

5) прийняття рішення про розміщення товариством інших цінних паперів, крім акцій;

6) прийняття рішення про викуп розміщених товариством інших, крім акцій, цінних паперів;

7) затвердження ринкової вартості майна у випадках, передбачених цим Законом;

8) обрання та відкликання повноважень голови і членів виконавчого органу;

9) затвердження умов цивільно-правових, трудових договорів, які укладатимуться з членами виконавчого органу, встановлення розміру їх винагороди;

10) прийняття рішення про відсторонення голови виконавчого органу від виконання його повноважень та обрання особи, яка тимчасово здійснюватиме повноваження голови виконавчого органу;

11) обрання та припинення повноважень голови і членів інших органів товариства;

12) обрання реєстраційної комісії, за винятком випадків, встановлених цим Законом;

13) обрання аудитора товариства та визначення умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг. У разі, якщо наглядова рада відсутня, це питання належить до компетенції виконавчого органу, якщо інше не встановлено статутом;

14) визначення дати складення переліку осіб,

які мають право на отримання дивідендів, порядку та строків виплати дивідендів у межах граничного строку, визначеного частиною другою статті 30 цього Закону;

15) визначення дати складення переліку акціонерів, які мають бути повідомлені про проведення загальних зборів відповідно до частини першої статті 35 цього Закону та мають право на участь у загальних зборах відповідно до статті 34 цього Закону;

16) вирішення питань про участь товариства у промислово-фінансових групах та інших об'єднаннях, про заснування інших юридичних осіб;

17) вирішення питань, передбачених частиною четвертою статті 84 цього Закону, в разі злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення товариства;

18) прийняття рішення про вчинення значних правочинів у випадках, передбачених частиною першою статті 70 цього Закону;

19) визначення ймовірності визнання товариства неплатоспроможним внаслідок прийняття ним на себе зобов'язань або їх виконання, у тому числі внаслідок виплати дивідендів або викупу акцій;

20) прийняття рішення про обрання оцінювача майна товариства та затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг;

21) прийняття рішення про обрання (заміну) реєстратора власників іменних цінних паперів товариства або депозитарія цінних паперів та затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг;

22) надсилання в порядку, передбаченому статтею 65 цього Закону, пропозицій акціонерам про придбання особою (особами, що діють спільно) значного пакета акцій відповідно до статей 64 і 65 цього Закону;

23) вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради згідно із законом або статутом акціонерного товариства.

3. Питання, що належать до виключної компетенції наглядової ради акціонерного товариства, не можуть вирішуватися іншими органами товариства, крім загальних зборів, за винятком випадків, встановлених цим Законом.

4. Посадові особи органів акціонерного товариства забезпечують членам наглядової ради доступ до інформації в межах, передбачених цим Законом та статутом товариства.

Стаття 53. Обрання членів наглядової ради

1. Члени наглядової ради акціонерного товариства обираються з числа фізичних осіб, які мають повну дієздатність.

Акціонер може мати необмежену кількість представників у наглядовій раді. Порядок діяльності представника акціонера у наглядовій раді визначається самим акціонером. Загальні збори товариства можуть встановити залежність членства у наглядовій раді від кількості акцій, якими володіє акціонер.

2. Повноваження члена наглядової ради дійсні з моменту його затвердження рішенням загальних

зборів товариства.

3. Обрання членів наглядової ради публічного товариства здійснюється виключно шляхом кумулятивного голосування.

Обрання членів наглядової ради приватного товариства здійснюється за принципом пропорційності представництва у її складі представників акціонерів відповідно до кількості належних акціонерам голосуючих акцій або шляхом кумулятивного голосування. Конкретний спосіб обрання членів наглядової ради приватного товариства визначається його статутом.

4. Одна й та сама особа може обиратися до складу наглядової ради неодноразово.

5. Член наглядової ради не може бути одночасно членом виконавчого органу та/або членом ревізійної комісії (ревізором) цього товариства.

6. Кількісний склад наглядової ради встановлюється загальними зборами.

До складу наглядової ради в товариствах з кількістю акціонерів – власників простих акцій від 100 до 1 000 осіб повинні входити не менше ніж п'ять осіб, з кількістю понад 1 000 – не менше ніж сім осіб, а в товариствах з кількістю акціонерів – власників простих акцій понад 10 000 осіб – не менше ніж дев'ять осіб.

7. Якщо кількість членів наглядової ради становить менше половини її кількісного складу, товариство протягом трьох місяців має скликати позачергові загальні збори для обрання решти членів наглядової ради, а в разі обрання членів наглядової ради шляхом кумулятивного голосування – для обрання всього складу наглядової ради.

8. Член наглядової ради здійснює свої повноваження на підставі договору з товариством.

Від імені товариства договір підписує особа, уповноважена на те загальними зборами.

У договорі з членом наглядової ради товариства може бути передбачена виплата йому винагороди та можливість сплати товариством за нього внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Дія договору з членом наглядової ради припиняється у разі припинення його повноважень.

Виконання повноважень члена наглядової ради державними службовцями здійснюється у випадках та в порядку, визначених законом. Виконання повноважень члена наглядової ради особами, які перебувають на службі в органах місцевого самоврядування, здійснюється відповідно до законодавства.

Стаття 54. Голова наглядової ради

1. Голова наглядової ради акціонерного товариства обирається членами наглядової ради з їх числа простою більшістю голосів від кількісного складу наглядової ради, якщо інше не передбачено статутом товариства або положенням про наглядову раду.

Наглядова рада має право в будь-який час переобрати голову наглядової ради.

2. Голова наглядової ради організовує її роботу, скликає засідання наглядової ради та головує на них, відкриває загальні збори, організовує обрання секретаря загальних зборів, якщо інше не передба-

чено статутом акціонерного товариства, здійснює інші повноваження, передбачені статутом та положенням про наглядову раду.

3. У разі неможливості виконання головою наглядової ради своїх повноважень його повноваження здійснює один із членів наглядової ради за її рішенням, якщо інше не передбачено статутом або положенням про наглядову раду акціонерного товариства.

Стаття 55. Засідання наглядової ради

1. Засідання наглядової ради скликаються з ініціативи голови наглядової ради або на вимогу члена наглядової ради.

Засідання наглядової ради також скликаються на вимогу ревізійної комісії, виконавчого органу чи його члена, інших осіб, визначених статутом акціонерного товариства, які беруть участь у засіданні наглядової ради.

На вимогу наглядової ради в її засіданні або в розгляді окремих питань порядку денного засідання беруть участь члени виконавчого органу та інші визначені нею особи в порядку, встановленому положенням про наглядову раду.

Засідання наглядової ради проводяться в міру необхідності з періодичністю, визначеною статутом, але не рідше одного разу на квартал.

Статут або положення про наглядову раду акціонерного товариства може передбачати порядок прийняття наглядовою радою рішення шляхом проведення заочного голосування (опитування).

У засіданні наглядової ради на її запрошення з правом дорадчого голосу можуть брати участь представники профспілкового або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу.

2. Засідання наглядової ради є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше ніж половина її складу. Статутом або положенням про наглядову раду товариства може встановлюватися більша кількість членів наглядової ради, необхідна для визнання її засідань правомочними.

3. На вимогу наглядової ради в її засіданні беруть участь члени виконавчого органу.

4. Рішення наглядової ради приймається простою більшістю голосів членів наглядової ради, які беруть участь у засіданні та мають право голосу, якщо для прийняття рішення статутом або положенням про наглядову раду акціонерного товариства не встановлюється більша кількість голосів.

5. На засіданні наглядової ради кожний член наглядової ради має один голос.

Статутом або положенням про наглядову раду товариства може передбачатися право вирішального голосу голови наглядової ради у разі рівного розподілу голосів членів наглядової ради під час прийняття рішень.

6. Протокол засідання наглядової ради оформляється не пізніше ніж протягом п'яти днів після проведення засідання.

У протоколі засідання наглядової ради зазначаються:

місце, дата і час проведення засідання;

особи, які брали участь у засіданні;

порядок денний засідання;

питання, винесені на голосування, та підсумки голосування із зазначенням прізвищ членів наглядової ради, які голосували «за», «проти» (або утрималися від голосування) з кожного питання;

зміст прийнятих рішень.

Протокол засідання наглядової ради підписує головуєчий на засіданні.

7. Засідання наглядової ради або розгляд окремого питання за її рішенням може фіксуватися технічними засобами.

Стаття 56. Комітети наглядової ради. Корпоративний секретар

1. Наглядова рада акціонерного товариства може утворювати постійні чи тимчасові комітети з числа її членів для вивчення і підготовки питань, що належать до компетенції наглядової ради.

В акціонерному товаристві можуть утворюватися комітети з питань аудиту та з питань інформаційної політики товариства. Очолюють комітети члени наглядової ради товариства, обрані за пропозицією акціонера, який не контролює діяльність цього товариства.

3 метою забезпечення діяльності комітету з питань аудиту наглядова рада може прийняти рішення щодо запровадження в товаристві посади внутрішнього аудитора (створення служби внутрішнього аудиту). Внутрішній аудитор (служба внутрішнього аудиту) призначається наглядовою радою і є підпорядкованим та підзвітним безпосередньо члену наглядової ради – голові комітету з питань аудиту.

Порядок утворення і діяльності комітетів встановлюється статутом або положенням про наглядову раду товариства.

2. Рішення про утворення комітету та про перелік питань, які передаються йому для вивчення і підготовки, приймаються простою більшістю голосів членів наглядової ради, якщо статутом або положенням про наглядову раду не встановлено більшої кількості голосів, необхідної для прийняття такого рішення.

3. Висновки комітетів розглядаються наглядовою радою в порядку, передбаченому цим Законом для прийняття наглядовою радою рішень.

4. Наглядова рада за пропозицією голови наглядової ради у встановленому порядку має право обрати корпоративного секретаря. Корпоративний секретар є особою, яка відповідає за взаємодію акціонерного товариства з акціонерами та/або інвесторами.

Робота корпоративного секретаря оплачується із загального бюджету наглядової ради.

Стаття 57. Дострокове припинення повноважень членів наглядової ради

1. Загальні збори акціонерного товариства можуть прийняти рішення про дострокове припинення повноважень членів наглядової ради та одночасне обрання нових членів. Статутом або положенням

про наглядову раду товариства має бути передбачено випадки, коли припиняються повноваження членів наглядової ради та обираються нові члени.

Без рішення загальних зборів повноваження члена наглядової ради з одночасним припиненням договору припиняються:

- 1) за його бажанням за умови письмового повідомлення про це товариства за два тижні;
- 2) в разі неможливості виконання обов'язків члена наглядової ради за станом здоров'я;
- 3) в разі набрання законної сили вироком чи рішенням суду, яким його засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків члена наглядової ради;
- 4) в разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим.

Статутом товариства можуть бути передбачені додаткові підстави для припинення повноважень члена наглядової ради.

2. У разі, якщо обрання членів наглядової ради здійснювалося шляхом кумулятивного голосування, рішення загальних зборів про дострокове припинення повноважень може прийматися тільки стосовно всіх членів наглядової ради.

РОЗДІЛ ІХ. Виконавчий орган акціонерного товариства

Стаття 58. Засади діяльності виконавчого органу акціонерного товариства

1. Виконавчий орган акціонерного товариства здійснює управління поточною діяльністю товариства.

До компетенції виконавчого органу належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів та наглядової ради.

2. Виконавчий орган акціонерного товариства підзвітний загальним зборам і наглядовій раді, організовує виконання їх рішень. Виконавчий орган діє від імені акціонерного товариства у межах, встановлених статутом акціонерного товариства і законом.

3. Виконавчий орган акціонерного товариства може бути колегіальним (правління, дирекція) або одноосібним (директор, генеральний директор).

4. Членом виконавчого органу акціонерного товариства може бути будь-яка фізична особа, яка має повну дієздатність і не є членом наглядової ради чи ревізійної комісії.

5. Права та обов'язки членів виконавчого органу акціонерного товариства визначаються цим Законом, іншими актами законодавства, статутом товариства або положенням про виконавчий орган товариства, а також трудовим договором, що укладається з кожним членом виконавчого органу. Від імені товариства трудовий договір підписує голова наглядової ради чи особа, уповноважена на те наглядовою радою.

6. Виконавчий орган на вимогу органів та посадових осіб товариства зобов'язаний надати мож-

ливість ознайомитися з інформацією про діяльність товариства в межах, встановлених законом, статутом та внутрішніми положеннями товариства.

Особи, які при цьому отримали доступ до інформації з обмеженим доступом, несуть відповідальність за її неправомірне використання.

Стаття 59. Колегіальний виконавчий орган акціонерного товариства

1. Кількісний склад виконавчого органу, порядок призначення його членів визначаються статутом товариства. Порядок скликання та проведення засідань колегіального виконавчого органу встановлюється статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства.

2. Кожний член колегіального виконавчого органу має право вимагати проведення засідання колегіального виконавчого органу та вносити питання до порядку денного засідання.

3. Члени наглядової ради, а також представник профспілкового або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу, мають право бути присутніми на засіданнях колегіального виконавчого органу. Статутом може бути надано право іншим особам бути присутніми на засіданні колегіального виконавчого органу.

4. На засіданні колегіального виконавчого органу ведеться протокол. Протокол засідання колегіального виконавчого органу підписується головою та надається для ознайомлення на вимогу члена колегіального виконавчого органу, члена наглядової ради або представника профспілкового або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу органу. Статутом акціонерного товариства може бути надано право іншим особам отримувати протокол засідання колегіального виконавчого органу для ознайомлення.

5. Голова колегіального виконавчого органу обирається наглядовою радою товариства, якщо інше не передбачено статутом товариства, в порядку, передбаченому статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства.

Голова колегіального виконавчого органу організовує роботу колегіального виконавчого органу, скликає засідання, забезпечує ведення протоколів засідань.

Голова колегіального виконавчого органу має право без довіреності діяти від імені товариства відповідно до рішень колегіального виконавчого органу, в тому числі представляти інтереси товариства, вчиняти правочини від імені товариства, видавати накази та давати розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками товариства. Інший член колегіального виконавчого органу в порядку, визначеному законодавством України, також може бути наділений цими повноваженнями, якщо це передбачено статутом товариства.

6. У разі неможливості виконання головою колегіального виконавчого органу своїх повноважень

за рішенням цього органу його повноваження здійснює один із членів колегіального виконавчого органу, якщо інше не передбачено статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства. Інші особи можуть діяти від імені товариства у порядку представництва, передбаченому Цивільним кодексом України.

Стаття 60. Одноосібний виконавчий орган

1. Порядок прийняття рішень особою, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, встановлюється статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства.

2. Особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, вправі без довіреності діяти від імені акціонерного товариства, в тому числі представляти його інтереси, вчиняти правочини від імені товариства, видавати накази та давати розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками товариства.

3. У разі неможливості виконання особою, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, своїх повноважень, ці повноваження здійснюються призначеною нею особою, якщо інше не передбачено статутом або положенням про виконавчий орган.

Стаття 61. Припинення повноважень голови та членів виконавчого органу

1. Повноваження голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) припиняються за рішенням наглядової ради, якщо статутом акціонерного товариства це питання не віднесено до компетенції загальних зборів.

Повноваження члена виконавчого органу припиняються за рішенням наглядової ради, якщо статутом товариства це питання не віднесено до компетенції загальних зборів.

Підстави припинення повноважень голови та члена виконавчого органу встановлюються законодавством, статутом та договором з ним.

2. У разі, якщо відповідно до статуту товариства обрання та припинення повноважень голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) віднесено до компетенції загальних зборів, наглядова рада має право відсторонити від виконання повноважень голову колегіального виконавчого органу (особу, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), дії або бездіяльність якого порушують права акціонерів чи самого товариства, до вирішення загальними зборами питання про припинення його повноважень.

До вирішення загальними зборами питання про припинення повноважень голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) наглядова рада зобов'язана призначити особу, яка тимчасово здійснюватиме повноваження голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), та склика-

ти позачергові загальні збори.

3. У разі відсторонення голови виконавчого органу чи особи, яка виконує його повноваження, наглядова рада зобов'язана протягом 10 днів з моменту ухвалення відповідного рішення оголосити про скликання загальних зборів товариства, у порядку денному яких має бути питання про переобрання голови виконавчого органу товариства.

РОЗДІЛ X. Посадові особи органів акціонерного товариства

Стаття 62. Вимоги до посадових осіб органів акціонерного товариства

1. Посадовими особами органів акціонерного товариства не можуть бути народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, військовослужбовці, посадові особи органів прокуратури, суду, служби безпеки, внутрішніх справ, державні службовці, крім випадків, коли вони виконують функції з управління корпоративними правами держави та представляють інтереси держави або територіальної громади в наглядовій раді або ревізійній комісії товариства.

Особи, яким суд заборонив займатися певним видом діяльності, не можуть бути посадовими особами органів товариства, що провадить цей вид діяльності. Особи, які мають непогашену судимість за злочини проти власності, службові чи господарські злочини, не можуть бути посадовими особами органів товариства.

2. Посадові особи органів акціонерного товариства не мають права розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства, крім випадків, передбачених законом.

3. Посадові особи органів товариства на вимогу ревізійної комісії (ревізора) або аудитора зобов'язані надати документи про фінансово-господарську діяльність товариства.

4. Посадовим особам органів акціонерного товариства виплачується винагорода тільки на умовах, які встановлюються цивільно-правовими договорами або трудовим договором, укладеним з ними.

Стаття 63. Відповідальність посадових осіб органів акціонерного товариства

1. Посадові особи органів акціонерного товариства повинні діяти в інтересах товариства, дотримуватися вимог законодавства, положень статуту та інших документів товариства.

2. Посадові особи органів акціонерного товариства несуть відповідальність перед товариством за збитки, завдані товариству своїми діями (бездіяльністю), згідно із законом.

3. У разі, якщо відповідальність згідно з цією статтею несуть кілька осіб, їх відповідальність перед товариством є солідарною.

РОЗДІЛ XI. Придбання значного та контрольного пакета акцій

акціонерного товариства**Стаття 64. Придбання значного пакета акцій товариства**

1. Особа (особи, що діють спільно), яка має намір придбати акції, що з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, становитимуть 10 і більше відсотків простих акцій товариства (далі – значний пакет акцій), зобов'язана не пізніше ніж за 30 днів до дати придбання значного пакета акцій подати товариству письмове повідомлення про свій намір та оприлюднити його. Оприлюднення повідомлення здійснюється шляхом надання його Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, кожній біржі, на якій товариство пройшло процедуру лістингу, та опублікування в офіційному друкованому органі.

У повідомленні зазначаються кількість, тип та/або клас акцій товариства, що належать особі (кожній з осіб, що діють спільно) та кожній з її афілійованих осіб, а також кількість простих акцій товариства, які особа (особи, що діють спільно) має намір придбати.

2. Товариство, значний пакет акцій якого придбається, не має права вживати заходів з метою перешкоджання такому придбанню.

Стаття 65. Придбання акцій товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій

1. Особа (особи, що діють спільно), яка придбала 50 і більше відсотків простих акцій товариства (далі – контрольний пакет акцій), протягом 20 днів з дати придбання контрольного пакета акцій зобов'язана запропонувати всім акціонерам придбати у них прості акції товариства, крім випадків придбання контрольного пакета акцій у процесі приватизації.

Зазначена особа (особи, що діють спільно) надсилає до товариства публічну невідкличну пропозицію (оферту) для всіх акціонерів – власників простих акцій товариства про придбання акцій на адресу за місцезнаходженням товариства на ім'я наглядової ради або виконавчого органу (якщо утворення наглядової ради не передбачено статутом товариства) та повідомляє про це Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку і кожну фондову біржу (біржі), на якій товариство пройшло процедуру лістингу. Наглядова рада (або виконавчий орган товариства, якщо утворення наглядової ради не передбачено статутом товариства) зобов'язана надіслати зазначену письмову пропозицію кожному акціонеру відповідно до реєстру акціонерів товариства протягом 10 днів з моменту отримання відповідних документів від особи (осіб, що діють спільно).

2. Пропозиція акціонерам про придбання належних їм акцій має містити дані про:

1) особу (кожну з осіб, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій товариства, та її афілійованих осіб – прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій товариства, належних кожній із

зазначених осіб;

2) запропоновану ціну придбання акцій та порядок її визначення;

3) строк, протягом якого акціонери можуть повідомити про прийняття пропозиції щодо придбання акцій;

4) порядок оплати акцій, що придбаваються.

3. Строк, протягом якого акціонери можуть повідомити особу (осіб, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій, щодо прийняття пропозиції про придбання акцій, має становити від 30 до 60 днів з дати надходження пропозиції.

4. Ціна придбання акцій не може бути меншою за ринкову ціну, визначену відповідно до частини третьої статті 8 цього Закону.

5. Протягом 30 днів після закінчення зазначеного у пропозиції строку особа (особи, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій, повинна сплатити акціонерам, які прийняли пропозицію, вартість їхніх акцій виходячи із зазначеної у пропозиції ціни придбання.

РОЗДІЛ XII. Викуп та обов'язковий викуп акціонерним товариством розміщених ним цінних паперів**Стаття 66. Викуп акціонерним товариством розміщених ним цінних паперів**

1. Акціонерне товариство має право за рішенням загальних зборів викупити в акціонерів акції за згодою власників цих акцій. Порядок реалізації цього права визначається у статуті товариства та/або рішення загальних зборів. Рішення загальних зборів обов'язково встановлюються:

1) порядок викупу, що включає максимальну кількість, тип та/або клас акцій, що викупуються;

2) строк викупу;

3) ціна викупу (або порядок її визначення);

4) дії товариства щодо викуплених акцій (їх анулювання або продаж).

Строк викупу включає строк приймання письмових пропозицій акціонерів про продаж акцій та строк сплати їх вартості. Строк викупу акцій не може перевищувати одного року. Письмова пропозиція акціонера про продаж акцій товариству є безвідкличною.

Ціна викупу акцій не може бути меншою за їх ринкову вартість, визначену відповідно до статті 8 цього Закону. Оплата акцій, що викупуються, здійснюється у грошовій формі.

Товариство зобов'язане придбавати акції у кожного акціонера, який приймає (акцептує) пропозицію (оферту) про викуп акцій, за ціною, вказаною в рішенні загальних зборів.

Правочини щодо переходу права власності на акції до товариства, вчинені протягом терміну, зазначеного в рішенні загальних зборів, за ціною, відмінною від ціни, вказаної в такому рішенні, є нікчемними.

2. У разі, якщо загальними зборами прийнято рішення про пропорційний викуп акцій, товариство надсилає кожному акціонеру письмове повідомлення про кількість акцій, що викупуються, їх ціну та

строк викупу. Для товариства з кількістю акціонерів – власників простих акцій понад 1 000 осіб приймання пропозицій акціонерів про продаж товариству акцій здійснюється протягом не менше ніж 30-денного строку від дати надіслання акціонерам зазначеного повідомлення.

Загальні збори можуть прийняти рішення про викуп визначеної кількості акцій певного типу та/або класу в окремих акціонерів за їх згодою. У такому разі рішення має містити прізвища (найменування) акціонерів, у яких викупується акція, та кількість акцій певного типу та/або класу, які викупується у цих акціонерів.

3. Викуплені акціонерним товариством акції не враховуються у разі розподілу прибутку, голосування та визначення кворуму загальних зборів. Товариство повинно протягом року з моменту викупу продати викуплені товариством акції або анулювати їх відповідно до рішення загальних зборів, яким було передбачено викуп товариством власних акцій.

Ціна продажу викуплених товариством акцій не може бути меншою за їх ринкову вартість, визначену відповідно до частини третьої статті 8 цього Закону.

Правочини щодо переходу права власності на викуплені товариством акції, вчинені з порушенням вимог цієї частини, є нікчемними.

4. Акціонерне товариство має право за рішенням наглядової ради викупити розміщені ним інші, крім акцій, цінні папери за згодою власників цих цінних паперів, якщо це передбачено статутом товариства та проспектом емісії таких цінних паперів.

Стаття 67. Обмеження на викуп акціонерним товариством акцій

1. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про викуп акцій, якщо:

1) на дату викупу акцій товариство має зобов'язання про обов'язковий викуп акцій відповідно до статті 68 цього Закону;

2) товариство є неплатоспроможним або стане таким внаслідок викупу акцій;

3) власний капітал товариства є меншим, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, або стане меншим внаслідок такого викупу.

2. Акціонерне товариство не має права здійснювати викуп розміщених ним простих акцій до повної виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями.

Акціонерне товариство не має права здійснювати викуп розміщених ним привілейованих акцій до повної виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями, власники яких мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів.

3. Акціонерне товариство не має права приймати рішення, що передбачає викуп акцій товариства без їх анулювання, якщо після викупу частка акцій товариства, що перебувають в обігу, стане меншою ніж 80 відсотків статутного капіталу.

Стаття 68. Обов'язковий викуп акціонерним товариством акцій на вимогу акціонерів

1. Кожний акціонер – власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про:

1) злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ товариства, зміну його типу з публічного на приватне;

2) вчинення товариством значного правочину;

3) зміну розміру статутного капіталу.

2. Кожний акціонер – власник привілейованих акцій має право вимагати здійснення обов'язкового викупу товариством належних йому привілейованих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про:

1) внесення змін до статуту товариства, якими передбачається розміщення нового класу привілейованих акцій, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат під час ліквідації акціонерного товариства;

2) розширення обсягу прав акціонерів – власників розміщених класів привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат під час ліквідації акціонерного товариства.

3. Акціонерне товариство у випадках, передбачених частинами першою та другою цієї статті, зобов'язане викупити належні акціонерів акції.

4. Перелік акціонерів, які мають право вимагати здійснення обов'язкового викупу належних їм акцій відповідно до частини першої та другої цієї статті, складається на підставі переліку акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах, на яких було прийнято рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій.

Стаття 69. Порядок реалізації акціонерами права вимоги обов'язкового викупу акціонерним товариством належних їм акцій

1. Ціна викупу акцій не може бути меншою, ніж їх ринкова вартість.

Ціна викупу акцій розраховується станом на день, що передує дню опублікування в установленому порядку повідомлення про скликання загальних зборів, на яких було прийнято рішення, яке стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій.

Ринкова вартість акцій визначається в порядку, встановленому статтею 8 цього Закону.

Договір між акціонерним товариством та акціонером про обов'язковий викуп товариством належних йому акцій укладається в письмовій формі.

2. Протягом 30 днів після прийняття загальними зборами рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, акціонер, який має намір реалізувати зазначене право, подає товариству письмову вимогу. У вимозі акціонера про обов'язковий викуп акцій мають бути зазначені його прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій, обов'язкового викупу яких він вимагає.

3. Протягом 30 днів після отримання вимоги

акціонера про обов'язковий викуп акцій товариство здійснює сплату вартості акцій за ціною викупу, зазначеною в повідомленні про право вимоги обов'язкового викупу акцій, що належать акціонеру.

Оплата акцій здійснюється у грошовій формі, якщо сторони в межах строків, установлених у цій статті, не дійшли згоди щодо іншої форми оплати.

РОЗДІЛ XIII. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість

Стаття 70. Значний правочин

1. Рішення про вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є його предметом, становить від 10 до 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, приймається наглядовою радою.

Статутом акціонерного товариства можуть бути визначені додаткові критерії для віднесення правочинів до категорії значних правочинів.

У разі неприйняття наглядовою радою рішення про вчинення значного правочину питання про вчинення такого правочину може виноситися на розгляд загальних зборів.

2. Якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом значного правочину, перевищує 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, рішення про вчинення такого правочину приймається загальними зборами за поданням наглядової ради.

Рішення про вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 25 відсотків, але менша ніж 50 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій.

Рішення про вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом такого правочину, становить 50 і більше відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, приймається трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості.

3. Якщо на дату проведення загальних зборів неможливо визначити, які значні правочини вчиняться акціонерним товариством у ході поточної господарської діяльності, загальні збори можуть прийняти рішення про попереднє схвалення значних правочинів, які можуть ним вчинятися протягом не більш як одного року, із зазначенням характеру правочинів та їх граничної вартості.

4. Вимоги до порядку вчинення значного правочину, передбачені цим розділом, застосовуються як додаткові до інших вимог щодо порядку вчинення певних правочинів, передбачених законодавством або статутом акціонерного товариства.

5. Забороняється ділити предмет правочину з метою ухилення від передбаченого цим Законом порядку прийняття рішень про вчинення значного пра-

вочину.

Стаття 71. Правочин, щодо вчинення якого є заінтересованість

1. Особою, заінтересованою у вчиненні акціонерним товариством правочину, вважається посадова особа органів товариства та її афілійована особа (особи), акціонер, який одноосібно або разом з афілійованими особами володіє 25 і більше відсотками простих акцій товариства, якщо зазначена особа (особи – разом або окремо) відповідає принаймні одній із нижченаведених ознак:

1) є стороною такого правочину;

2) бере участь у правочині як представник або посередник (крім представництва товариства посадовими особами);

3) отримує винагороду за вчинення такого правочину від товариства (посадових осіб товариства) або від особи, яка є стороною правочину;

4) внаслідок такого правочину придбає майно чи заінтересована в інших результатах виконання правочину;

5) є афілійованою особою юридичної особи, яка є стороною правочину або бере участь у правочині як представник чи посередник, або отримує винагороду від товариства чи від особи, що є стороною правочину, або внаслідок такого правочину придбає майно чи буде користуватися іншими результатами виконання правочину.

Особа, заінтересована у вчиненні правочину, зобов'язана протягом трьох робочих днів з моменту виникнення в неї заінтересованості поінформувати той орган, членом якого вона є, виконавчий орган та наглядову раду про наявність у неї такої заінтересованості.

2. Виконавчий орган акціонерного товариства зобов'язаний протягом п'яти днів з моменту отримання відомостей про можливість вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість, надати членам наглядової ради (а за відсутності наглядової ради – кожному акціонеру персонально) інформацію стосовно правочинів, у вчиненні яких товариство заінтересоване, зокрема, про:

1) предмет правочину;

2) вартість одиниці товару або послуг, якщо вона передбачена правочином;

3) загальну суму правочину щодо придбання, відчуження або можливості відчуження майна, виконання робіт, надання або отримання послуг;

4) особу, яка має заінтересованість у вчиненні такого правочину.

У разі, якщо правочин, щодо якого є заінтересованість, порушує інтереси товариства, наглядова рада може заборонити його вчинення або винести розгляд цього питання на загальні збори.

Наглядова рада протягом п'яти робочих днів зобов'язана прийняти рішення про вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість.

Якщо заінтересована у вчиненні правочину особа є членом наглядової ради, вона не бере участі у голосуванні з питання вчинення такого правочину. Якщо більшість членів наглядової ради є особами, заінтересованими у вчиненні такого правочину, це

питання виноситься на розгляд загальних зборів.

Наглядова рада може прийняти рішення про вчинення чи відмову від вчинення правочину.

3. Положення цієї статті не застосовуються у разі:

1) реалізації акціонерами переважного права відповідно до статті 27 цього Закону;

2) пропорційного викупу товариством в акціонерів розміщених ним акцій;

3) приєднання до товариства, що здійснюється відповідно до частини другої статті 84 цього Закону, якщо товариство, до якого здійснюється приєднання, є власником більш як 90 відсотків простих акцій товариства, що приєднується;

4) надання посадовою особою органів товариства або акціонером, що одноосібно або разом з афілійованими особами володіє 25 і більше відсотками простих акцій товариства, на безоплатній основі гарантії (поруки) особам, які надають товариству позики.

Стаття 72. Наслідки недотримання вимог до порядку вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість

1. У разі недотримання вимог, передбачених статтею 71 цього Закону, особа, заінтересована у вчиненні акціонерним товариством правочину, несе відповідальність перед ним у розмірі завданих товариству збитків. Такий правочин може бути визнаний судом недійсним, якщо особа, яка вчинила правочин, знала або повинна була знати про недотримання зазначених вимог.

2. У разі недотримання особою, заінтересованою у вчиненні товариством правочину, вимог, передбачених статтею 71 цього Закону, та вчинення товариством правочину з юридичною особою, всі акції (частки, паї) якої належать цій особі та/або її афілійованим особам, товариство або будь-хто з його акціонерів має право вимагати визнання цього правочину судом недійсним і відшкодування збитків та/або моральної шкоди.

РОЗДІЛ XIV. Перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства

Стаття 73. Ревізійна комісія (ревізор)

1. Для проведення перевірки фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства загальні збори обирають ревізійну комісію (ревізора).

В акціонерних товариствах з кількістю акціонерів – власників простих акцій товариства до 100 осіб запроваджується посада ревізора (або обирається ревізійна комісія), а в товариствах з кількістю акціонерів – власників простих акцій товариства більш як 100 осіб обов'язково обирається ревізійна комісія.

Члени ревізійної комісії в таких товариствах обираються виключно шляхом кумулятивного голосування з числа фізичних осіб, які мають цивільну дієздатність. Голова ревізійної комісії обирається членами ревізійної комісії з їх числа простою більшістю голосів від кількісного складу ревізійної

комісії, якщо інше не передбачено статутом або положенням про ревізійну комісію акціонерного товариства.

Додаткові вимоги щодо обрання ревізійної комісії (ревізора), кількісного складу комісії, порядку її діяльності та компетенція з питань, не передбачених цим Законом, визначаються статутом, положенням про ревізійну комісію або рішенням загальних зборів акціонерного товариства.

Ревізійна комісія (ревізор) може обиратися для проведення спеціальної перевірки фінансово-господарської діяльності товариства або на визначений період. Строк повноважень членів ревізійної комісії (ревізора) встановлюється на період до дати проведення чергових річних загальних зборів, якщо статутом товариства або положенням про ревізійну комісію, або рішенням загальних зборів акціонерного товариства не передбачено інший строк повноважень, але не більше ніж на п'ять років.

2. Не можуть бути членами ревізійної комісії (ревізором):

- 1) член наглядової ради;
- 2) член виконавчого органу;
- 3) корпоративний секретар;
- 4) особа, яка не має повної цивільної дієздатності;
- 5) члени інших органів товариства.

Члени ревізійної комісії (ревізор) не можуть входити до складу лічильної комісії товариства.

3. Права та обов'язки членів ревізійної комісії (ревізора) визначаються цим Законом, іншими актами законодавства, статутом та положенням про ревізійну комісію, а також договором, що укладається з кожним членом ревізійної комісії (ревізором).

Ревізійна комісія (ревізор) має право вносити пропозиції до порядку денного загальних зборів та вимагати скликання позачергових загальних зборів. Члени ревізійної комісії (ревізор) мають право бути присутніми на загальних зборах та брати участь в обговоренні питань порядку денного з правом дорадчого голосу.

Члени ревізійної комісії (ревізор) мають право брати участь у засіданнях наглядової ради та виконавчого органу у випадках, передбачених цим Законом, статутом або внутрішніми положеннями товариства.

Стаття 74. Перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства за результатами фінансового року

1. Ревізійна комісія (ревізор) проводить перевірку фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства за результатами фінансового року, якщо інше не передбачено статутом товариства, положенням про ревізійну комісію або рішенням загальних зборів. Виконавчий орган забезпечує членам ревізійної комісії (ревізору) доступ до інформації в межах, передбачених статутом або положенням про ревізійну комісію.

Товариство забезпечує доступ членів ревізійної комісії (ревізора) до інформації в межах, що визна-

чаються положенням про ревізійну комісію, затвердженим загальними зборами.

2. За підсумками перевірки фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства за результатами фінансового року ревізійна комісія (ревізор) готує висновок, в якому міститься інформація про:

підтвердження достовірності та повноти даних фінансової звітності за відповідний період;

факти порушення законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та подання звітності.

Стаття 75. Аудитор

1. Річна фінансова звітність публічного акціонерного товариства підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором.

2. Посадові особи товариства зобов'язані забезпечити доступ незалежного аудитора до всіх документів, необхідних для перевірки результатів фінансово-господарської діяльності товариства.

3. Незалежним аудитором не може бути:

- 1) афілійована особа товариства;
- 2) афілійована особа посадової особи товариства;
- 3) особа, яка надає консультаційні послуги товариству.

4. Висновок аудитора крім даних, передбачених законодавством про аудиторську діяльність, повинен містити інформацію, передбачену частиною другою статті 74 цього Закону, а також оцінку повноти та достовірності відображення фінансово-господарського стану товариства у його бухгалтерській звітності.

5. Аудиторська перевірка діяльності акціонерного товариства також має бути проведена на вимогу акціонера (акціонерів), який є власником (власниками) більше ніж 10 відсотків акцій товариства. У такому разі акціонер (акціонери) самостійно укладає з визначеним ним аудитором (аудиторською фірмою) договір про проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності товариства, в якому зазначається обсяг перевірки.

Витрати, пов'язані з проведенням перевірки, покладаються на акціонера (акціонерів), на вимогу якого проводилася перевірка. Загальні збори акціонерів можуть ухвалити рішення про відшкодування витрат акціонера (акціонерів) на таку перевірку.

6. Товариство зобов'язане протягом 10 днів з дати отримання запиту акціонера (акціонерів) про таку перевірку забезпечити аудитору можливість проведення перевірки. У зазначений строк виконавчий орган має надати акціонеру (акціонерам) відповідь з інформацією щодо дати початку аудиторської перевірки.

Аудиторська перевірка на вимогу акціонера (акціонерів), який є власником більше ніж 10 відсотків акцій товариства, може проводитися не частіше двох разів на календарний рік.

У разі проведення аудиту товариства за заявою акціонера, який є власником більше ніж 10 відсотків

акцій товариства, виконавчий орган товариства зобов'язаний надати завірені копії всіх документів за його вимогою протягом п'яти днів з дати отримання відповідного запиту аудитора.

Стаття 76. Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства

1. Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства проводиться за його рахунок ревізійною комісією (ревізором), а в разі її відсутності – аудитором. Така перевірка проводиться з ініціативи ревізійної комісії (ревізора), за рішенням загальних зборів, наглядової ради, виконавчого органу або на вимогу акціонерів (акціонера), які на момент подання вимоги сукупно є власниками не менше ніж 10 відсотків простих акцій товариства.

Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства може проводитися аудитором на вимогу та за рахунок акціонерів (акціонера), які на момент подання вимоги сукупно є власниками не менше ніж 10 відсотків простих акцій товариства, якщо загальними зборами не буде ухвалено рішення про інші джерела відшкодування витрат на проведення такої перевірки.

РОЗДІЛ XV. Зберігання документів акціонерного товариства. Інформація про товариство

Стаття 77. Зберігання документів акціонерного товариства

1. Акціонерне товариство зобов'язане зберігати:

- 1) статут товариства, зміни до статуту, засновницький (установчий) договір, свідоцтво про державну реєстрацію товариства;
- 2) положення про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію, інші внутрішні документи та зміни до них;
- 3) положення про кожну філію та кожне представництво товариства;
- 4) документи, що підтверджують права товариства на майно;
- 5) принципи (кодекс) корпоративного управління товариства;
- 6) протоколи загальних зборів;
- 7) матеріали, з якими акціонери мають (мали) можливість ознайомитися під час підготовки до загальних зборів;
- 8) протоколи засідань наглядової ради та колегіального виконавчого органу, накази і розпорядження голови колегіального та одноосібного виконавчого органу;
- 9) протоколи засідань ревізійної комісії, рішення ревізора товариства;
- 10) висновок ревізійної комісії (ревізора) та аудитора товариства;
- 11) річну фінансову звітність;
- 12) документи бухгалтерського обліку;
- 13) документи звітності, що подаються відповідним державним органам;
- 14) проспект емісії, свідоцтво про державну

реєстрацію випуску акцій та інших цінних паперів товариства;

15) перелік афілійованих осіб товариства із зазначенням кількості, типу та/або класу належних їм акцій;

16) особливу інформацію про товариство згідно з вимогами законодавства;

17) інші документи, передбачені законодавством, статутом товариства, його внутрішніми положеннями, рішеннями загальних зборів, наглядової ради, виконавчого органу.

2. Документи, передбачені частиною першою цієї статті, зберігаються в акціонерному товаристві за його місцезнаходженням або в іншому місці, відомому і доступному акціонерам.

Відповідальність за зберігання документів товариства покладається на голову колегіального виконавчого органу (особу, що здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) та на головного бухгалтера – щодо документів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

3. Документи, передбачені частиною першою цієї статті, підлягають зберігання протягом всього терміну діяльності товариства, за винятком документів бухгалтерського обліку, строки зберігання яких визначаються відповідно до законодавства.

Стаття 78. Надання акціонерним товариством інформації

1. Акціонерне товариство забезпечує кожному акціонеру доступ до документів, визначених частиною першою статті 77 цього Закону, крім документів бухгалтерського обліку, які не стосуються значних правочинів та правочинів, у вчиненні яких є заінтересованість, якщо інше не передбачено законами.

2. Протягом 10 днів з моменту надходження письмової вимоги акціонера корпоративний секретар, а в разі його відсутності – виконавчий орган акціонерного товариства зобов'язаний надати йому завірені копії документів, визначених частиною першою статті 77 цього Закону, з урахуванням обмежень, передбачених частиною першою цієї статті. За надання копій документів товариство може встановлювати плату, розмір якої не може перевищувати вартості витрат на виготовлення копій документів та витрат, пов'язаних з пересиланням документів поштою.

Будь-який акціонер, за умови повідомлення виконавчого органу товариства не пізніше ніж за два робочі дні, має право на ознайомлення з документами, передбаченими у цій статті, у приміщенні товариства за його місцезнаходженням у робочий час.

Акціонери можуть отримувати додаткову інформацію про діяльність товариства за згодою виконавчого органу товариства або у випадках і порядку, передбачених статутом або рішенням загальних зборів акціонерного товариства.

3. Публічне акціонерне товариство зобов'язане мати власну веб-сторінку в мережі Інтернет, на якій розміщується інформація, що підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства, а також інформація, визначена пунктами 1 – 3, 5, 6, 10, 11, 13 – 16

частини першої статті 77 цього Закону.

4. На вимогу акціонера або Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку акціонерне товариство надає перелік афілійованих осіб та відомості про належні їм акції товариства.

5. Акціонерне товариство зобов'язане розкривати інформацію відповідно до законів України.

РОЗДІЛ XVI. Виділ та припинення акціонерного товариства

Стаття 79. Припинення акціонерного товариства

1. Акціонерне товариство припиняється в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим підприємницьким товариствам – правонаступникам (шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення) або в результаті ліквідації.

2. Добровільне припинення акціонерного товариства здійснюється за рішенням загальних зборів порядку, передбаченому цим Законом, з дотриманням вимог, встановлених Цивільним кодексом України та іншими актами законодавства. Інші підстави та порядок припинення акціонерного товариства визначаються законодавством.

Стаття 80. Злиття, приєднання, поділ, виділ, перетворення товариства

1. Злиття, приєднання, поділ, виділ та перетворення акціонерного товариства здійснюються за рішенням загальних зборів, а у випадках, передбачених законом, – за рішенням суду або відповідних органів влади.

У випадках, передбачених законом, поділ акціонерного товариства або виділ з його складу одного чи кількох акціонерних товариств здійснюється за рішенням відповідних державних органів або за рішенням суду.

Законом може бути передбачено одержання згоди відповідних державних органів на припинення акціонерного товариства шляхом злиття або приєднання.

Акціонерне товариство не може одночасно здійснювати злиття, приєднання, поділ, виділ та/або перетворення.

2. Акції товариства, яке припиняється внаслідок поділу, конвертуються в акції товариств- правонаступників та розміщуються серед їх акціонерів.

Акції товариств, що припиняються внаслідок злиття, приєднання, конвертуються в акції товариства- правонаступника та розміщуються серед його акціонерів.

Акції товариства, що перетворюється, конвертуються в частки (паї) підприємницького товариства- правонаступника та розподіляються серед його учасників.

При виділі акції товариства, з якого здійснюється виділ, конвертуються в акції цього акціонерного товариства і акціонерного товариства, що виділилося, та розміщуються між акціонерами товариства, з якого здійснюється виділ.

Не підлягають конвертації акції товариств, що беруть участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі, перетворенні, власниками яких є акціонери, які звер-

нулися до акціонерного товариства з вимогою про обов'язковий викуп належних їм акцій та які мають таке право.

Порядок конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції новоствореного (новостворених) акціонерного товариства встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

3. Емісійні цінні папери (крім акцій) акціонерних товариств, що беруть участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, повинні надавати своїм власникам обсяг прав не менший, ніж той, що надавався ними до злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення. Зменшення обсягу прав власників таких цінних паперів не допускається.

4. При конвертації акцій під час злиття, приєднання, поділу або виділу акціонерного товариства акціонери товариств, що беруть участь у злитті, приєднанні, поділі або виділі, можуть також отримувати грошові виплати, що не повинні перевищувати розміру, визначеного статутом товариства.

Порядок здійснення таких виплат встановлюється договором про злиття (приєднання) або планом поділу (виділу).

5. На зборах учасників підприємницького товариства- правонаступника кожний учасник отримує кількість голосів, що надаватимуться йому акціями (частками, паями) підприємницького товариства- правонаступника, власником яких він може стати внаслідок злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення акціонерного товариства.

6. Злиття, поділ або перетворення акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про припинення акціонерного товариства та про реєстрацію підприємницького товариства- правонаступника (товариств- правонаступників).

Приєднання акціонерного товариства до іншого акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців про припинення такого акціонерного товариства.

Виділ акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про створення акціонерного товариства, що виділилося.

Приєднання акціонерного товариства до іншого акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення запису до Єдиного державного реєстру про припинення такого акціонерного товариства.

Стаття 81. Договір про злиття (приєднання) акціонерних товариств та план поділу (виділу, перетворення) акціонерного товариства

1. Наглядова рада кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, розробляє умови договору про злиття (приєднання) або план поділу (виділу, перетворення), які повинні містити:

1) повне найменування та реквізити кожного то-

вариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні;

2) порядок і коефіцієнти конвертації акцій та інших цінних паперів, а також суми можливих грошових виплат акціонерам;

3) відомості про права, які надаватимуться підприємницьким товариством- правонаступником власникам інших, крім простих акцій, цінних паперів товариства, діяльність якого припиняється внаслідок злиття, приєднання, поділу, перетворення або з якого здійснюється виділ, та/або перелік заходів, які пропонується вжити стосовно таких цінних паперів;

4) інформацію щодо запропонованих осіб, які стануть посадовими особами товариства у підприємницькому товаристві – правонаступнику після завершення злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення, та запропоновані до виплати таким особам винагороди чи компенсації.

2. Наглядова рада кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, повинна підготувати для акціонерів пояснення до умов договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення).

Таке пояснення повинно містити економічне обґрунтування доцільності злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення, перелік методів, що застосовувалися для оцінки вартості майна акціонерного товариства та обчислення коефіцієнта конвертації акцій та інших цінних паперів акціонерного товариства.

3. Наглядова рада акціонерного товариства з кількістю акціонерів – власників простих акцій більше 100 осіб, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі або виділі, повинна отримати висновок незалежного експерта (аудитора, оцінювача) щодо умов злиття, приєднання, поділу або виділу. Такий висновок має містити оцінку щодо обґрунтованості та адекватності методів, застосованих для оцінки вартості майна кожного з акціонерних товариств і обчислення коефіцієнтів конвертації акцій та інших цінних паперів.

4. Матеріали, що надсилаються акціонерам товариства, що бере участь у злитті (приєднанні), поділі (виділі, перетворенні), при підготовці загальних зборів, на які виноситься питання про затвердження умов договору про злиття (приєднання), плану поділу (виділу, перетворення), передавального акта повинні включати:

1) проект договору про злиття (приєднання), плану поділу (виділу, перетворення);

2) пояснення до умов договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення);

3) висновок незалежного експерта щодо умов злиття, приєднання, поділу або виділу у випадках, передбачених частиною третьою цієї статті;

4) у разі злиття (приєднання) – річну фінансову звітність інших товариств, що беруть участь у злитті (приєднанні), за три останні роки.

5. За поданням наглядової ради загальні збори кожного акціонерного товариства, що бере участь у

злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, вирішують питання про припинення (злиття, приєднання, поділ, виділ або перетворення), а також про затвердження умов договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення), передавального акта (у разі злиття, приєднання та перетворення) або розподільного балансу (у разі поділу та виділу).

Істотні умови договору про злиття (приєднання), затвержені загальними зборами кожного із зазначених товариств, повинні бути ідентичними.

Стаття 82. Захист прав кредиторів при злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні акціонерного товариства

1. Протягом 30 днів з дати прийняття загальними зборами рішення про припинення акціонерного товариства шляхом поділу, перетворення, а також про виділ, а в разі припинення шляхом злиття або приєднання – з дати прийняття відповідного рішення загальними зборами останнього з акціонерних товариств, що беруть участь у злитті або приєднанні, товариство зобов'язане письмово повідомити про це кредиторів товариства і опублікувати в офіційному друкованому органі повідомлення про ухвалені рішення. Публічне товариство зобов'язане також повідомити про прийняття такого рішення кожному фондову біржу, на якій воно пройшло процедуру лістингу.

2. Кредитор, вимоги якого до акціонерного товариства, діяльність якого припиняється внаслідок злиття, приєднання, поділу, перетворення або з якого здійснюється виділ, не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 20 днів після надіслання йому повідомлення про припинення товариства може звернутися з письмовою вимогою про здійснення на вибір товариства однієї з таких дій: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договорів застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором та відшкодування збитків, якщо інше не передбачено правочином між товариством та кредитором. У разі, якщо кредитор не звернувся у строк, передбачений цією частиною, до товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.

Злиття, приєднання, поділ, виділ або перетворення не можуть бути завершені до задоволення вимог, заявлених кредиторами.

Якщо розподільний баланс або передавальний акт не дає можливості визначити до кого з правонаступників перейшло зобов'язання або чи залишилося за ним зобов'язанням товариство, з якого був здійснений виділ, правонаступники та товариство, з якого був здійснений виділ, несуть солідарну відповідальність за таким зобов'язанням.

Стаття 83. Злиття акціонерних товариств

1. Злиттям акціонерних товариств визнається виникнення нового акціонерного товариства- правонаступника з передачею йому згідно з передавальними актами всіх прав та обов'язків двох або більше акціонерних товариств одночасно з їх припиненням.

Акціонерне товариство може брати участь у злитті лише з іншим акціонерним товариством.

2. Наглядова рада кожного з акціонерних товариств, що бере участь у злитті, виносить на затвердження загальних зборів кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, питання про припинення товариства шляхом злиття, затвердження договору про злиття, статуту товариства, створюваного в результаті злиття, затвердження передавального акта.

3. Утворення органів акціонерного товариства- правонаступника проводиться на спільних загальних зборах акціонерів товариств, що беруть участь у злитті. Порядок голосування на спільних загальних зборах акціонерів може бути визначений договором про злиття товариств.

4. Не підлягають конвертації акції товариств, що припиняються внаслідок злиття, які викуплено товариством-емітентом або власником яких є товариство, що бере участь у злитті разом з товариством-емітентом.

Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. При злитті товариств усі права та обов'язки кожного з них переходять до товариства- правонаступника відповідно до передавального акта.

6. Процедура злиття акціонерних товариств здійснюється за таким порядком:

1) прийняття загальними зборами кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, рішення про припинення товариства шляхом злиття, про створення комісії з припинення товариства, а також про обрання персонального складу комісії з припинення;

2) задоволення вимог кредиторів, заявлених до акціонерного товариства, відповідно до статті 89 цього Закону;

3) реалізація акціонерами товариства права вимоги обов'язкового викупу належних їм цінних паперів акціонерного товариства в порядку, передбаченому статтями 66, 67 цього Закону;

4) складення комісією з припинення товариства передавального акта;

5) прийняття наглядовою радою кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, рішення про затвердження проекту статуту акціонерного товариства, створюваного в результаті злиття акціонерних товариств, про затвердження проекту договору про злиття акціонерних товариств, про затвердження пояснень до умов договору про злиття, про схвалення передавального акта, підготовленого комісією з припинення товариства, а також про затвердження умов конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції товариства, створюваного в результаті злиття акціонерних товариств;

6) отримання наглядовою радою акціонерного товариства висновку незалежного експерта щодо умов договору про злиття акціонерних товариств;

7) прийняття загальними зборами кожного товариства, що бере участь у злитті, рішення про затвердження передавального акта, про затвердження договору про злиття акціонерних товариств, про затвердження статуту акціонерного товариства, а та

кож про обрання уповноважених осіб акціонерного товариства на здійснення подальших дій щодо припинення акціонерного товариства шляхом злиття;

8) подання уповноваженими особами акціонерних товариств, що беруть участь у злитті, заяви та всіх необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

9) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску акцій та видача тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;

10) присвоєння акціям міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів;

11) укладення з депозитарієм договору про обслуговування емісії акцій;

12) обмін акцій товариства, створюваного в результаті злиття, на акції товариств, що припиняються;

13) затвердження результатів розміщення (обміну) акцій уповноваженими особами акціонерних товариств, що беруть участь у злитті;

14) державна реєстрація статуту акціонерного товариства, створюваного в результаті злиття, в органах державної реєстрації;

15) подання Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати розміщення (обміну) акцій;

16) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати розміщення (обміну) акцій створюваного в результаті злиття товариства на акції товариств, що припиняються, та скасування Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку реєстрації випуску акцій товариств, що припинилися;

17) державна реєстрація припинення акціонерних товариств, що припинилися шляхом злиття;

18) отримання свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій товариства, створюваного в результаті злиття.

Стаття 84. Приєднання акціонерного товариства

1. Приєднанням акціонерного товариства визнається припинення акціонерного товариства (кількох товариств) з передачею ним (ними) згідно з передавальним актом усіх його (їх) прав та обов'язків іншому акціонерному товариству- правонаступнику.

Акціонерне товариство може приєднатися лише до іншого акціонерного товариства.

2. Наглядова рада кожного акціонерного товариства, що приєднується, вносить на затвердження загальними зборами питання про приєднання і про затвердження договору про приєднання.

Наглядова рада товариства, що приєднується, вносить також на затвердження загальних зборів акціонерів питання про затвердження передавального акта.

3. Спільні загальні збори акціонерів товариств ухвалюють рішення про внесення змін до статуту та у разі потреби з інших питань. Порядок голосування на спільних загальних зборах акціонерів визначається договором про приєднання.

4. Якщо акціонерному товариству, до якого здійснюється приєднання, належать більш як 90 відсотків простих акцій товариства, що приєднується, і приєднання не спричиняє необхідності внесення змін до статуту товариства, до якого здійснюється приєднання, пов'язаних із змінами прав його акціонерів, від імені товариства, до якого здійснюється приєднання, рішення про приєднання, затвердження передавального акта та умов договору про приєднання може прийматися його наглядовою радою. У такому разі підготовка пояснень до умов договору про приєднання та отримання висновку незалежного експерта стосовно договору не вимагаються.

5. Не підлягають конвертації акції товариства, що приєднується, які були викуплені цим товариством або власником яких є товариство, до якого здійснюється приєднання, або власником яких є інше товариство, що приєднується.

Не підлягають конвертації акції товариства, до якого здійснюється приєднання, власником яких було товариство, що приєднується.

Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

6. Процедура приєднання акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному частиною шостою статті 83 цього Закону.

Стаття 85. Поділ акціонерного товариства

1. Поділом акціонерного товариства визнається припинення акціонерного товариства з передачею усіх його прав та обов'язків більше ніж одному новому акціонерному товариству- правонаступнику згідно з розподільним балансом.

Акціонерне товариство може ділитися лише на акціонерні товариства.

2. Наглядова рада акціонерного товариства, що припиняється шляхом поділу, вносить на затвердження загальних зборів акціонерів питання про припинення товариства шляхом поділу, порядок і умови поділу, створення товариств- правонаступників і порядок конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції створюваних товариств, затвердження розподільного балансу.

3. Загальні збори акціонерів товариства, що припиняється шляхом поділу, ухвалюють рішення про припинення товариства шляхом поділу, затверджують порядок і умови поділу, створення нових товариств, порядок конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції створюваних товариств, затверджують розподільний баланс. Загальні збори кожного створюваного акціонерного товариства ухвалюють рішення про затвердження статуту і утворення органів товариства.

4. Розміщення акцій товариств- правонаступників повинно здійснюватися із збереженням співвідношення, що було між акціонерами у статутному капіталі акціонерного товариства, що припинилося шляхом поділу. Кожен акціонер товариства, що припинилося, отримує акції кожного з товариств- правонаступників.

Не підлягають конвертації акції товариства, що припиняється шляхом поділу, викуплені цим товари-

ством. Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. Товариство- правонаступник несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями акціонерного товариства, діяльність якого припиняється шляхом поділу, що виникли до поділу та перейшли до іншого акціонерного товариства- правонаступника. Якщо акціонерних товариств- правонаступників, які несуть субсидіарну відповідальність, два чи більше, вони несуть таку відповідальність солідарно.

6. Процедура поділу акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному частиною шостою статті 83 цього Закону.

Стаття 86. Виділ акціонерного товариства

1. Виділом акціонерного товариства визнається створення одного чи кількох акціонерних товариств із передачею йому (їм) згідно з розподільним балансом частини прав та обов'язків акціонерного товариства, з якого здійснюється виділ, без припинення такого акціонерного товариства.

3 акціонерного товариства може виділитися лише акціонерне товариство.

2. Наглядова рада акціонерного товариства, з якого здійснюється виділ, виносить на затвердження загальних зборів акціонерів товариства питання про виділ, порядок і умови виділу, створення нового товариства (товариств), конвертацію частини акцій товариства, з якого здійснюється виділ, в акції створюваного товариства (розподіл акцій створюваного товариства серед акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, придбання акцій створюваного товариства самим товариством, з якого здійснюється виділ) і порядок такої конвертації (розподілу, придбання), затвердження розподільного балансу.

3. Загальні збори акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, ухвалюють рішення про виділ, порядок і умови виділу, створення нового товариства (товариств), конвертацію частини акцій товариства, з якого здійснюється виділ, в акції створюваного товариства серед акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, придбання акцій створюваного товариства товариством, з якого здійснюється виділ) і порядок такої конвертації (розподілу, придбання), затвердження розподільного балансу.

Загальні збори акціонерів кожного створюваного акціонерного товариства ухвалюють рішення про затвердження статуту і утворення його органів.

4. Розміщення акцій товариства, що виділилося, здійснюється із збереженням співвідношення, що було між акціонерами в статутному капіталі товариства, з якого здійснено виділ.

Акції товариства, з якого здійснюється виділ, викуплені товариством, не можуть передаватися до складу активів товариства- правонаступника та не підлягають конвертації. Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. Акціонерне товариство, з якого здійснюється виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які перейшли до товариства, що виділилося, згідно з розподільним балансом. Товариство, що виділилося, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які виникли у товариства, з якого здійснюється виділ, перед виділом, але не перейшли до товариства, що виділилося. Якщо товариств, що виділилися, два чи більше, вони солідарно несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями разом з товариством, з якого здійснено виділ.

6. Процедура виділу акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному частиною шостою статті 83 цього Закону.

Стаття 87. Перетворення акціонерного товариства

1. Перетворенням акціонерного товариства визнається зміна його організаційно-правової форми з припиненням та передачею всіх його прав і обов'язків підприємницькому товариству- правонаступнику згідно з передавальним актом.

Акціонерне товариство може перетворитися лише на інше господарське товариство або виробничий кооператив.

2. Наглядова рада акціонерного товариства, що перетворюється, виносить на затвердження загальних зборів акціонерного товариства питання про перетворення товариства, про порядок і умови здійснення перетворення, порядок обміну акцій товариства на частки (паї) підприємницького товариства- правонаступника.

3. Загальні збори акціонерів товариства, що перетворюється, ухвалюють рішення про перетворення товариства, про порядок і умови здійснення перетворення, порядок обміну акцій товариства на частки (паї) підприємницького товариства- правонаступника.

Учасники створюваного при перетворенні нового підприємницького товариства ухвалюють на своєму спільному засіданні рішення про затвердження установчих документів такої юридичної особи і обрання (призначення) органів управління відповідно до вимог законодавства.

4. Розподіл часток (паїв) підприємницького товариства- правонаступника відбувається із збереженням співвідношення між частками акціонерів у статутному капіталі акціонерного товариства, що перетворюється.

Не підлягають обміну акції товариства, що перетворюється, викуплені цим товариством, які на дату прийняття рішення про припинення товариства шляхом перетворення не продані та/або не погашені в порядку, визначеному цим Законом. Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 88. Ліквідація акціонерного товариства

1. Добровільна ліквідація акціонерного товариства здійснюється за рішенням загальних зборів, у тому числі у зв'язку із закінченням строку, на який товариство створювалося, або після досягнення мети, з

якою воно створювалося, у порядку, передбаченому Цивільним кодексом України та іншими актами законодавства, з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом. Інші підстави та порядок ліквідації товариства визначаються законодавством.

2. Якщо на момент ухвалення рішення про ліквідацію акціонерне товариство не має зобов'язань перед кредиторами, його майно розподіляється між акціонерами відповідно до статті 89 цього Закону.

3. Рішення про ліквідацію акціонерного товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку ліквідації, а також порядку розподілу між акціонерами майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, вирішують загальні збори акціонерного товариства, якщо інше не передбачено законом.

4. З моменту обрання ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження наглядової ради та виконавчого органу акціонерного товариства. Ліквідаційний баланс, складений ліквідаційною комісією, підлягає затвердженню загальними зборами.

5. Ліквідація акціонерного товариства вважається завершеною, а товариство таким, що припинилося, з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації припинення товариства в результаті його ліквідації.

Стаття 89. Розподіл майна акціонерного товариства, що ліквідується, між кредиторами та акціонерами

1. У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів та акціонерів задовольняються у такій черговості:

у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншими ушкодженнями здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом;

у другу чергу – вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності;

у третю чергу – вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів);

у четверту чергу – виплати нарахованих, але не виплачених дивідендів за привілейованими акціями;

у п'яту чергу – виплати за привілейованими акціями, які підлягають викупу відповідно до статті 68 цього Закону;

у шосту чергу – виплати ліквідаційної вартості привілейованих акцій;

у сьому чергу – виплати за простими акціями, які підлягають викупу відповідно до статті 68 цього Закону;

у восьму чергу – розподіл майна між акціонерами – власниками простих акцій товариства пропорційно до кількості належних їм акцій;

у дев'яту чергу – всі інші вимоги.

2. Розподіл майна кожної черги здійснюється після повного задоволення вимог кредиторів (акціонерів) попередньої черги.

У разі розміщення товариством кількох класів привілейованих акцій черговість розподілу майна

між акціонерами – власниками кожного класу привілейованих акцій визначається статутом товариства.

У разі недостатності майна товариства, що ліквідується, для розподілу між усіма кредиторами (акціонерами) відповідної черги майно розподіляється між ними пропорційно сумах вимог (кількості належних їм акцій) кожного кредитора (акціонера) цієї черги.

РОЗДІЛ XVII. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування, крім другого речення частини другої статті 20, яке набирає чинності через два роки з дня опублікування цього Закону.

2. Через два роки з дня набрання чинності цим Законом втрачають чинність статті 1 – 49 Закону України «Про господарські товариства» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 49, ст. 682) у частині, що стосується акціонерних товариств.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) У Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 40 – 44, ст. 356):

в абзаці першому частини другої статті 110 слова «а також учасником юридичної особи» замінити словами «учасником юридичної особи, а щодо акціонерних товариств – також Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку»;

у статті 152:

частину першу викласти в такій редакції:

«1. Акціонерне товариство – господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями»;

у частині п'ятій слова «проводить відкрити підписку на акції» замінити словами «здійснює публічне розміщення акцій»;

доповнити частиною шостою такого змісту:

«6. Акціонерні товариства за типом поділяються на публічні товариства та приватні товариства. Особливості правового статусу публічних та приватних акціонерних товариств встановлюються законом»;

частину першу статті 153 доповнити словами «а також державою в особі уповноваженого органу, територіальною громадою в особі уповноваженого органу»;

частину другу статті 155 викласти в такій редакції:

«2. У процесі створення акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню виключно серед засновників шляхом приватного розміщення. Публічне розміщення акцій здійснюється після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій»;

у статті 159:

пункти 2 і 3 частини другої викласти в такій редакції:

«2) утворення та ліквідація наглядової ради та інших органів товариства, обрання та відкликання членів наглядової ради;

3) затвердження річного звіту товариства»;

у частині четвертій:

пункт 2 доповнити словами «крім випадків, встановлених законом»;

після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

«3) питань, передбачених законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств».

У зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом п'ятим;

статтю 245 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«5. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах може посвідчуватися реєстратором, депозитарієм, зберігачем, нотаріусом та іншими посадовими особами, які вчиняють нотаріальні дії, чи в іншому порядку, передбаченому законодавством»;

2) у Господарському кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 18 – 22, ст. 144): статтю 81 виключити;

у першому реченні частини четвертої статті 87 слова «двадцять п'ять» замінити словом «п'ятнадцять»;

у першому реченні абзацу четвертого частини першої статті 88 слова «про діяльність товариства» замінити словами «про товариство»;

3) пункт 23 частини другої статті 7 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 51, ст. 292) доповнити словами «та акціонерні товариства»;

4) в абзаці першому частини другої статті 9 Закону України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 15, ст. 67) слова «виключно на загальних зборах акціонерів» замінити словами «наглядовою радою акціонерного товариства»;

5) у Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 31, ст. 268):

статтю 6 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«2. Акціонер приватного та публічного товариства має переважне право на придбання акцій додаткової емісії.

Переважним правом акціонера визнається:

право акціонера – власника простих акцій придбавати у процесі приватного розміщення товариством прості акції пропорційно частці належних йому простих акцій у загальній кількості емітованих простих акцій;

право акціонера – власника привілейованих акцій придбавати у процесі приватного розміщення товариством привілейовані акції цього або нового класу, якщо акції такого класу надають їх власникам перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, пропорційно частці належних акціонеру привілейованих акцій певного класу в загальній кількості привілейованих акцій цього класу.

Порядок реалізації переважного права на прид-

бання акцій додаткової емісії встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку».

У зв'язку з цим частини другу – десяту вважати відповідно частинами третьою – одинадцятою;

пункт 2 частини першої статті 28 виключити;

абзац перший частини шостої статті 40 доповнити реченням такого змісту: «Публічні акціонерні товариства додатково розкривають інформацію про свою діяльність на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку»;

б) частину десяту статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 46, ст. 456) виключити.

4. До приведення у відповідність із цим Законом закони України, інші нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону розробити і прийняти відповідні підзаконні нормативно-правові акти, передбачені цим Законом.

5. Статuti та інші внутрішні положення акціонерних товариств, створених до набрання чинності цим Законом, підлягають приведенню у відповідність з нормами цього Закону не пізніше ніж протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом.

Акціонер акціонерного товариства, статут якого не приведено у відповідність з нормами цього Закону, має право після закінчення зазначеного у цьому пункті строку звернутися до суду з позовом про приведення статуту товариства у відповідність із цим Законом.

6. У разі, якщо після набрання чинності цим Законом загальними зборами акціонерного товариства, створеного до набрання чинності цим Законом, прийнято рішення про зміну розміру статутного капіталу товариства, деномінацію акцій та емісію цінних паперів, таке товариство зобов'язане привести свою діяльність у відповідність із цим Законом та внести відповідні зміни до статуту та інших внутрішніх документів товариства.

Невнесення таких змін до статуту та інших внутрішніх документів акціонерного товариства є підставою для відмови в державній реєстрації випуску цінних паперів цього товариства.

7. Акціонерні товариства звільняються від сплати реєстраційного збору під час реєстрації змін до статуту товариства або статуту в новій редакції у зв'язку з приведенням його у відповідність із цим Законом.

Президент України В. ЮЩЕНКО

м. Київ
17 вересня 2008 року
№ 514-VI

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ НАКАЗ

від 13 листопада 2008 р. № 1342

Про затвердження Змін та доповнень до Примірного договору купівлі-продажу пакета акцій відкритого акціонерного товариства за конкурсом

Керуючись Законом України «Про приватизацію державного майна», Положенням про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств*, затвердженим наказом Фонду державного майна України від 31.08.04 № 1800, розпорядженням Антимонопольного комітету України від 31.08.04 № 330-р та рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.11.04 № 489, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23.12.04 за № 1634/10233, із змінами та доповненнями, внесеними наказами Фонду державного майна України від 11.07.05 № 2029, від 22.02.06 № 355, розпорядженнями Антимонопольного комітету України від 08.07.05 № 189-р, від 02.03.06 № 73-р, рішеннями Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 07.07.05 № 374, від 22.02.06 № 117 та на виконання доручення Голови Фонду НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Зміни та доповнення до Примірного договору купівлі-продажу пакета акцій відкритого акціонерного товариства за конкурсом**, затвердженого наказом Фонду державного майна України

від 28.03.05 № 689 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.04.05 за № 358/10638, із змінами, внесеними наказом Фонду державного майна України від 08.11.05 № 2938, із змінами, затвердженими наказом від 14.07.08 № 815, та змінами, затвердженими наказом від 13.11.08 № 1342 (додаються).

2. Управлінню офіційних друкованих видань (Н. Путівська) після затвердження цього наказу забезпечити його публікацію у «Державному інформаційному бюлетені про приватизацію» та у додатку до бюлетеня – газеті «Відомості приватизації».

3. Департаменту взаємодії з Верховною Радою України та зв'язків з громадськістю (Ю. Гуліда) у десятиденний строк після затвердження цього наказу забезпечити його розміщення на веб-сторінці Фонду державного майна України.

Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Голова Фонду
В. СЕМЕНЮК-САМСОНЕНКО

56

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Фонду державного майна України
13.11.08 № 1342

ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ до Примірного договору купівлі-продажу пакета акцій відкритого акціонерного товариства за конкурсом

1. Розділ «Обов'язки покупця» доповнити пунктом 12 такого змісту: «У разі виявлення розбіжностей між фіксованими умовами конкурсу, зазначеними у пункті 11 Договору, та Концепцією, яка є невід'ємною частиною Договору, що змінює обов'язки Покупця (передбачає інші напрями інвестування та/або інші суми, строки здійснення інвестицій тощо), Покупець зобов'язується виконувати

фіксовані умови конкурсу та внести відповідні зміни до Концепції протягом місяця з дати підписання Продавцем акта перевірки стану виконання умов Договору, в якому зафіксовані такі розбіжності.

Зміни до Концепції вносяться Покупцем виключно за погодженням Продавця.».

2. Розділ «Обов'язки покупця» доповнити пунктом 16 такого змісту: «Виконання фіксованих умов конкурсу, які не мають визначеного строку реалізації, здійснюється протягом п'яти років з моменту набуття права власності на пакет акцій.».

* Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 2005, № 3, с. 47 – 58. – Прим. ред.

** Там само, 2005, № 5, с. 45 – 49. – Прим. ред.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Фонду державного майна України
від 22.05.07 № 797Зміни та доповнення, внесені наказом ФДМУ
від 14.07.08 № 815 та від 13.11.08 № 1342

ПРИМІРНИЙ ДОГОВІР № ____ купівлі-продажу пакета акцій відкритого акціонерного товариства за конкурсом

місто _____ року
(дата)

_____ (назва державного органу
_____ (далі – Продавець)
приватизації)

в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____

(назва документа,
_____, з одного боку,
затвердженого__ /ким, дата, номер/)

та _____
(назва юридичної особи або прізвище,
_____ (далі – Покупець)
ім'я та по батькові фізичної особи)

в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

який діє на підставі _____
(назва документа,
_____, з другого боку,
затвердженого__ /ким, дата, номер/)

уклали договір купівлі-продажу (далі – Договір) про
таке.

Продавець за підсумками конкурсу з викорис-
танням відкритості пропонування ціни за принци-
пом аукциону* з продажу державного пакета акцій
(протокол засідання конкурсної комісії з продажу па-
кета акцій відкритого акціонерного товариства
(ВАТ) «_____» від _____ № _____, затвер-
джений Фондом державного майна України
_____, та наказ Фонду державного майна Ук-
раїни від _____ № _____) зобов'язується пе-
редати у власність Покупцю пакет акцій ВАТ
«_____», розташованого за адресою: Україна,
_____, код за ЄДРПОУ _____, а Покупець зоб-
ов'язується сплатити за зазначений пакет акцій
ціну пакета акцій, прийняти цей пакет акцій і вико-
нати обов'язки, передбачені Договором.

ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1. Предметом Договору є пакет акцій ВАТ
«_____» кількістю ____ (_____) штук простих імен-
них акцій, випущених у _____
формі, що становить _____ % статутного фонду,
номінальною вартістю однієї акції _____ грн. та
номінальною вартістю пакета акцій _____

* У разі проведення конкурсу згідно з пунктом 8
діючого Положення про порядок проведення кон-
курсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств.

(_____) грн. (згідно з планом розміщення акцій
ВАТ, затвердженим наказом Фонду державного май-
на України від _____ № _____), який за результа-
тами конкурсу продано за ____ (____) грн.

ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ

2. Покупець зобов'язаний розрахуватися за
придбаний пакет акцій ВАТ протягом 60 календар-
них днів від дати нотаріального посвідчення Догово-
ру, сплативши суму _____ (____) грн., у тому
числі протягом 30 календарних днів сплатити
_____ (____) грн., що становить 50 відсотків
ціни пакета акцій.

3. Розрахунки за придбаний пакет акцій
здійснюються таким чином:

конкурсна гарантія, внесена Покупцем для
участі в конкурсі в сумі _____ (____) грн. та пе-
рерахована відповідно до платіжного доручення від
_____ № _____ з рахунка Покупця №
_____, АКБ «_____», м. _____, МФО
_____, код за ЄДРПОУ _____ на рахунок Продавця №
_____, зараховується Покупцеві в ра-
хунок оплати ціни пакета акцій;

кошти Покупця в сумі ____ (____) грн. пере-
раховуються протягом 30 календарних днів від дати
нотаріального посвідчення Договору з рахунка По-
купця № _____, АКБ _____, м. _____, МФО
_____, код за ЄДРПОУ _____ на поточний ра-
хунок Продавця № _____.

Одержувач коштів _____
(назва державного орга-
ну

_____; призначення платежу _____;
приватизації)

кошти Покупця в сумі _____
(_____) грн. перераховуються протягом 60 календарних
днів від дати нотаріального посвідчення
Договору з рахунка Покупця № _____, АКБ
_____, м. _____, МФО _____, код за ЄДРПОУ _____ на поточ-
ний рахунок Продавця № _____.

Одержувач коштів _____
(назва державного органу
_____; призначення платежу _____.
приватизації)

4. Покупець не може використовувати як джере-
ло плати за виконання будь-яких зобов'язань за До-
говором кошти, що будуть отримані в результаті
діяльності ВАТ (прибуток, амортизаційні відрахуван-

ня, оборотні активи тощо, крім дивідендів).

**НАБУТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА
ВЛАСНОСТІ**

5. Право власності на пакет акцій переходить до Покупця від дати сплати повної вартості придбаного пакета акцій.

6. Права Покупця на участь в управлінні, одержанні доходу тощо реалізуються від дати внесення змін до реєстру власників іменних цінних паперів (акції у документарній формі).

Права Покупця на участь в управлінні, одержанні доходу тощо реалізуються від дати зарахування їх на рахунок власника у зберігача (акції у бездокументарній формі або акції знерухомлено).

ПЕРЕДАЧА ПАКЕТА АКЦІЙ

7. Передача пакета акцій Продавцем Покупцю здійснюється протягом трьох робочих днів від дати надходження всіх коштів, сплачених за пакет акцій, на рахунок Продавця, і засвідчується актом приймання-передавання пакета акцій ВАТ (далі – акт приймання-передавання), який підписується сторонами Договору.

ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

8. Кожна сторона зобов'язується виконувати обов'язки, покладені на неї Договором, сприяти іншій стороні у виконанні її обов'язків та має право вимагати від іншої сторони виконання належним чином її обов'язків.

9. Сторона, яка порушила передбачені Договором обов'язки, повинна усунути ці порушення.

ОБОВ'ЯЗКИ ПОКУПЦЯ*

10. Покупець зобов'язаний у встановлений пунктом 3 Договору строк повністю сплатити ціну придбаного пакета акцій та прийняти від Продавця придбаний пакет акцій за актом приймання-передавання.

11. Покупець зобов'язується виконати фіксовані умови конкурсу, визначені планом приватизації пакета акцій та Концепцією розвитку товариства «_____» (далі – Концепція) (якщо умовами конкурсу передбачена Концепція), яка є невід'ємною частиною Договору.

11.1. В економічній діяльності ВАТ:

11.1.1. Дотримуватися тих видів економічної діяльності, які є на дату підписання Договору.

11.1.2. Забезпечити дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) протягом 5 років від дати переходу права власності на пакет акцій щороку не нижче таких обсягів:

1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.

11.1.3. Забезпечити погашення заборгованості ВАТ за кредитами, наданими під гарантії Кабінету Міністрів України в сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій (за її наявності).

* Обов'язки Покупця, визначені в цьому розділі, встановлюються умовами конкурсу і можуть бути змінені, скорочені або доповнені іншими залежно від особливостей економічної діяльності ВАТ.

11.1.4. Забезпечити погашення простроченої кредиторської заборгованості ВАТ, у тому числі:

перед бюджетом у сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій;

з позабюджетних платежів у сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій;

із страхування в сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій.

11.1.5. Забезпечити погашення простроченої заборгованості ВАТ за кредитами, наданими комерційними банками в сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій (за її наявності).

11.1.6. Не допускати появи нової простроченої заборгованості підприємства за платежами до бюджетів усіх рівнів та соціальними платежами.

11.1.7. Забезпечити зменшення дебіторської заборгованості ВАТ у сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій.

11.1.8. Забезпечити чистий прибуток підприємства протягом п'яти років від дати переходу права власності на пакет акцій не нижче таких обсягів:

1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.

11.1.9. Забезпечити виконання мобілізаційних завдань, визначених для ВАТ.

11.1.10. Виконувати вимоги Закону України «Про захист економічної конкуренції».

11.2. В інноваційно-інвестиційній діяльності ВАТ згідно з планом, розробленим та затвердженим ВАТ і погодженим Покупцем:

11.2.1. Забезпечити освоєння нових та підвищення якості наявних видів продукції та/або послуг.

11.2.2. Забезпечити впровадження прогресивних технологій, механізації та автоматизації виробництва.

11.2.3. Забезпечити вдосконалення виробництва, організації праці та управління.

11.2.4. Забезпечити економію матеріалів, палива та електроенергії.

11.2.5. Забезпечити проведення науково-дослідних та конструкторських робіт.

11.2.6. Здійснити передбачені Концепцією інвестиції (розмір та строки), для забезпечення приросту виробничих потужностей за рахунок заходів щодо технічного переозброєння, реконструкції виробництва, розширення діючих і побудови нових об'єктів.

11.3. У соціальній діяльності ВАТ:

11.3.1. Забезпечити погашення простроченої заборгованості із заробітної плати та соціальних виплат у сумі _____ протягом _____ від дати переходу права власності на пакет акцій.

11.3.2. Не допускати появи простроченої заборгованості підприємства перед працівниками із заробітної плати.

11.3.3. Підвищувати рівень заробітної плати з урахуванням інфляційних процесів.

11.3.4. Забезпечувати матеріальне стимулювання працівників залежно від результатів господарської діяльності підприємства.

11.3.5. Не допускати звільнення працівників підприємства з ініціативи Покупця чи уповноваженого ним органу (за винятком звільнення на підставі пункту 6 статті 40 Кодексу законів про працю України або вчинення працівником дій, за які законодавством передбачено звільнення на підставі пунктів 3, 4, 7, 8 статті 40 та статті 41 Кодексу законів про працю України) протягом 6 місяців від дати переходу права власності на пакет акцій.

11.3.6. Забезпечити протягом трьох місяців від дати переходу права власності на пакет акцій укладення колективного договору.

11.3.7. Забезпечити належне утримання об'єктів соціально-побутового призначення шляхом відповідного фінансування та здійснення відповідних заходів.

11.3.8. Забезпечити витрати БАТ на поліпшення соціально-побутових умов працюючих на рівні не менш як 0,5 відсотка суми реалізованої продукції БАТ за рік.

11.3.9. Забезпечити зниження частки виробництва з небезпечними та шкідливими умовами праці та зменшення їх впливу на працюючих.

11.3.10. Забезпечити витрати БАТ на охорону праці не менш як 0,5 відсотка суми реалізованої продукції БАТ за рік.

11.3.11. Забезпечити завершення будівництва жилих будинків (у разі наявності такого будівництва) та введення їх в експлуатацію з оформленням усіх необхідних документів у строк до _____.

11.3.12. Забезпечити виконання колективного договору.

11.3.13. Здійснити заходи щодо передачі жилого фонду, у тому числі гуртожитків як об'єктів державної власності, у комунальну власність відповідних територіальних громад у строк до _____.

11.3.14. Забезпечити належне утримання і зберігання державного майна, яке у процесі створення господарського товариства не увійшло до статутного фонду, але залишилося на його балансі.

11.3.15. Сприяти недопущенню безкоштовного використання державного майна та його незаконно-го відчуження (у разі наявності такого).

11.3.16. Забезпечити збереження кількості існуючих на дату переходу права власності на пакет акцій робочих місць та створення нових.

11.3.17. Забезпечувати безпечні умови праці, що мінімізують випадки виробничого травматизму.

11.3.18. Працевлаштовувати осіб з обмеженими фізичними можливостями, створювати належні умови праці для таких осіб з урахуванням їх особ-

ливих потреб, відповідного облаштування виробництва та забезпечення доступу до них зазначених осіб.

11.4. У природоохоронній діяльності БАТ*:

11.4.1. Забезпечувати дотримання вимог та додаткових обмежень природоохоронного законодавства до користування об'єктом у частині охорони повітряного басейну, охорони і раціонального використання земель, водного фонду, мінеральних ресурсів.

11.4.2. Виконувати заходи щодо охорони навколишнього середовища згідно з планом, розробленим та затвердженим БАТ і погодженим Покупцем.

11.5. У сфері корпоративних відносин та розпорядження майном БАТ:

11.5.1. До повного виконання умов Договору не голосувати на загальних зборах акціонерів БАТ з питань збільшення (зменшення) розміру статутного фонду, зміни номіналу акцій, перетворення в інші господарські товариства, а також забезпечити неголосування БАТ при вирішенні зазначених вище питань у господарських товариствах, в яких БАТ володіє корпоративними правами.

11.5.2. Після переходу права власності на пакет акцій до Покупця та впродовж п'яти років без попередньої згоди Фонду державного майна України не допускати продажу (відчуження) всього або значної частини майна БАТ. Значною частиною майна БАТ вважається майно, ринкова вартість якого становить більш як 10 відсотків статутного фонду БАТ. Продаж майна меншої вартості не вимагає погодження з Фондом державного майна України. Цей пункт не стосується відчуження майна, яке здійснюється в межах звичайної комерційної діяльності БАТ. Під відчуженням сторони Договору розуміють вчинення будь-яких дій або укладення правочинів, наслідком яких буде зміна власника майна БАТ, а саме: укладення договорів купівлі-продажу, міни, дарування, безоплатної передачі, угод про передачу майна до статутних фондів інших господарських організацій.

12. У разі виявлення розбіжностей між фіксованими умовами конкурсу, зазначеними у пункті 11 Договору, та Концепцією, яка є невід'ємною частиною Договору, що змінює обов'язки Покупця (передбачає інші напрями інвестування та/або інші суми, строки здійснення інвестицій тощо), Покупець зобов'язується виконувати фіксовані умови конкурсу та внести відповідні зміни до Концепції протягом місяця від дати підписання Продавцем акта перевірки стану виконання умов Договору, в якому зафіксовані такі розбіжності.

Зміни до Концепції вносяться Покупцем виключно за погодженням Продавця.

13. Покупець зобов'язується надавати Продавцю на його запити та у визначені ним строки необхідні матеріали, відомості, документи щодо виконання умов Договору.

14. Покупець у разі зміни свого місцезнаходження та банківських реквізитів повинен повідомити про це Продавця протягом п'яти робочих днів.

15. У разі наявності на БАТ об'єктів, що містять державну таємницю, Покупець повинен у межах корпоративних прав дотримуватися вимог чинного за-

* Крім того, до цього розділу можуть бути включені зобов'язання Покупця, які випливають з висновків обов'язкового екологічного аудиту щодо сплати зборгованості з екологічних зборів і платежів та відшкодування шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу внаслідок господарської діяльності підприємства до проведення його приватизації, виконання заходів щодо усунення виявлених невідповідностей екологічних характеристик об'єкта вимогам законодавчих актів та інших нормативних документів.

конодавства України щодо охорони державної таємниці.

16. Виконання фіксованих умов конкурсу, які не мають визначеного строку реалізації, здійснюється протягом п'яти років з моменту набуття права власності на пакет акцій.

ОБОВ'ЯЗКИ ПРОДАВЦЯ

17. Продавець зобов'язаний за актом приймання-передавання передати Покупцю пакет акцій протягом трьох робочих днів після надходження всіх коштів за пакет акцій на рахунок Продавця.

18. Продавець гарантує те, що на дату укладення Договору ВАТ не входить до переліку об'єктів, які не підлягають приватизації, а також те, що пакет акцій не є проданим, переданим, заставленим, під арештом не перебуває.

ПРАВА ПОКУПЦЯ

19. Покупець має право після повної сплати ціни пакета акцій вимагати від Продавця передати в установленний строк зазначений пакет акцій ВАТ за актом приймання-передавання.

20. Покупець має право вимагати від Продавця виконання обов'язків, визначених Договором.

ПРАВА ПРОДАВЦЯ

21. Продавець має право вимагати від Покупця сплати ціни пакета акцій та прийняття Покупцем придбаного пакета акцій за актом приймання-передавання.

22. Продавець має право перевіряти дотримання Покупцем умов Договору протягом періоду, передбаченого чинним законодавством України, як шляхом запитів до Покупця щодо виконання умов Договору, так і шляхом перевірок безпосередньо у ВАТ.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОКУПЦЯ*

23. У разі, якщо протягом 30 днів від дати нотаріального посвідчення Договору Покупець не сплатить 50 відсотків ціни пакета акцій, зазначеної в пункті 2 Договору, він сплачує від суми простроченого платежу пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла в період, за який нараховується пеня.

У разі, якщо протягом 60 днів від дати нотаріального посвідчення Договору Покупець не сплатить ціну пакета акцій, зазначену в пункті 3 Договору, він сплачує на користь _____

(назва державного

_____ органу приватизації)

на рахунок № _____ (банківські реквізити державного

_____ органу приватизації)

неустойку в розмірі, що становить 20 відсотків ціни продажу пакета акцій. Рішення про результати конкурсу в цьому разі підлягає анулюванню, Договір підлягає розірванню в судовому порядку або за згодою сторін.

* Відповідальність Покупця застосовується відповідно до визначених Договором зобов'язань.

24. У разі порушення встановлених умовами Договору строків та обсягів здійснення інвестицій (грошових коштів), визначених пунктами 11.1.3 – 11.1.5, 11.2.6, 11.3.1, Покупець сплачує на користь Продавця пеню в розмірі 0,1 відсотка вартості нездійснених інвестицій (грошових зобов'язань) за кожний день прострочення.

25. У разі розірвання Договору у зв'язку з невиконанням інвестиційних зобов'язань (грошових зобов'язань), визначених пунктами 11.1.3 – 11.1.5, 11.2.6, 11.3.1, частково внесені кошти не повертаються, а в разі нездійснення інвестицій (грошових зобов'язань) на день подання позову про розірвання Договору Покупець сплачує до Державного бюджету України 10 відсотків загальної суми інвестицій (грошових зобов'язань). При цьому пакет акцій, придбаний Покупцем за Договором, підлягає поверненню в державну власність у визначеному законодавством порядку.

26. У разі недотримання Покупцем зобов'язання, передбаченого пунктом 11.3.5, та зобов'язання щодо збереження існуючої на дату переходу права власності на пакет акцій кількості робочих місць, передбаченої пунктом 11.3.16 Договору (за винятком скорочення робочих місць, пов'язаного із санацією та реструктуризацією підприємства), він сплачує штраф у розмірі 12-кратної суми середньої заробітної плати кожного звільненого працівника та в місячний строк поновлює кількість працюючих. Кошти від штрафних санкцій перераховуються на рахунок служби зайнятості за місцезнаходженням ВАТ.

27. У разі недотримання Покупцем зобов'язання щодо збереження видів економічної діяльності ВАТ протягом визначеного періоду, передбаченого пунктом 11.1.1 Договору, він сплачує до Державного бюджету України штраф у розмірі 10 відсотків ціни придбаного пакета акцій.

28. Покупець несе відповідальність за шкоду, завдану навколишньому природному середовищу внаслідок господарської діяльності ВАТ, від дати реалізації права власності.

29. У разі неналежного виконання обов'язків, визначених Договором, Покупець несе відповідальність згідно з чинним законодавством України.

30. У разі невиконання Покупцем зобов'язань за Договором Продавець має право в установленому законодавством порядку порушити питання про його розірвання та повернення пакета акцій за актом приймання-передавання в державну власність.

31. Невиконання Покупцем зобов'язань, визначених пунктами 11.5.1 та/або 11.5.2 Договору, є підставою для його розірвання.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОДАВЦЯ

32. Продавець несе відповідальність за збереження акцій ВАТ від дати нотаріального посвідчення Договору до підписання акта приймання-передавання.

ОСОБЛИВІ УМОВИ

33. Відчуження Покупцем пакета акцій та передача його в заставу до повного виконання зобов'язань за Договором здійснюється виключно за

згодою Продавця, яка надається відповідно до порядку, встановленого Фондом державного майна України та законодавством України, а саме: єдиним пакетом зі збереженням для нового власника зобов'язань Покупця за Договором, які не виконані на момент відчуження. Забороняється подальше відчуження окремих частин придбаного пакета акцій до повного виконання зобов'язань за Договором. Новий власник у двотижневий строк від дати переходу до нього права власності на цей пакет подає до Фонду державного майна України копії документів, що підтверджують перехід до нього права власності та зобов'язань, визначених Договором.

(назва державного органу приватизації)

зобов'язаний вимагати від нового власника виконання визначених Договором зобов'язань і застосувати до нього в разі невиконання зобов'язань санкції згідно з чинним законодавством України.

34. Покупець після набуття права власності на пакет акцій не матиме претензій до Продавця стосовно майна ВАТ.

35. Обов'язки Покупця, визначені пунктом 11 Договору, виникають з моменту отримання Покупцем дозволу Антимонопольного комітету України чи адміністративної колегії Антимонопольного комітету України на придбання пакета акцій.

У разі неотримання протягом 50 днів від дати укладення Договору дозволу Антимонопольного комітету України чи адміністративної колегії Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання Договір розривається за згодою сторін або за рішенням суду. При цьому конкурсна гарантія Покупцю не повертається.

36. Взаємовідносини, що виникають між Покупцем та ВАТ щодо виконання обов'язків за Договором, можуть регулюватися окремими договорами, які укладаються між ними. Умови таких договорів не повинні суперечити умовам Договору та чинному законодавству України.

37. У разі, якщо на дату переходу права власності на пакет акцій фактичний обсяг заборгованості ВАТ, визначений пунктами 11.1.3 – 11.1.5, 11.3.1 Договору, менший, ніж визначено цими пунктами, за згодою сторін вносяться відповідні зміни до Договору в порядку, визначеному Фондом державного майна України.

ЗМІНИ УМОВ ДОГОВОРУ ТА ЙОГО РОЗРІВАННЯ

38. Зміни умов Договору або внесення доповнень до нього можливі тільки за згодою сторін у порядку, затвердженому Фондом державного майна України та передбаченому чинним законодавством України.

39. Усі зміни та доповнення до Договору здійснюються у письмовій формі з обов'язковим їх нотаріальним посвідченням.

40. У разі невиконання однією зі сторін умов Договору та/або неотримання Покупцем у строк, передбачений пунктом 35 Договору, дозволу Антимонопольного комітету України чи адміністративної колегії Антимонопольного комітету України на концен-

трацію суб'єктів господарювання, він може бути розірваний за згодою сторін або на вимогу іншої сторони за рішенням суду або господарського суду з поверненням пакета акцій Продавцю за актом приймання-передавання протягом трьох робочих днів від дати набрання чинності рішенням суду, господарського суду.

41. Якщо будь-які умови Договору стають незаконними через будь-які обставини, це не впливає на чинність та силу інших умов Договору.

ФОРС-МАЖОРНІ ОБСТАВИНИ (ОБСТАВИНИ НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ)

42. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання умов Договору в разі виникнення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили). Сторона, яка не може виконати умови Договору через виникнення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), повинна повідомити про це іншу сторону.

43. До форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) належать:

43.1. Виняткові погодні умови і стихійні лиха (ураган, буря, повінь, землетрус, пожежа, вибух).

43.2. Непередбачені ситуації, викликані такими діями, як страйк, оголошена та неоголошена війна, загроза війни, терористичний акт, блокада, революція.

43.3. Заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, протиправні дії третіх осіб (зазначені в пунктах 43.2 та 43.3 форс-мажорні обставини мають бути підтверджені відповідним компетентним органом).

ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

44. Усі спори, що виникають при виконанні зобов'язань за Договором, вирішуються шляхом переговорів. Якщо сторони не досягли домовленості, спір вирішується судом або господарським судом у встановленому порядку відповідно до їх повноважень.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

45. Усі витрати, пов'язані з укладенням Договору та його нотаріальним посвідченням, покладаються на Покупця.

46. Договір укладено в трьох примірниках, які мають однакову юридичну силу. Примірники зберігаються у Продавця, Покупця та в органі нотаріату, який посвідчив Договір.

47. Договір набуває чинності від дати його нотаріального посвідчення.

48. Договір є дійсним, якщо його не припинено згідно з умовами Договору.

МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ТА БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРИН:

ПРОДАВЕЦЬ

ПОКУПЕЦЬ

(підпис)

(підпис)

М. П.

М. П.

Керівний склад регіональних відділень Фонду державного майна України*

Регіональне відділення, адреса	Прізвище, ім'я та по батькові керівника	Посада	Телефон
По Вінницькій області 21100, м. Вінниця, вул. Гоголя, 10	Гижко Петро Андрійович Семененко Віктор Васильович Кубик Микола Анатолійович	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0432) 35-20-40, 35-46-74 (приймальня) 35-36-75 35-44-77
По Волинській області 43027, м. Луцьк, Київський майдан, 9/805	Стоєв Едуард Миколайович Патюк Наталія Ростиславівна Маслечко Тетяна Богданівна	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення – головний бухгалтер Заступник начальника регіонального відділення	(03322) 4-34-77, 4-11- 76 (факс, приймальня) 4-65-62 4-34-79
По Дніпропетровській області 49600, м. Дніпро- петровськ, вул. Комсомоль- ська, 58	Молчанов Олександр Володимирович Жученко Олена Миколаївна Колповська Маргарита Григорівна Кошик Тетяна Євгенівна Замковий Олександр Іванович	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(056) 742-86-66, 742-87-15 742-83-40 742-84-13 742-84-40 742-85-35
По Донецькій області 83000, м. Донецьк, вул. Артема, 97	Сосновий Володимир Йосипович Шейдін Захар Михайлович Шевченко Лідія Іванівна Арабей Наталя Олександрівна Биков Борис Олексійович	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(062) 335-35-44 (факс) 304-86-38, 335-49-31 (факс) 335-04-40 335-05-36 335-98-67
По Житомирській області 10008, м. Житомир, вул. 1 Травня, 20	Поліщук Володимир Юрійович Степура Тетяна Іронимівна Грінчук Наталя Анатоліївна	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0412) 42-04-20, 22-32-04 (факс, приймальня) 42-04-10 42-04-18
По Закарпатській області 88008, м. Ужгород, вул. Собранецька, 60	Андрусь Василь Васильович Шкоба Володимир Іллч	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення	(0312(2) 61-21-48 (прямий), 3-71-93 (факс) 61-21-49
По Запорізькій області 69001, м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 50	Резанов Олександр Миколайович Калачов Сергій Мойсейович Мітенко Ірина Володимирівна Лісіна Гаїна Миколаївна	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(061) 226-07-70, 226-07-73 (факс) 226-07-50 226-07-66 226-07-51
По Івано- Франківській області 76000, м. Івано- Франківськ, вул. Січо- вих Стрільців, 15	Присяжнюк Микола Васильович Когутяк Володимир Богданович	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0342(2) 55-28-73, 75-23-67 (факс) 3-00-22
По Київській області 01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1	Михайленко Володимир Анатолійович Боярчук Олександр Іванович Гончарук Іван Григорович Засенко Олександр Миколайович Бонюк Катерина Василівна	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення – головний бухгалтер	(044) 286-85-14, 286-84-60 286-82-45 286-83-66, 285-43-19 (факс) 286-80-35

* Станом на 02.12.08

Регіональне відділення, адреса	Прізвище, ім'я та по батькові керівника	Посада	Телефон
По м. Києву 01032, м. Київ, бульв. Шевченка, 50г	Збуржинський Владислав Францович Хавіло Людмила Григорівна Сабадашов Сергій Прокопович Булгакова Світлана Алівівна Матис Ганна Станіславівна	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	286-84-64 (044) 235-53-08 234-33-77 226-23-07 234-53-82 234-53-71
По Кіровоградській області 25009, м. Кіровоград, вул. Глинки, 2	Тютюшкіна Ніна Іванівна Турський Геннадій Едуардович	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0522) 33-40-34, 33-24-00 (факс) 33-31-95
По Луганській області 91000, м. Луганськ, пл. Героїв Великої Вітчизняної війни, 3	Пшенічний Микола Миколайович Хорошевська Ірина Борисівна Пермяков Микола Миколайович Назаренко Алла Семенівна	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення – головний бухгалтер	(0642) 53-13-88, 53-72-91 (прямий) 58-04-72 58-01-54 58-04-27
По Львівській області 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 3	Горлач Наталія Юрївна Опацький Володимир Григорович Мороз Володимир Іванович Ковцун Орест Павлович	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0322) 97-05-44 (прямий), 99-91-07 72-59-69 (факс) 72-93-63 (факс) 97-03-92
По Миколаївській області 54017, м. Миколаїв, вул. Чкалова, 20, а/с 34	Казанський Євген Михайлович Очкурова Любов Вікторівна Клепцова Тетяна Анатоліївна Сокол Олег Васильович	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0512) 35-41-48 (прямий), 47-56-40 (приймальня), 47-51-70 (факс, приймальня) 47-04-25, 47-51-70 (факс) 47-10-59 47-04-26
По Одеській області 65012, м. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 15	Козлов Олександр Володимирович Гусаков Сергій Іванович Оксамитний Дмитро Анатолійович Бабченко Світлана Вікторівна	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(048) 731-50-28 (факс) 731-50-28 728-60-46 731-40-63 (факс)
По Полтавській області 36000, м. Полтава, вул. Леніна, 1/23	Білоног Петро Антонович Бережна Алла Юрївна Дорогань Ольга Дмитрівна Калінчук Олена Анатоліївна	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0532(2) 7-93-58, 50-15-13 (факс) 7-22-15 50-15-17 7-22-15
По Рівненській області 33000, м. Рівне, вул. 16 Липня, 77	Матвієнко Віктор Андрійович Левицький Олексій Васильович	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(03622) 6-25-56 6-96-24, 6-86-80 (факс)
По Сумській області 40024, м. Суми, вул. Харківська, 30/1	Кулик Петро Васильович Петрова Світлана Михайлівна Заїка Анатолій Вікторович	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0542) 36-12-34 (факс, приймальня) 36-23-87 36-13-54
По Тернопільській області 46008, м. Тернопіль, вул. Танцорова, 11	Шкільняк Михайло Михайлович Процків Ольга Петрівна Ступак Ганна Йосипівна Селецький Федір Федорович	Начальник регіонального відділення I заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0352) 52-73-77 (факс) 52-59-54 25-55-76 52-71-18, 52-31-20 (факс)

Регіональне відділення, адреса	Прізвище, ім'я та по батькові керівника	Посада	Телефон
По Харківській області 61024, м. Харків, вул. Гуданова, 18	Голощанов Анатолій Олексійович Круглов Віталій Вікторович Потомець Валентина Василівна Доровська Лариса Геннадіївна	Начальник регіонального відділення І заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(057) 705-18-60 (факс), 704-16-98 705-18-70 705-18-57
По Херсонській області 73000, м. Херсон, бульв. Мирний, 3	Бронін Олександр Рудольфович Дудченко Наталя Валентинівна Андрушко Володимир Кузьмич	Начальник регіонального відділення І заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0552(2) 2-44-44 22-96-43 26-19-30
По Хмельницькій області 29013, м. Хмельницький, вул. Соборна, 75	Савчук Валерій Федорович Добровольський Олег Юліанович Соколюк Володимир Іванович	Начальник регіонального відділення І заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0382) 72-09-46, 72-09-45 (приймальня) 72-09-39 79-56-16
По Черкаській області 18000, м. Черкаси, бульв. Шевченка, 185	Піньковський Валерій Якович Плаха Віктор Володимирович Чорна Валентина Петрівна Хижняк Марія Григорівна	Начальник регіонального відділення І заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення – головний бухгалтер	(0472) 37-51-10 37-26-60, 45-75-29 (факс) 37-26-80 37-29-21
По Чернівецькій області 58001, м. Чернівці, вул. Лук'яна Кобилиці, 21а	Затварницький Петро Петрович Комаровська Ірина Петрівна	Начальник регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0372) 55-44-26 (факс), 55-44-84 (факс) 51-11-23
По Чернігівській області 14000, м. Чернігів, просп. Миру, 43	Петренко Борис Михайлович Йовенко Валерій Іванович Будаш Людмила Володимирівна	Начальник регіонального відділення І заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0462) 67-62-25 77-51-82 77-46-01
В Автономній Республіці Крим та м. Севастополі 99008, м. Севастополь, майдан Повсталих, 6	Федоренко Сергій Володимирович Сазонов Олександр Вікторович Онищенко Олексій Олександрович Магалаєв Анатолій Володимирович	Начальник регіонального відділення І заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення Заступник начальника регіонального відділення	(0692) 45-61-09 (прямий), 45-58-77 (факс) 46-64-13 55-71-51
Фонд майна Автономної Республіки Крим (АРК) 95015, м. Сімферополь, вул. Севастопольська, 17	Шимін Юрій Володимирович Зверев Едуард Петрович Клипа Надія Миколаївна Фальковський Борис Григорович	Голова Фонду майна АРК І заступник Голови Фонду майна АРК Заступник Голови Фонду майна АРК Заступник Голови Фонду майна АРК	(0652) 25-52-42 (факс, приймальня), 25-32-11 (факс) 24-12-91 24-12-63 (факс) 24-13-21 (факс)

Документ

● Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.11.08 № 1458-р «Про перенесення робочих днів у 2009 році» з метою створення сприятливих умов для святкування 1 січня – Нового року, 7 січня – Різдва Христового, а також раціонального використання робочого часу рекомендувати керівникам підприємств, установ та організацій (за винятком органів Пенсійного фонду, Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта», Державного казначейства та банківських установ) перенести у порядку і на умовах, установлених законодавст-

вом, у 2009 році для працівників, яким встановлено п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями, робочі дні з:

п'ятниці 2 січня – на суботу 10 січня;
понеділка 5 січня – на суботу 24 січня;
вівторка 6 січня – на суботу 7 лютого.

Спеціальний режим роботи банків та їх установ у зазначені дні встановлює Національний банк України.

Газета «Урядовий кур'єр» від 26 листопада 2008 р. № 222